MAGISTRI
STOPINI

POETÆ PONZANENSIS

CAPRICCIA

MACARONICA

CUM NOVA APPENDICE

FLORENTIÆ 1819.

Superiorum Permissu

CÆSAR URSINUS

BENEVOLO LECTORI

Cum primis in adolescentia mea temporibus ad famosam Parnasi montagnam me contulissem, ibique ad portas Apollinaris palazzi feritor pulsare, altisonisque vocibus clamare incoepissem, ut me ladentrum ad fontem Caballinum Musae conducerent, nulla tamen batocchi pulsatione, aut oris sbratatione illuc intrandi gratiam obtinere potui. Ipsae etenim Camenae responderunt sbarbatis ad illas ingressus esse prohibitos, meque deinde veluti zaltronem vilaniis oneratum, minaciis spaventatum, et derisionibus beffeggiatum, ab earum praesentia dimiserunt, et ad bordellum cazzaverunt. Hac igitur de causa contristatus, conturbatus, et quasi desperatus quid dicere, aut quid facere nesciebam. Finaliter malgradum Apollinis, et ad despectum Musarum me Poetam facere percupiens Cucagnam versus, nullum considerans periculum, nullam viaggi longitudinem, nullam corporis straccationem, caminum ingressus fui, ne cunquam (licet mihi saepe calcagnos saxa rumpissent) passus retinere volui, donec ad praestantissimam Bac-

chi Cortem perveniens à doctis, et formosis Musis Macaronicis acceptus, graditus, et honoratus sui, inde omnes dacordum meum deliberantes adimplere desiderium, non ad barbam, sed ad voluntatem riguardum habentes, me Poetam, grossiloquum, gnochificum, atque lasagnificum elegerunt, creaverunt, et declaraverunt, mutatoqne nomine non amplius Caesarem, sed Stopinum vocari comandantes grassis Macaronibus saturum, optimique moscatelli potione abbeveratum, hilari vultu, et allegro corde me ad patriam remiserunt. Harum igitur favore, Bacchique illarum Ducis furore varia scripsi, durante juventute, Poemata, quarum pars in hoc volumine habetur. Tu cortesissime Lector, si propter humorem scazzare malanconicum leggere volueris, idem facies, quod ego feci, nam propter medesimam causam ista ipse carmina composui, quae tibi ridendi aliquando facile materiam dabunt. De quantitate sillabarum à me in istis Macaronicis observata nolito meum misurandi carminis modum reprehendere, nisi prius regulam apud Merlinum videbis. Stà sanus, etc.

MAGISTRI STOPINI
POETAE PONZANENSIS

De Malitiis Putanarum

MACARONEA PRIMA.

Non mea Romanas cantat Mafelina batajas.
Grandia seu dictis gravibus brusamina Trojae.
Stellarum cursus mancum, mancumq; fadigas
Luna tuas, quamvis me nuper frigidus humor,
Temporis, atque poli docuit cognoscere motus.
Ipse putanarum referam malefacta canendo,
Fraudes, atq; dolos. Vos hinc sgombrate sorellae.
Fontis Apolinei, vestram non posco bevandam,
Nam mihi de sancto dudum composita ligno
Sublevat unda sitim, purgans cum ventre medullas
Dulcia jam laetus gustavi, tristis amara
Nunc bibo, candelas mangiavi, cago stopinos.
Exemplis edisce meis male cautus Amator,
Qui seguitas falsas curiosa mente Putanas,
Quarum malitias omnes si scribere vellem,

Deficerem tantau straccus sub pondere somae
Bastabit partem pro nunc dixisse minorem ,
Quinimo particulam de tot modo millibus unam .
Principio si laetus eas guardare comenzas ,
Insuper adjungens (velut est usanza) salutum ,
Propter habere suum , quem vulgus chiamat , amorem ,
Quamvis amarus amor , caros qui strugit amantes
Illae autem crudas se monstrant , atque retrosas ,
Nec parlare volunt , nec respondere roganti ,
Alzantes nasum gaudent parere superbas .
Sed si bursa tibi fuerit ferrata Samarco ,
Quam gravidam cernent multam gestare monetam ,
Praestiter omittunt fastus , grandezza dabandam
Mittitur , atq ; pudor nullus , sermone reperto
Cernitur , invadunt homines , molesina gajoffae
Verba trovare sciunt , cupidamq ; trahentia mentem ,
Teq ; vocant dominum , quem servum cernere vellent ,
Basia miscentes verbis , suggendo labellos
Insidias tendunt , faciunt tibi mille carezzas .

Nos igitur luxu , nimiaque libidine tacti ,
Praecipitem carnis nequeuntes ferre matanam ,
Signa voluptatis sequimur male fida fugacis .
Sic volucres viscus trapolat , sic retia Cervos .
Sic brevis in tenuem se prendit Musca ragnadam ,
Sic Mus insidias mortales parvulus intrat ,
Sic piscatores fallunt in littore pisces ,
Qui pensant grassum stulti mangiare bocconem ,

Et remanent tandem calamo per colla tacati.
Sic nos, ò Juvenes, spessum meretricibus istis
Fallimur (heu facinus) nec nobis nostra videtur
Perditio, nigrum qua strassinamur ad orcum.
Perniciosa nimis, nimium damnosa voluptas,
Quae libertatem mortalibus abstulit omnem.
Nec libertatem bastat, sed perdere robbam,
Quid robbam dico? caram quin perdere vitam
Constringit, levis haec etiam jactura fuisset,
Si quoque divinam juvenis non perderet almam.
  At bene si factum volumus discurrere nostrum.
Scilicet, et propriam savii curare salutem
Ad forcam scortas certè mandabimus istas.
Quae faciunt magnum cum nobis saepe guadagnum
Vendentes marzam grosso cum faenore mercem!
Qualis formosi collucet petra sepulcri
Exterius polita vaghis mira arte figuris,
Interius autem putrefacta cadavera servat,
Talis es, o Meretrix, quae tantum bella videris
Deforis, et dentrum servas sgualdrina magagnam.
Omne malum suffert, omnem fert ipsa fadigam
Dummodo lusentum valeat componere vultum.
Hoc opus, hic labor est, vel auro tingere crinem,
Vel variis nodis trezzam formare galantam,
Cornua fronte gerens, brutos imitata Diabolos.
Ut condurre queat tali sub rete morosos;
Non mihi cum centum linguis si ferreus esset

Spiritus, hic omnes possem comprendere cosas,
Quas scelerata Dei stampam guastando maneggiat
Unctos, impiastros, hellettos, sputa, cirottos,
Ampullas, scatulas, ferretos, bussola, specchios,
Vasos, Vasettos, scudelas, et scudelinos,
Trezzas, trezzetas, ricettos, et rizzolinos,
Multaque preterea, quae non bene Musa recordat.
Res indigna quidem, sed risu digna, videre
Hanc domus in parvo solam cantone dabandam,
Pictori similem deformes pingere guanzas.
Artibus atque suis naturae tollere mendas.
Ipsa rugas vultu pellem strissando gualivat.
Nigrantesque facit tergens albere ganassas;
Saepe crucem filo componit forficis instar
Dentibus hinc capiens, hinc dextera stringit, et aprit
Inde pelat frontem, mentum radit absque rasoro,
Et male crescenti faciem pilamine mundat;
Attamen hoc nihil est, similes quod perfida mores
Artibus his habeat, sed fraudi tota nefandae,
Dedita, dequitiis, et sensu plena ribaldo;
Si loquitur falsas loquitur sua bocca bosias,
Lumina si voltat simulatis guardat ocellis,
Sunt modo suspirans finti suspiria cordis
Denique quicquid habet, vel visu cernitur, aut non,
Seu parlat, cogitat, pergit, seu lumine spectat
Flet, ridet, cautat, simulata fraude redundat.
Quid referam mortes, guerras, tradimenta, batajas

Brusamenta, dolos, lites, excidia, rixas,
Quas Meretrix peperit? veteres voltaté quadernos
Nam quod ego dico retrovabitis essere nullam.
Dicite quaeso mihi quis fortem tradidit illum
Sansonem, abscidens claros è vertice crines,
Hostibus atqne suis privandum lumine dedit?
Nonne fuit Meretrix? quis te Rex inde gabavit,
O sapiens Salomon veterum sapientia Regum?
Nonne bagassa tibi fecit quoque rumpere collum?
Quis tibi praeterea causavit Troja ruinas?
Quis tua brusavit nocturnis maenia flammis?
Quisvè pium Æneam vecchio cum patre fugavit?
Annè Cavalazzus? Greci? non; quis fuit ergo?
Nempe Putana fuit Phrigium seguitata morosum
Quae sibi pizzantem vellet gratare cotalam.
Sed quid? ego de me qualcosam dicere nolo?
Imo volo. Quis me nunc tantos ferre travajos,
Crudeles dojas, scabiem, mala pasqua, malannum
Causa fuit Meretrix terrae maledicta propago
Triste scelus, scelerata lues, foedissima pestis.

Praeterea gaudent hae ladrae semper amantes
Accumulare novos, ac talem propter acquistum
Nulla reformidant praesentis damna fadighae,
Aguzzant cerebrum, mentem sottosopra revoltant
Sollicitant quasdam Ruffianas tempore vecchias,
Quae guidare solent corrivos saepe morosos,
Immortale decus nam credunt esse Putanae

Scilicet ingentem misernm dominare catervam,
Peccatum quin grande aliquem refudare morosum
Esse putant, magnamque ferunt hanc esse paziam:
Accipiunt omnes quibus est gravis aerae crumena,
Metallumque ferens, quo cantant protinus orbi,
Porta patet semper nullo discrimine cunctis.
Sis invenis, bellus, leggiadrus, fronte galantus,
Sis vecchius, bruttus, gobus, slancatus, et orbus
Dummodo sis riccus nunquam male vistus abidis;
Porta patet cunctis, tamen est usanza bagasiae
Tres magis ex omni numero servare morosos,
Omnibus in rebus sibimet succurrere prontos.
Quos brevibus verbis, qui sint mostrare parecchio
Nè tibi riucrescat, lector, scoltare parumper.
Diligit illa prius iuvenem (seu fingit) amantem.
Leggiadrum facie, speciosa fronte politum.
Cui nondum teneras ascondit barba mascellas,
Cui nitet ore color primaevo in flore galantus.
Qui quoque gajardo teneat sub pectore forzas,
Qui veneris gaudet dulcem tractare duellum.
Qui propriam Dominae monstrat de nocte prodezzam
Qui giostrando valet septem, vel octo careras
Currere, nec validam currendo rumpere lanzam
Hic alios inter bertones carus habetur,
Hic oculus dexter Dominae, dulcissima vita.
Hic spes est mentis, sostegnum cordis, et almae,
Hic lux, stella, jocus, solazzum, zoja, tesorus.

Sed nimis, ah, prestum misero sua gaudia passant
Tempore praetereunt, oimè, haec solatia curto,
Dulcia quippe volant, volucrique simillima fumo,
Saepeque post risum nequicquam flere bisognat.
Non tot habet coelum stellas, animalia boschi,
Pontus aquas, aer volucres, fojamina silvae,
Quot mala, quot luctus juveni, mihi crede parantur
Qui bona sic viridis consumit cara juventae,
Hinc venit omne malum; nostra hinc absumitur aetas
Hinc macies vultus, stomachi fiacchezza brusantis
Hinc pectus, hinc schena dolet, venterque, pedesque
Hinc mala Francesi nascuntur semina morbi,
Angoniae, tumor femoris, malvagiaque febris
Tencones, brofolae, pestis pestifera, brozae,
Crustatae plagae, capitis pellatio, dojae,
Ulcera, porfighi, bognones, rogna, caroli,
Copia zardarum, buganzae, gumma panocchiae.
Dentorumque dolor, rabies, glandussa, podagra.
Unde tot ad finem tristes portantur affanni,
Milleque crudeles mortes patiuntur ad horam.

Ipse (fatebor enim) nec me vergogna tenebit.
Alloquor, expertus, vanas nec fingo bosias,
Ah quoties fudi gemitu comitante querelas,
Ah quoties madido sguazzavi fronte ganassas.
Ah quoties noctu somnum crudele vocavi,
Ah quoties dixi superis pietate caretis,
Ah quoties animam optavi spirare dolentem,

Et calzas tirare semel moriendo daverum
Quam sentire dojas passim per membra vagantes
Ossa lacerantes, serpentes intra medullas,
Nec tantum timeo, qui passavere dolores,
Sed mea praesentes spaventant pectora morbi.
Nunc quoq, dum meditor versus mea bracchia nutant
Nunc etiam scribens dolor, oimè gridare coercet.
Nunc quoque versificans rognam cum carmine gratto,
Est gravis incessu nimia languedine corpus.
Macilenta nimis facies lanterna videtur,
Distructam veluti consuescunt pingere mortem,
Semimufolentos biscotti mangio tochellos,
Una meum satiat, cum disino, passa magonem,
Pro boccam conzare venit post mandula pránsum
Est mea de sancto ligno, vernazza falernus,
Sic Medici, morbum pro discazzare comandant.
Sed quo Musa ruis? quis te furor urget ad istos
Sermones, voltare pedes? resume viaggium
Dic modo post primum quem vult Putanâ secundum
Bertonem, per quem major sua gloria fiat.
Ille secundus erit, dominam qui protegit armis,
Cujus ob affectam sit prontus ponere vitam
Quando bisognaret, casus defensor in omnes,
Armi potens, bravus spadacinus, sive guererus,
Qui male parlantes bastonat saepe rufianas,
Qui bergantinos donat tajando ganassas,
Vendicat offesas Dominae, braveggiando menazzat,

Est genus hoc hominum, veneti quos nomine Bullos
Seu tagia cantones appellant, mangiaque ferrum:
Scura supercilio dum guardant lumina torquent,
Instar francorum capellazzum vertice portant,
In quo saepe solent longum cusire penacchium,
Barba forusciti nimium tirata videtur,
Blasphemant, renegant, strapazzant omnia verbis
Ut de se timeant homines, habeantque pauram,
Saepe magazenos intrant, vodantque bocallos,
Saepe bonos guidant minchiones intra tavernas,
Atque illos faciunt grassum sibi solvere scottum.
Spadazzam attaccant lateri, quae guardat in altum
Altera pugnalem pars monstrat, inde celata
Pendet ab uncino centurae circa culatas;
Ferreus ipse manus defendit guantus utrasque
Indefessa gravi stipantur pectora Zacco,
Nocte gerunt targam, stoccum, simul atque corazzam
In frottam vadunt, parlantque andando negottam,
Ut videant taciti per stradam, subque fenestra,
Si quà forte suae sit romancina Signorae,
Cui mazzare jurant omnes, quos illa comandat.

Ex istis igitur bravis vult Puta morosum
Ciascheduna suum, sua qui mandata secundet,
Sed male finiscunt vitam: nam tempore curto
Bravuram perdunt, animam cum sanguine sborrant,
Sive super stradam hostili sub vulnere cascant.
Belleque calzati stigias mittuntur ad undas,

Sive catenati scura in presone tenentur,
Crimina purgantes quae comisere ribaldi,
Sive ob majorem misfactum Judice justo
Bastonare gravi damnantur remige pisces,
Grassaque de bravis deventant esca pedocchi,
Saepe super triplicem lignum dant colla soghetto
Percutiuntque suam moriendo calcibus umbram,
Nec Venus, aut illos potis est defendere Mavors,
Sed jam de binis dixi, veniamus ad altrum.
Tertius accedit graviori aetate Morosus,
Cervello leviore tamen, licet ipsa capillos
Testa cinerosos habet, grissumque colorem,
Quem chiamare solet Corrivum nomine vulgus.
Hic mandat panem (quamvis non faemina solo
Pane saturerur, carnìs fit grande bisognum)
Quotidie spendit. Dominae mittitque Canistrum.
Non de pisciculis inquam, vel carne boina,
Sed de exquisitis plenum tantummodo rebus,
Pinguifico sguizzare volunt nam ventre Putanae,
Quo magis ad ludum Veneris sit pronta voluntas,
Hic sborsat nummos, Casae pro solvere fittum,
Vesturas comprat, bavaros, manilia, perlas,
Forzeros, tavolas, scamnos, spalleria, cassas,
Hic facit in summa totam splendescere Casam.
Deh poverelle nimis, quae te stultitia colsit?
O miserande senex, quae te matezza piavit?
Jam tua mortificat sensus vecchiezza golosos,

Jam vires mancant frigescunt ossa, calorque
Imus abit, nec habent ullum iam membra vigorem,
Primavera locum, inverno subeunte, cedivit,
Testiculi crescunt, scurtatur chiodus Amoris.
Nec tibi conceditur Veneris drizzare saettam,
Lascivi unde solet procedere vulnus amoris.
Jam te terra vocat, iam mors sibi saltat adossum,
Tuque bagassorios in amores tempora perdis?
 Illa sed hunc vecchium non sdegnat habere morosum
Sdentatam basat boccam, frontemque rapatam,
Abbrazzat, carumque vocat patremque fiumque,
Blandimenta facit, veteres medicando magagnas,
Saepe fovet gremio, pietosa voce lusingat.
Cordojum simulat, quamvis sit cordis allegra,
Suspirans aliquando genas singultibus implet,
Instruit insidias lacrimis dum rumpit ocellos,
Quos docuit semper plangoribus affore prontos,
Denique mille modos pensat, fingitque trovatque
Donec eum traditora queat trapollare briconem.
 Non tot sbalzat aquas, ventis soffiantibus aequor,
Non tot damnati reserantur faucibus Orci,
Non tot mercantes faciunt ad dacia fraudes,
Non tot pisciculos flavis habet Arnus in undis,
Non tot habet Venetum fumantes terra caminos.
Nec tot habet dojas, rancores, spasma, dolores,
Qui mala Francesi patitur contagia morbi,
Qnot meretricis habet fraudes mens improba ladrae
Hac minus offendit ferrum; minus ignis abrusat.

Hac malatia nocet mancum , Mors pallida mancum ,
Vult bellos Veneris propter smorzare brusorem .
Vult bravos propriam propter defendere causam ,
Vult Vecchios reliquis pro sovegnire bisoguis ,
Atque in malhoram mandat finaliter omnes :
Credite , si qua fides socio est praestanda perito ,
Ille potest cautos Nocchierus reddere nautas ,
Qui vidit tumidi spaurosa pericula ponti .
Quem scopulos inter tempestas horrida spinsit ;
Sic ego per provam parlans (licet utile non sit
Post persos boves , ut dicunt , claudere stallam)
Doctus ab expertis aliis succurrere disco .
Monstrum horrendum ingens , Meretrix quam dira Megera
A Cane trifauci genuit Phlegetontis ad undam ,
Qua dominante regunt mentis retinacula sensus ,
Qua dominante suum strapazzat quisque decorem ,
Qua dominante ruunt verecundi fraena pudoris :
Qua domiuaute boni discedunt corpore mores .
Qua dominante nihil veri prezzantur amici ,
Qua dominante parens est nati fraude gabatus ,
Qua dominaute (nefas) miscentur sacra profanis ,
Qua dominante gravem non curat dives honorem .
Qua dominante suum postergat pauper amorem ,
Qua dominaute simul nascuntur furta , rapina ,
Luctus , homicidium , lites , discordia , pugnae ,
Heu fuge crudeles , Juvenis , quas perfidia tendit
Insidias , caris dum te complectitur ulnis ,
Te sua vita vocans ac spes dulcissia cordis ,

Blanda oculos, lasciva genas speciosa capillos,
Ne tamen ulterius tentes, nam ventre sub imo
Puzzolenta nimis, quis credere posset? amorbat.
Inferni gulfus jacet hic Acheronte sub alto
Gurgite, quem vasto circondat sordida vallis,
Obscurumque nemus, cujus sub opaca latenter
Seu ruginosos habitant animalia campos:
Larga quidem faedi sunt tantum intramina portus
Navigium quod grande potest ingredere dentrum,
Quamvis grande foret, quantum Babilonica turris,
Majora involuit mentem maraviglia nostram,
Nullum posse foras salvum remeare Vassellum,
Quodque perire facit confractum ad littora mandat:
Haud aliter referunt Scillam, crudamque Caribdim;
Ingiottire rates, pariter vomitare medesmas.
Putrida quid memorem croceo labentia cursu,
Flumina? sordifico seu manat unda meatu,
Cujus odor faceret totas voltare budellas
Sed cum prestezza nasum stoppare bisognat.
Heu fuge quisquis ades, si qua est tibi cora salutis.
Invisum, servile genus, sine lege superbum
Consilio, ratione carens, virtutibus orbum,
Si pecorella Lupum, si scampat retia cervus.
Odit Laepra canes, Aquilas odore Columbae,
Cur nos malvagae Meretrici stamus appressum;
Cur cercamus eam si nos consumit ogn' hora?
Viscera si struggit cur non scampamus ab illa?

Ite procul juvenes, pariterque recedite vecchi.
Si cupitis mundo tranquillam ducere vitam,
Nusquam tuta fides sotii, latet anguis in herba,
Nata dolo meretrix qua vere nullus amatur
Mobilior vento: rapidi seu fluminis unda.
Nunc te ardenter amat post alter amatur ab ipsa,
Nunc cupit ista unum inconstans mox diligit altrum.
Saepe fugit fugiendo tamen vult improba jungi.
Saepe rogata negat, quamvis vult vincere nunquam.
Fraudolenta, procax, menzognis plena dolosis.
Si ridet lasciva nutrit sub pectore sdegnum,
Tristis ubi paret servat sub corde legrezzam,
Masticat ingannos lacrimis dum lumina bagnat,
Dum fovet occidit, trapolat dum tangit amicum,
Oscula sunt strales, sunt blandimenta catenae,
Retia sunt sguardi, complexus vincla dolosi,
Insidiae risus, dulces tradimenta carezzae
Sunt laquei movimenta pedum, quos tendit Amanti.
Verba ligant hominum cupidas nequissima mentes,
Sunt gemitus spadae, tot sunt suspiria flammae,
Vulnera sunt lacrimae, singultus arra doloris.
Mors fera concubitus, baratri conjunctio pena
Omnia quid referam? quis mai describere posset
Omne nefas, ac omne malum meretricis ad unguem
Sufficit hoc pro nunc quamquam mihi plura supersint
Dicere quae possem, sed jam Fantesca siropum
Portavit calidum, quem me sorbire bisognat,
Ecce siropus adest solitus, tibi Musa propino.

LAUDES
DE ARTE
ROBANDI

Macaronea Seconda.

Surgife gnochificae nostri pia cura: Sorellae.
Vos mihi lactifluo boccam bagnate botiro.
Ut mea Ladrificos valeat vox promere sensus.
Ille ego, qui vestri nuper domicilia montis
Ingressus grossum implevi macaronibus alvum,
Magnum opus aggredior parvo dum carmine laudes
Egregiamque artem conor celebrare robandi.
Tu prior ex numero scendens de monte Cucagna,
Berta veni, fer opem, juveni succurre poetae,
Nam vantos numerare suos, narrare triumphos,
Grossiloquo plectro me Ladraria comandat,
Cujus virtutum numerus caelestia avanzat
Sidera, et immensi sbalzantes aequoris undas.
Forte aliquis aderit, cui non bene nota facultas
Est, nec abondanter Latronis cognita virtus,
Qui mea burlabit laudantia carmina furtum,
Ac bene si recta pensabit mente rasonem,

Eximiosque valet ladri comprendere honores.
Certè erit hic tandem sforzatus vera fatendo,
Dicere, virtute omnes hac esse minores,
Quae solet ad coelum caros alzare seguaces,
Majoresque inter mortales reddere claros,
Quin puto, si talem mundus cognosceret artem,
Pnblica quod strueret quisquis gimnasia Princeps
Haec faciens omnes praecepta audire Vasallos;

Non monstrat Natura bonum mortalibus ullum,
Quod non sit melior veteris scientia ladri,
Non nos doctrinam vecchi docuere Pedantes
De qua nobilior non sit doctrina robandi,
Non speculativae sunt talia acumina mentis,
Quae non ingenio subtilis ladrus avanzet.
Ex istis ladris unus ladronior altris
Disposuit quondam nostram visitare crumenam,
Quam cito gentiliter nummis tajando vodavit.
Et me cum palmum nasi mandavit à casam.
Certe aliquis similis cui tunc fortuna dedisset
De manibus ladri talem soffrire malopram,
Omnibus in bandis gridos mandasset ad auras.
Omnibus extemplo testam rumpisset amicis,
Omnes stordisset compagnos, atque parentes,
Omnes contradas rumoribus, atque querelis
Implesset plateam totam, strepitosus, et urbem,
Clamasset furbos, villanos, atque gajoffos,
Esseque pro tali plectendos crimine ladros.

Hoc ego, sed factum savia cum mente revolvens,
Et maturato memorans hanc corde bonopram
Laetificum toto sborravi pectore risum,
Esseque cognoscens magnum mea damna guadagnum,
Quae potuere magis postac me rendere accortum,
Ladrificam placida offesam cum mente sofrivi,
Quin remanens stupidus tantae pro munere dotis
Ingentique ladrae tactus virtutis amore
Disposui ejusdem versu celebrare valorem.
Principio si rectè istam pensamus ad Artem,
Sive accortezzam volumus discurrere ladri
Sive sottigliezzam, qua se inzegnare videmus,
Sive ministerium, quo nos per saepe salutat,
Sive ardimentum, quo se sfazzatus avanzat,
Quis hunc miraculum nostri non dixerit orbis?
Quis hunc magnificae monstrum non dixerit artis?
Quis hunc Naturae non dixerit esse stuporem?
Hic robbare quidem bisogni tempore novit,
Ut robbando famem vacet vitare molestam,
Providus ut proprio possit succurrere damno,
Milleque vivendo duros superare malannos.
Multa docet fames, et non stat sub lege bisognus
Sbusatas nec habet jejunus venter orecchias.
Ergo ego si videro, quod me fames aspra travajat,
Nec teneo, unde queam vodas implere budellas,
Nec sit, qui misero porgat clementer ajutum,
Nec sit, quam patior, qui curet cernere dojam,

Nec sit, quo morior, qui vojat tollere morbum.
Expectabo igitur, veniat quod ab aethere manna?
Aut mihi quod propriam robbam ferat alter à casam.
Nunquid depressus tanti sub pondere affanni
Me stessum potero poltronae tradere morti?
Quid juvat ingenium, quid prodest mentis acumen,
Si propriis illo bisognis utere nescis?
Ipsa fames homini comes est certissima pigro:
Robba fugit miseros, sempre fugit illa dapocos,
Robba homini robbare suo cum nomine monstrat,
Robba vocatur enim qui illam robbare tenemur.
Robbam solus habet, qui stat robbare paratus.
Robbam nullus habet robbandi lentus in arte.
Omnis homo (ut dicitur) bona naturaliter ambit.
Omnis homo, et contra mala naturaliter edit.
Omnibus instinctum naturae est quaerere robbam,
Unde solet verum, aut falsum procedere honorem
Hinc auri bene sacra fames, hinc gustus habendi.
Hinc robbae alterius cunctis est nata voluntas.
Nam qui plus robbam, qui plus hic possidet aurum,
Hic magis est (sic mundus usat) stimatus ab altris.
Nec poveras tantum personas talis habendi
Voja tirare solet, non tantum pectora plebis
Allicit ad furtum, quin magnos ipsa Signores
Brama tiranneggiat: sed mutans nomen in illis.
Dicitur ambitio, haec omnes ad furta potentes,
Impellens merito debet ladraria vocari,

Sed quia non possunt hanc exercere bonopram,
Ut faciunt alii, tacita cum mente, Magnatos,
Illam quam cupiunt robbam robbare videmus
Per forza, et palam, lites, ac praelia miscent,
Armant soldatos, armant in bella cavallos,
Ut valeant armis desiatam acquirere terram:
Ut proprium possint auro spoliare patronum,
Ut robbare queant alieni jura Reami,
Si quiçunque cupit propria ditione tenere
Alterius Regnum, stradam quandoque trovasset
Illud secreto, absque alio clamore robbandi,
Nullum hic respectum jam scrupulosus habere,
Nulla hunc tardaret propriae conscientia culpae,
Quod non hanc faceret pronta cum mente rapinam
Quod non perficeret pacato hoc pectore furtum,
Sed quia se Reges cognoscunt esse latrones,
Alter, et alterius robbam truffare peroptant,
Quisque suam prontus lincaeo lumine guardat,
Ne veniat major latro robbare minorem.

Nec pensare tamen debes, quod digna robandi
Ars, nostris tantum sit retrovata diebus,
Illam namque prius coepit cognoscere mundus,
Quam mortale decus Regni, Regesque fuissent;
In prima dico Saturni aetate bavosi,
Aurea quae nostri dixerunt secula patres:
Gens allhora rudes capiens ex arbore fructus,
Poma çomedebat, seu duras robore giandas,

Quisque tamen pensans socium serbare majores,
Quam proprios fructus; robbabat uterque vicissim,
Et quamvis homines nondum telluris ab alvo
Robbassent fulvum, quem mundus diligit aurum,
Et quamvis nullas struxissent arma batajas,
Unde tot hac nostra veniunt aetate malanni,
Ipsa tamen grossos homines Natura docebat
Tunc giandas, ac poma sui robbare propinqui,
Gustus enim meliora suis aliena provabat,
Ut docti insegnant nobis praecepta Nasonis.
Fertilior seges esse alienis semper in agris.
Ex istis autem Patribus bravosus in orbe
Filius exivit (nomen non recte recordor)
Qui non contentus sub parva vivere casa,
Nec satis esse putans alias robbare vivandas,
Coepit per forzam vicinos tollere campos.
Omnibus, atque bonis veros spoliare patronos;
Quos miseros ferro, aut bastone domare solebat
Subjectos faciens propriis obedire comandis.
Hanc pariter magnis mostravit Regibus artem
Ille Babiloniae qui rexit primior urbem,
Armorum forza mundani vàgus honoris
Bella ciens, ac regna rubans, quo crescere possent
Regna sibi, et proprium lacrocinio augere decorem.
Hoc simul exemplo multos vasisse latrones
Cernimus, et armis, et dignitate minores,
Qui non laeta suis magni confinia Regni

Usurpare parant manibus, sed munere furti
Parvo contenti studiant solum modo vitam
Sostentare suam poltroni more valentis.
Hic robbare solent plenas de nocte bottegas,
Aut de gallinis grassos spogliare polaros,
Aut de formosis stallam sgombrare Cavillis.
Aut de ducatis tascam vodare pesantem,
Leggiadramque prior, qua mundus vixit, usanzam
Noctes, atque dies lata cum mente sequuntur.
Sed quis praeterea non dicat habere latrones
Virtutes raras, doctrina, ac laude colendas?
Quis non à ladris vitium videt omne remotum?
Non tumdam Ladri tenet ulla superbia mentem,
Otia non illum, non illum taedia guastant,
Non illum livor, non illum vana travajat
Ambitio, non pazza illum stultitia vexat
Crimen Avaritiae Latro cognoscere nescit,
Quin liberalem potius se monstrat ubique,
Largus et à cunctis exultat semper haberi.
Non facit ille unquam facit ut mercator avarus,
Cuncta suae mattus qui stentat tempora vitae,
Qui maris, et terrae, quaerens penetrare recessus
Mille guajos patitur, pluvias, tonitrua, ventos,
Ut faciat magnum robbae fugientis acquistum,
Qui semper magra contentus vivere mensa,
Numquam audet timidus grassum mangiare bocconem,
Nè minuat robbam per tanta pericula partam

Splendidus latro, parva qui nempe fadiga
Consuevit dulcem sapiens acquirere robbam,
Largius effundit, spendit generosus in omni
Tempore, deque cibis cupiens tantummodo lautis
Deque saporitis vivandis pascere ventrem
Quotidie sguazzat, squaquarat, tumquicquid acquistat
Cum sociis godit dilectas intra tavernas,
Deque aliis rebus vitam facit ille beatam.
Haec sed non bastant: Homines quis crederet unquam
Hanc ladrariam perfectos reddere posse?
Si justos illos, sanctosque vocare solemus
Quos vera ante diem mortis confessio purgat,
Quos pia pentitos reddit contritio cordis,
Quos devota facit miseros ploratio culpae,
Quis non latrones caeli super astra volare,
Atque Paradisi sedes implere fatetur?
Isti etenim mortem cum noscunt esse propinquam,
Ac fore se pensant breviter per colla picandos,
Examinant totam passato per tempore vitam,
Atque super cordam lacrimosa voce gridantes,
Martirium crudele prius sub judice portant,
Inde Sacerdoti avantum flectendo zenocchios,
Atque humili spargendo pias ex ore pregheras,
Pectore devoto confessant crimina quaeque.
Erroresque suos plangunt, veniamque dimandant,
Post vero allegro ad forcam cum corde caminant,
Tunc memores Sancti, ut dicunt Vangelia verbi,

Qui patiuntur propter justitiam esse beatos.
Sic fecit latro, pendens qui in Cruce dolenti
Voce memento mei......
Augustam caeli portam cattavit apertam.
Hinc homines quosdam minchiones esse videmus,
Qui vitium appellant furtum, quod nomen amatae,
Virtutis meritat, dum rectamente revolvo
Quot bona proveniunt homini soventer ab illo:
Qui sprezzat furtum, qui furti negligit artem
Non habet ingenium, dulcem non sentit amorem
Haec etenim si esset vitium ladraria malignum,
Ut dicunt multi, caram non quisque morosam
Clamaret ladram, cari nec Amantis ab ore
Ulla pateretur vitiosum foemina nomen?
At quaecunque suo sentit sibi Ninfa moroso
Dicere, tu ipsa meam robbasti ladra coradam,
Tu mihi cara meum truffasti ladra magonem,
Tu mihi cervellum, atque animam ladretta robasti.
Non modo se sdegnat, non se pro nomine ladrae
Ingiurata tenet tantam quin corde legrezzam,
Dolcezzamque capit tantam, dum ladra vocatur,
Quod paret in secchia tunc mellis habere culamen.
At melius cupiens ladri scoprire prodezzas,
Eximiaeque hujus artis penetrare medullas.
Quae tam rara patent Patavinis dogmata Scolis,
Quae non abscondit docto sub pectore Latro?
Nunquid Philosophus latrone est dignior? absit,

Philosophus, Latroque una versantur in arte;
Ille studet rerum occultas cognoscere causas,
Lambicatque sibi cervellum tempore in omni,
Ut secreta suo pareant manifesta volero,
Hic simul ascosas meditatur pectore borsas,
Cogitat occultas stanzas, ubi robba tenetur.
Secretos pensat scrignos, ubi clauditur aurum,
Ingenium aguzzat, mentem sossopra revoltat,
Ut retrovare modum valeat, stradamque robandi,
Astrologus ne potest Ladrum superare? nequequam,
Astrologus stellas, actusque observat earum,
Ac Planetarum cursus de nocte misurat,
Aspectus varios illorum ut noscere possit;
Ipse suo pariter latro de tempore noctis,
Fungitur officio, casas, ac tecta scovertat,
Ut melius possit lusentes cernere stellas,
Observatque diu crescentis cornua Lunae,
Nam solet esse illi spessum contraria Luna.
Legista est forfan major latrone? negatur.
Ille docet sacras, recto quae tramite leges
Ostendunt nobis dritum seguitare caminum,
Quas pariter stimant isti, metuuntque ribaldi.
Non mancum facit ipse latro, qui nomine solo
Stare vigilantes homines constringit ogn' horam,
Cunctorumque implens trepidantì corda spavento,
Insegnat robbae sicuram ponere guardam,
An volo latroni Medicum praeponere; mancum,

Infirmo medicus medicinam praebet amaram,
Conflatum purgat corpus, vacuatque budellas,
Ægrotum ut possit quamprimum reddere sanum
Perfectus Medicus latio est, nam semper amarum
Hic facit imprimis alios sorbite siropum,
Hic nimium plenas vacuat volumine cassas,
Hic nimium grassas smagrat pinguedine casas.
Hic nimium gonfias castrat numismate borsas;
Ut servare queant homines praecepta salutis,
Sint tibi pauca satis, si tu vis vivere sanus.
Sed quid ego excelsas parvis includere cartis,
Innumerasque ladri laudes numerare laboro?
Has omnes solo cupiens comprendere versu
Hanc Artem dicam (nec vanas dico bosias)
Esse Artem Artium, Scientiam Scientiarum
(Scusabis, Lector, si non hoc recte caminat
Carmen, nam volui hoc solo tibi dicere qualem
Inter Virtutes teneat Ladraria coronam)
Restant pauca mihi, quae declarare bisognat,
Sunt etenim multi, qui hujus virtutis honores
Esse vituperium reputant, magnamque fatentur
Vergognam, si quis frustatur, sive bolatur,
Sive Super triplicem lignum per colla piclietur,
Sed bene non ladri bona privilegia noscunt,
Nec pia comprendunt humanae munera sortis,
Praemia militiae quondam dare Roma solebat,
Dispensans varias variis in bella coronas,

Ornabat capita, aut quercae, aut de fronde gramignae
Majoresque super carros alzabat ovantes,
Qui dicebantur laetis gaudere triumphis:
Sic et honorata ladri qui fungitur arte,
Alter cartacea exornat diademate frontem,
Atque super schenam pergit spectandus Aselli.
Alter sed solium berlinae vectus ad altum,
Ostendit scriptam tali pro munere causam,
Alter dum frustam patitur, comitante caterva,
Praetereundo videt gentes andare dabandam,
Atque sibi à cunctis patefactam praebere stradam,
Alter sed tandem (quod summa est gloria ladri)
Ascendens scalam, per cordam saltat abassum,
Ultima dilecto concedens oscula Bojae:
Huc tamen innumeras cernes concurrere gentes,
Foeminei sexus turmas, hominumque phalanges,
Spectandique illum causa, juvenesque senesque,
Sollicitare gradum, magna ac pietate calentes
Confortatores secum, Pretosque, Fratesque,
Nonne potest laetus tanto gaudere triumpho?
Nonne potest ille hac dici pro sorte beatus?
Quae sors est melior mortis, quae pulchrior orbe.
Quam supra parum forchae distendere collum?
Omnes cum morimur sub tectum claudimus occhios
Corpus et oscurà nostrum reconditur arca,
Sed super elatam forcam dum Latro picatur,
More valentominis meliorem passat ad orbem,

Atque potest moriens coelum prospicere apertum,
Quod genus mortis nunquam conceditur altris.
O faelix forca, o mors faelicissima forchae,
Quisnam felicem non dixerit esse Latronem,
Ultima qui pendens in te suspiria sborrat?
Talem se certe ostendit, dum voce preganti,
Sancte Deus Miserere mei clamando deorsum
Trabucat, mundique humilem cum calcibus auram
Percutiens liber, cunctis incagat avaris,
Ad cujus barbam mollat moriendo corezam;
Sed quia dum laudes meditor cantare Latronis,
Ipse duas horas tempus mihi Latro robavit,
Nè mihi Berta simul robbetur coenae canenti
Ladrificam laudo in saccum deponere Pivam.

DE LAUDIBVS IGNORANTIÆ

Macharonea Tertia

Vos modo pinguificae colitis quae tecta Cucagnae
Cassilloque ad nostras Musae properate pregheras
Dum mihi clara suas petti *Ignorantia* laudes:
Materia ingenio certum dignissima vestro.
Ad quam me noviter spingit fantasticus humor,

Ut valeam mundo rarum scoprire tesorum,
Quos possint homines tristes fugiendo fadigas
Ducere contentos tranquilla per otia giornos,
Otia stelliferos terram paregiantia coelos,
Otia ignorantum semper dulcissima vita,
Otia, quae similes illos fecere Tonanti?
Currite Grammatici, vos omnes currite Vates
Currite Philosophi, Logici, Rethoresque discrti,
Currite Cantores, Strologhi, vos currite matti,
Et qui pensatis totam mangiasse Minervam,
Doctrinasque omnes vestris lucrasse fadighis,
Currite vos dico, nostrasque audite parolas,
Adque Ignorantis versus distendite orecchias,
Ipse etenim vobis claram monstrabo rasonem,
Per quam sit melior studio Ignorantia vestro,
Et quod majori sit dignitate provabo
Quam reliquae inventae à primis sapientibus artes.
Credite, mortales, vobis non dico bosiam,
Nulla retrovatur toto sapientia mundo,
Nulla sub excelso virtus manet inclita coelo.
Quod non sit virtute sua ignoranzia major.
Si te nunc valida, Lector, ratione docebo,
Lumine dum vojas perfecto cernere verum,
Materiamque istam sana discurerre mente.

Quid juvat in cunctis vitae studiare diebus?
Quid juvat assiduas scribendo spendere noctes?
Quid juvat in tantis cervellum perdere libris?

Hi mala mille gerunt, hi portant mille travajos,
Hi mentes hominum curis de tristibus implent,
Hi spessum nostras animas cum corpore perdunt:
Sed quia quae scribo vi sunt portanda rasonis,
Atque argumentis passim firmanda gajardis,
Artibus à primis jam comenzare volenti
Dicite quaeso mihi, docti vos dicó priores,
Grammatici, teneros pueros qui saepe docetis:
Ante Activos passivos formare latinos,
Vos magis oblectans, quam declinatio, rectum,
Et plusquam nomen conjunctio rendit alegros,
Quid facitis mundo? quem nobis fertis ajutum?
Quae bona per vestros legitur doctrinas libellos?
Confiteor multas jam vos fecisse fadigas,
Innumerosque prius cartae imbrattasse quadernos
Alter Eleganzas, alter sua scolia scripsit,
Centurias alter, Commentaria protulit alter,
Is quaestiones, Annotationes et ille,
Antichitates alter, Paradoxa sed alter,
Hic Lucubrationes, is Collectanea prompsit.
Is fecit additiones, Miscellanea et ille,
Omnia quae tantum nostras confundere mentes,
Et faciunt spessum studiando rumpere testam,
Non tamen in tantis rationem reddite libris,
Quo distinguendae orandi sint ordine partes,
Nec constructiones veras mostratis earum,
Lis est fra vobis, quot sint pronomina vera,

Nomina non nostis, an sint Gerundia verba,
Praeterea veram ignoratis reddere causam
Cur aliqui Y, altri I, in dictionibus usant,
Cur aliqui geminant lettras, non attamen altri,
Cur duo diphtonga haee videlicet, et oe
Scribantur calamo, nec proferuntur ab ore.

Praetereo tantos contrastos, tantosque gridores,
Qui inter vos passant variis de rebus agentes
Omnis enim parere cupit sapientior altris,
Seu ortographias, seu vultis aperire figuras,
Etimologias, accentus, annalogias,
Seu inflexiones praeceptionesque docere,
Temporis, et casus varietatemque modumque,
Seu Scansiones versus, lungasque, brevesque,
Seu litterarum numerum, seu geneologiam,
Seu vultis mostrare an H sit littera nec ne,
Omnia discendi, quae non praecepta palesant,
Sed quae capricios monstrant tantummodo vestros
Hinc pertinaces nimium, nimiumque maligni,
Infuriatis discordes unus in altrum,
Et soffiretis mutuo strepare budellas,
Alter, et alterius propriam maugiare coradam,
Nec tantum inter vos regnant certamina, et irae,
Rancores, rixae, lites, et jurgia mille.
Sed multos etiam, qui fra nos ante fuerunt
Doctrina, ingenio, ac multa gravitate Magistros.
Censuris vestris penitus lacerare soletis?

Saepius Aristotele à vobis nempe chiamatur,
Quod nimis obscuro fuerit sermone locutus:
Taxatur Plato, quod non ullo ordine scribat,
Virgilius parvi ingenii, latroque vocatur,
Tullius in multis damnatur partibus, atque
Seneca calcina est, quae prorsus mancat arena,
Livius est nimia pro fictione notatus.
Non propria scripsit Terentius ipse farina.
Ovidius, Varo, Macrobius, Aulus, et altri
Auctores multi à vobis biasmantur ubique
Quorum non estis digni scalzare stivallos,
Nec minimo illorum corezam solvere scarpae:
Namque quid apportat nobis sapientia vestra?
Quod rendit populo mendax Grammatica lucrum?
Hoc opus est vestrum bellam travajare juventam,
Quae rigido vivens vestro subjecti governo
Mille malas patitur pasquas, et mille malannos,
Un' horam nec habet pro reposare quietam:
Crudeles etenim vos estis, imo Tiranni,
Hic miseros nati pro bastonare fiolos.
Qui nisi tam prestum faciunt aliquando latinum
Conveniunt subito stringatas solvere bragas.
Atque super chiappas sine sella fere cavallum,
Nec pietas vos ulla tenet staffilla menantes:
Hinc disperati fugiunt, scolamque relinquunt,
Cercantes alios libros, aliosque cavallos,
Quos illis mater prestum, Ignorantia monstrat,

Unde magis possunt vitam passare beatam,
Quam stentare diu crudi sub jure Magistri.
Sed de hac arte satis dixi, veniamus ad altras.
Grammaticam seguitat compagna Retorica, per quam
Quid valet Orator? docta quid ad arte reportat
Quos parit fructus? quam fert sua lingua bonopram,
Is tantum dulci trapolat sermone brigatam,
Instruit ingannos, variis usando figuris.
Verba dolosa ligat, vagisque coloribus ornat,
Cum quibus ad libitum mortalia pectora voltat,
Is aliquando audet sacras corrumpere leges,
Saepe bonos lacerat, defendit saepe ribaldos,
Injustas solitus foro protegere causas,
Judicis, et dabiam cicalando fallere mentem,
Protulit is vanas facundo ex ore bosias.
Dum chiachiarando facit pro vero credere falsum
Imperiumque animi usurpat, fierique Tirannus
Exultans blandis confundit jura cavillis
Is mortale tenet dulci sub melle venenum,
Sirenae similis, placida quae voce canendo
Pestiferam portat suavi in gutture mortem:
Is potuit spessum populos prostrare potentes,
Atque suis zanzis patriam ruinare medesmam
Multa dabunt nobis istorum exempla malorum,
Tullius, et Crassus, Gracchi, vecchique Catones,
Omnes qui certum linguas habuere disertas,
Omnes sed patriae magnes pepere malannes.

Hinc Romanus eos populus scazzavit ab Urbe.
Qui professarunt ejusdem muneris artem,
Illis atque dedit longo pro tempore baudum,
Nam genus hoc hominum stimavit inutile semper
Quinimo salvando pro libertate, malignum.
Hinc fuit in patriis Timagora mortus Athenis,
Hinc Lacedemoniis Ctesiphon banditus ab oris
Qui simul hac spessum vexabant arte Senatum
Ars ruinosa, procax, menzognis aucta dolosis.
Ars turpis, vecors, duplex, servilis, avara,
Quam multi seguitant pro multiplicare ricchezzas
Saepeque dum credunt Cicerones essere tandem,
Heretici marci deventant, atque pagani.
  Accedit Logica, cujus fantastica semper
Plena bizareschis se jactat testa chimeris
Hanc dicunt Artem ad alias patefacere stradam,
Ac ratione sua magis illas reddere claras,
Qnod claram in tutum cognoscimus esse bosiam,
Artibus anne aliis porget Dialetica ajutum,
Aut ullum nobis dabit ista scientia lumen
Quae jacet in tenebris? omni quae lumine mancat?
Hac duce promittunt braviores arte Magistri,
Perfectnm cunctis in rebus cernere finem,
Sed finire tamen video sua jurgia numquam,
Qnin quo plus certant, quo plus strepitare laborant,
Ut verum scoprire queant plus dubia crescunt,
Et plus confusos animos, mentemque relinquunt,

Quanto plus veri cercant penetrare medullam .
Quatuor his adsunt causae quasi numina rerum
Materia , et forma , efficiens , et causa finalis ,
Cum quibus , et verum , et falsum se noscere vantant
Praedicamenta aliqui numerant bis quinque , sed altri
Majorem numerum inveniunt , altrique minorem ,
Ad tria namque isti certantes illa reducunt ,
Capricioque suo nova dum misteria cercant
Prodigia errorum , quin monstra ingentia promunt .
 Hi saepe insanos sana sine mente Sophismos ,
Sive Sillogismos formantes fallere gentem
Gaudent , et falsis implent de sensibus aures ,
Garbajant cerebrum , sbarbajant lumina mentis ,
Vera negant , non vera provant , animumq ; vilupant ,
Candida nigra cacant , et dicunt dulcia salsa
Esse , quod esse negat verum Natura , fatentur ,
Saepe chiamant homines Asinos , et saepe Cavallos ,
His genus assistit , species substantia , sensus ,
His minor et major formatur terminus , ordo
His Paralogismus Paradigma creatur Helencus ,
Ista probo , illa nego , non , ita , pro , contra , sed ergo ,
Multaque res altae , nequeo quas tradere menti ,
Omnia sed tantum stitica ratione tirantur ,
Atque argumentis tantum subtilibus extant ,
Quod nequeunt nisi cum fractis procedere gambis ,
Atque magis risu , quam digna stupore , videntur ,
Si volumus sano finem prospicere sensu ,

Ars etenim Logicae nihil est, nisi captio quaedam,
Quae solet hnmanas verbis confundere mentes,
Convitiisque sibi magnos comprare triumphos,
Hinc est, quod belli ingenii plus dicitur esse,
Qui melius sbrajat, qui vocem fortior alzat,
Qui strenue strepitans implet clamoribus aether.
Qui non cum libris, sed vult contendere labris
Quantum verbosior, tantum plus doctior altris:
Talibus in studiis si quis cascabit amicus
Altrum non faciet, quam carum perdere tempus,
Cervellumque simul mentis quin lumina perdet
Caecus et in tenebris caecos seguitando Magistros
Errorum in fossam tandem cascabit apertam,

Philosophi seguitant, quorum professio magnis
Ingeniis confert, casu as speculata profundas.
Haec de principiis tractans, et origine rerum,
Mille bagatellas profert, et mille zanatas.
In quibus haud ullam comprendimus essere cosam
Quae verum, aut certum per se contineat ullum,
Sed maraviliam debemus habere niunam
Si tot Philosophi magnas dixere carottas.
Namque bosardi hanc primum Artem invenere Poetae,
Sci licet antiqui Linus, Museus, Homerus,
Ex quibus huc tantae venerunt denique sectae.
Quod ego scribendo numquam comprendere possem
Omnes quae Settae contrastos habuere gajardos.,
Et fuit inter eas tam controversia grandis,

Quod nunquam accordare suos potuere pareros,
Namque quod una probat tostum reprobatur ab altra
Istaque quod laudat subito biasmatur ab illa,
Omnes sed penitus lubrica ratione vacillant.
Affirmant aliqui multos hic essere mundos.
Ast alii un solus dicunt reperirier, orbis.
Altri praeterea referunt hunc esse caducum:
Perpetuo sed stare alii cum tempore scribunt.
Sed quid Philosophi de Anima dixere capochi,
Me tirat ad risum illorum discordia tanta,
Spiritus est anima, unus ait, quid ex aere scendens
Corporis in nostri totos diffunditur artus:
Alter aquam esse animam confirmat, alter et ignem
Alter vim quandam errantem perseque moventem,
Alter materiam chiamavit sanguinis almam,
Illam alii certam dixerunt essere lucem.
Ast elementorum dicta est complexio ab altris
Sed et belhumores Animae de sede quid ajunt?
Est et in hoc frà illos contentio magna Magistros
Alter enim in cerebro affirmat retinere masonem,
Alter in nostro vult aquiescere corde,
Alter eam humano posuisse in pectore sedem,
Alter habere suam caldo sub sanguine stanzam.
Alter per totos versare corporis artus
Immortalem alii, mortalem alii, essere dicunt;
Nec mancaverunt quidam sine mente balordi,
Qui nullam in nobis animam retrovare fatentur

Atque à natura vitam , corpusque moveri :
Hi studiant rerum ascosam reperire casonem ,
Exagitant animum , possanzam mentis aguzzant .
Infinita putant finito apprendere sensu .
Et perdunt tempus , dum de ipso tempore certant ,
Nullum in naturam vacuum simul essere dicunt ,
Nec proprium cerebro vacuum caput essere noscunt
Qua ratione docent ens sit substantia primum ,
Quot species entis , et quod sunt entia mostrant ,
Materiam cercant primam , perduntque , secundam ,
Adque habitum esse negant à privatione regressum ,
Quomodo nobilius sit agens patiente palesant ,
Quomodo amat formam materia , ut foemina maschium
Quomodo nil frustra modo Natura creavit
Quomodo sunt et non sunt causae effectus apressum
Qnomodo dividitur variis substantia rebus .
Quomodo plus juvenis sit quam sensibile , sensus ,
Quomodo se moveat conclusum in corpore corpus ,
Quomodo sunt ambo unus passio , et actio motus ,
Quomodo se opponunt sintque una potentia , et actus ,
Quomodo sit species generis perfectio dicunt
Quomodo quamvis agens observat se immobilis alma
Quomodo et ipsa locum in nobis non occupat ullum
Resque alias varias , vario sermone loquuntur ,
Perdere cervellum faciunt , quae saepè student
Haec propter , se ipsos cruciant , tristantur , affaunant,
Nocte , dieque libros voltant , atque inde revoltant ,

Non dormire queunt, non' ullam prendere posam,
Deventant aridi, secchi, parentque striati.
Magna coprit magras illorum barba ganassas,
Non etenim curant grassos mangiare bocones,
Quin semper gaudent ad parcam vivere mensam,
Insegnat Natura nam cibum prendere pocum,
Hic Peripateticus, vult esse Platonicus alter,
Alter Epicurus, Stoicus, Pitagoricus alter,
Omnes sed parvo deventant tempore matti,
Nam dicunt, faciuntque simul persaepe pazias.

Sed quae sit virtus quantumque pregianda Poesi
Liberius dicam, nec me vergogna tenebit,
Illi me quamvis subjectum mundus apellet:
Insano haec strepitu stultorum mulcet orechias
Lusingansque animos fingit mendacia cantu:
Bajarum inventrix, nugarum maxima cultrix,
Cui vecchia altisonos mercavit fabula honores
Fabula, quae magnos fecit mendosa Poetas,
A primo incipiens componere carmina mundo.
Hinc Veneris narrat partus, guerrasque Gigantum
Natales, cunasque Jovis, timidique Parentis
Vincula Saturni, poenas, et furta Promethaei
Errores Lunae cantat, Solisque viaggios,
Deucalionis aquas, mortem Pitonis et Arghi,
Corpora de duris hominum nascentia saxis,
Junonis fraudes, Semelis brusamenta puellae,
Bis natum Bacchum, Neptuni, et praelia Phaebi,

Disgratiam Cereris, raptus, nozzasque fiolae.
Herculis insignes bravuras, atque fadigas,
Atque alias tantas mendaci carmine follas,
Insanias tantas retrovat, tantasque bosias,
Quantas in centum non possent claudere libris
Ac sua quin ipsos clamant mendacia divos,
Illorum dum pazza solet narrare facendas,
Ortus, et interitus, lites, et vincula, amores,
Trasformata novis brutorum corpora formis,
Concubitus sporcos, variosque libidinis actus,
Aut ruffianesmos, rixas, aut jurgia cantat.
Hac ratione olim Socrates fortasse Poetas
Admonuit saltem verbis sibi reddere amicos,
Nam laudare queunt simul, et vituperare canendo
Et faciunt aliquando bonos parere ribaldos.
Rex justus, sapiens Cretae fuit ipse Minossus,
Sed quia non voluit, dum vixit, amare Poetas,
Nunc baratro Inferni fingunt habitare profundo.
Penelope putana fuit, tamen ipsa pudicas
Fama cauit, cunctas illam superasse matronas,
Carmine facundo quod eam celebravit Homerus
Sic inimica viro mansit castissima Dido,
Teste Marone tamen pochonestam credimus illam,
Tanta fides vanis est jam praestata Poetis.
Isti saepe sacro, pazzove furore guidati
Deventant matti, propria de carne spojatam,
Ammittunt animam, donnescum propter amorem.

Suspirant semper, lacrimarum flumina spargunt.
Non mangiare, queunt non ullum capere somnum.
In flammis vivunt veluti *Salamandra* bajochi,
Et Camaleunti similes se de aere pascunt.
Carmina componunt bellas celebrando morosas,
Quas immortales consuescunt dicere divas,
Coelestes Stellas, Lunas, solesque lusentes,
Esse, nec humano dicunt de sanguine natas.
Sed Paradisea testantur ab arce cadutas,
Indocti faciunt, doctique poemata passim,
Biscantant versus vulgares, atque latinos
Carmen Elegiacum bizzara Epigrammata scribunt,
Canzones varias, Madrigales, atque Sonettos,
Octavas rimas, Terzettos, atque quadernos,
Omnia quae grossis apparent plena paziis.
Nocte vocant Argum multo pro lumine caelum,
Sed veniente die Poliphemum nomine appellant:
Affirmant solem quatuor guidare Cavallos,
Qui mangiant multam pro orzo de nocte rosadam,
Lusentem pariter Lunam condurre carozzam,
Quam stellae veluti Ancillae ballando sequuntur.
Carnificem Auroram dicunt, quae mane resurgens
Nocturnas umbras lucis falzone trucidat,
Procrustis ghiazzi montagnas esse leprosas,
Christallos teneros os undas, et sidera flores,
Smeraldosque vocant herbas, et prata tapetos,
Cantores liquidos fangoso in gurgite Rauas

Esse paraliticum boscum dixere tremantem ,
Multaque praeterea quae in magno claudere libro ,
Nec mancum in longo descibere tempore posse ,
Si tal volta volunt grandes celebrare Signores
Heroum aut stilo graviori dicere laudes ,
Mille spagnolatas fingunt et mille chimeras ,
Quae nimio faciunt risu schioppare legentem .
Hanc propter causam non maraviare bisognat ,
Si non Magnates unquam dant dona Poetis ,
Illorum quamvis tollant ad sidera nomen ,
Multaque propter eos , et longa poemata cantent .
Namque agnoscentes se non meritare tal opram ,
Auctoresque suos grossas plantare carottas ,
Disprezzant falsam falso sub carmine laudem ,
Æstimantque michil laudantis scripta bosardi .
Sic beffata manent doctorum carmina Vatum ,
Qui semper fontes , umbras , aurasque suaves ,
Qui frondes , undas , herbas , floresque canendo ,
Non colgunt fructum tantis de floribus ullum ,
Ergo foret melius non imparare poesim ,
Quae fuit , est , et erit tenuis , mendica , bosarda ,
Infulsa , esuriens , exilis , et indiga rerum ,
Quae solet ut topi alienam cercare pagnottam ,
Quae facit auctorem savois ammittere sensus ,
Quae nullam docto richezzam porgit alumno .
Quae scornum semper parit schernita Magistro .
Musica quid prodest ? quam rem mortalibus affert

Quae non damnosa sit de dulcedine plena ?
Ipsa etenim grato gratas modulamiue orechias
Euervat mentem , curisque virilibus illam ,
Dispolians animum penseris mollibus implet ,
Humana ac tenero concentu corda lusingans
Effeminatos homines facit , atque codardos ,
Ars vilis , quae omnem currit vagabunda per orbem ,
Improba , servilis , venalis jure vocanda ,
Quae seguitare solet pagam , stipemque guadagni ,
Non prece , sed pretio talentum mentis aguzzat ,
Magna rufianesmi fuit haec clientula semper ,
Haec nostra in sano garritu corda velenat ,
Nostram haec lascivis pervertit vocibus almam ,
Praestigiat mentem , corrumpit blandula mores ,
Solum ad falendos homines inventa bricones
Orpheus hanc propter mortem soffrivit amaram ,
Namque illum mulieres lapidavere canentem .
Quod dicebatur nimia dulcedine vocis
Lascivos illarum omnes fecisse fiolos .
Hanc artem nullus seguitat virtutis alumnus .
Non qui mente pius , non qui sit corde pudicus ,
Non qui se stessum pulchris de moribus ornat ,
Non qui sacra colit , non qui pietate calescit ,
Non qui magnanimas servat sub pectore forzas ,
Non qui ad majores curat conscendere honores ,
Non qui famosum sibi cercat aquirere nomen .
Magnus Alexander dulcem cantare motectum ,

Jam voluit, suus at sapiens alhora magister
De manibus rapies citaram spezzavit, et illi
Non cautare tibi, regnare at convenit, inquit,
Hac ratione simul (volumus si dicere verum)
Olim cantantem sprezzavit Roma Neronem.
Preterea spessum cantoribus esse videmus,
Bizzaram mentem, ac testam gravitate carentem,
Qui cantu seguitant Linum, Lunamque cerebro,
Hinc est quod nolunt unquam cantare pregati,
Sed sponte ad punctum Lunae tantummodo cantant,
Non tamen ad punctum Lunae bona vina refudant,
Ad primum invitum pronti nam pocula sumunt
Currit enim melius post dulcia pocula cantus,
Hos ipse audivi à quodam sapiente vocari
Artifices Veneris, et Baccanalia monstra.
Hac tamen in nostra magnos aetate Magistros,
Se reputare solent, incessu, ac voce tumentes
Disprezzant alias artes, Rethoresque discrtes.
Cantando aemulare putant, quod vertere cordis
Affectus possint, ac mentis flectere brenam.
Illorum, et tantum stultitia giunsit in altum,
Quod propter laudare suam diviniter artem,
Affirmant pazzi coelos simul esse canoros,
Atque suas spheras semper girare canendo;
Non ideo ad nostras unquam pervenit orecchias
Coelorum cantus, numquam descendit abassum
Musica spherarum ni aliquis fors musicus ipsos

Ebrius audivit coelos sognando canentes.
Saepe per Ecclesias auri mercede guidati
Cantores isti, missas super organa cantant.
Nec tantum missas, vespros, completas, et altros,
Quos sacra insegnant nobis psalteria cantus,
Sed per saepe metros lascivos, atque profanos,
Ad garam cantant gorga frifolante motectos,
Non ut nostra levent ad sacrum pectora cultum,
Non ut reddantur coelo pro munere grates,
Non ut fundatur pro infando crimine planctus.
Non ut devotas alzent ad sidera mentes.,
Ast, ut gonfiantes vana prurigine pectus,
Alliciant nostros ad fornicaria sensus.
Hinc non humana, potius sed voce ferina,
Cantillant, strillant, mugiunt, frendentque, boantque.
Sed quid nunc dicam de te Matematica setta?
Quemnam producunt nobis tua scripta guadagnum
Quae tua sit virtus proprio cum nomine ciguas,
Monstrat enim tibi quod sit meus matelica nomen,
Tuque tuis aequare studes haec nomina factis,
Dum variis signas libros vana arte figuris,
Nunc quadros formans, nunc tundos, nuncque triangolo
Nunc Epiciclos, nunc Rombos, nunc Tetagonos,
Seu superficiem, seu centrum, sed diametrum,
Et punctos, lineas, quadratos, corpora, et orbes,
Quod studium rendit pazzas summopere mentes,
Quodque facit stolidos nomines, et saepe balordos

Dum quadraturam in Circlo retrovare laborant
Hi sed quam semper stulti in mortaria pistant.
Omitto tantas lites, discrimina tanta
Quae simul adversus l' un l' altrum scribitis omnes
Monstrantes varios bizzarra mente pareros.
Unus ait terram mundi esse imobile centrum.
Alter sed reprobans hoc centrum ait essere Solem,
Circa illum affirmant alios caminare planetas,
Raccontant aliqui Lunam in se claudere multas
Moutagnas, boscos, regiones, atque paesos,
Quos habitant variae vario sub climate gentes,
Sicut habitantur nostrae confinia Terrae.
Occhiali auxilio quem nostra eatate bajaffant
Cervello invenisse prior Galileus Hetrusco.
Multa ferunt coelo noviter scoperta fuisse.
Circa Jovem dicunt, parvo sed lumine stellas
Quatuor esse istas Mediceas inde vocavit
Ipse Galileus primus detector earum,
Hoc titulo gaudens Tuscos adulare Signores.
Narrant praeterea coeli in regione scopertas
Stellas esse alias, atque illas inde sparitas,
Non aria, at coelum dicunt generare Cometas,
Affirmant bassae quod sit Venus aemula Lunae,
Quae crescat Solis, nec non splendore decrescat
Ipsius, et monstrat, quod magno Solis in orbe,
Appareant aliquo mobiles in tempore macchiae,
Quae quoque dispareant, nec sint aliquando vedutae.

Has propter causas studiant mostrare, quod ipsum
Sit generabile, nec non corruptibile coelum,
Omnia quae vanis cum sint fundata paziis
Humanas grossis implent erroribus aures.

Astrologi restant, ad quorum somnia vana
Convertens animum magnus me risus achiapat,
Isti etenim varios coelos, variasque figuras
Coelorum retrovant, Planetas, sidera, et orbes,
Quid faciunt stellae in coelo, quid Jupiter ipse
Scire ajunt si, Luna cagat, si pissat Apollo,
Si laeto aspectu Mercurius, anne maligno,
Sit Venus in casam Saturni, aut Martis in aedem,
Icarium at seguitant morem, dum celsa petentes
Sidera, contemplant Solis, lunaeque viaggios,
Caelorumque plagas matti penetrare volentes
Dum super astra volant merdoso in stercore cascant,
Magna etiam inter eos semper discordia mansit,
Octo ponunt aliqui in numero tantumodo Speras
Esse novem dicunt alii, bisquinque sed altri.
Sic etiam faciunt octavi de motibus orbis,
Est etenim hic motus simplex stimatus ab altris.
Estque idem duplex, et triplex dictus ab altris;
De tantis pariter, quas dicunt esse figuris,
De stellis fixis mensura Solis, et Anni,
De motu coeli, quaenam sit lactea strada,
Aut quid per dentrum conservat circulus ille,
Cum varia inter eos fuerit santentia semper,

Quam nos à Strologis tantis dediscere scolam.
Quae verum aut certum comprendat possumus unquam ?
Nolo de multis aliis discurrere rebus
Quin trepidationes, et retrogadationes,
Accessus, raptus, recessus, signa, figuras,
Motus, imaginesque omnes hic pono dàbandam,
Omnia quae costant figmentis plena bosardis,
Atque in principio a vanis inventa Poetis·
Attamen ex istis Strologi persaepe bosiis
Allegri vivunt, magnum faciendo guadagnum
Dum primi illarum inventores pane carescunt
De marzaque fame pereunt cantando Poetae.
Lunaria ulterius faciunt, pronostica scribunt.
In quibus Annorum praedicant tempora quaeque,
Natales formant hominum, narrantque futura,
Si tibi vita brevis fuerit, vèl longa senectus,
Si in proprio lecto, vel si moriebis in altro.
Si tibi larga dabit magnas fortuna ricchezzas,
Si tibi sors dignos concedet prospera honores.
Si te flamma, aut unda aut ferrum, aut corda necabit
Milleque simplicibus, dicunt, venduntque vesigas.
Attamen incerto semper sermone loquuntur:
Ambigui, ut possint dementes fallere mentes,
Atque imperitos animos trapolare parolis,
Sic jam Pompejus, sic Caesar magnus uterque
Urbis, et orbis honor mansit trapolatus ab istis
Astrologis qui illis sponderunt tempora vitae

*

Tranquillae in patria longos mansura per annos
Faelices palmas foelices atque triumphos .
Foelicem demum secura in pace vechiezzam ,
In proprio lecto faelicia funera mortis .
Omnia quae deinde eventu carvere secundo ,
Quia tota illorum promissa bosarda fuerunt .
Sed si de tantis quae suescunt dicere , frapis ,
Unicus occurrit casus praedictus ab illis ,
O quantum se vantant , quantum se undique jactant
Elatam portant cristam , gaudentque vocari
Divini vates , totaque à gente Prophete ?
Successu at si forte carent promissa bramato ,
Et retrovamus eos nobis dixisse bosiam ,
Non mancant scusae , propter coprire bosiam ,
Extemplo sapiunt alias trovare bosias .
Si bona promittunt foelicis commoda vitae ,
Illorumque tibi veniunt contraria dictis ,
Nempe tuam inculpant naturam , sive governum
Sive tuos damnant compagnos , sive parentes .
Atque sua affirmant servare pronostica verum
Si mala minazzant , mortem , sortemve sinistram ;
Et tibi pro contra succedunt prospera quaeque ,
Quid dicunt ? savium , et scaltrum te nempe fatentur
Qui sapuisti prudenter superare malanuos ,
Quos tibi jam stellae destinavere malignae ,
Et recitant illud Sapiens dominabitur astris .
Hoc quamvis pariter cognoscimus esse bosiam

Nam nec homo astra regit, nec homo stat subditus astris,
Sed Deus astra regit, Deus et nos ipse gubernat,
Quo sine nil coelum, nil coeli sidera possunt,
Cernitur hinc quantum est talis professio fallax,
Quantumque existat menzognis plena dolosis,
Quae non possibiles insegnat credere cosas,
Quae semper nobis promissas vendit inanes,
Quaeque diabolicas homines conducit ad artes,
Haereticosque faciat nos deventare frequenter.
Quid referam morbos, poenas, tormenta, dolores
Angossas, guajos, mortes, tradimenta, ruinas,
Quas portant istae miseris mortalibus Artes?
Hoc dicat Socrates, hoc Anaxagora dicat,
Seneca, Lucanus, Diodorus, Nason, Homerus,
Dicat Aristoteles, Plato, Pitagora, Marcus,
Tullius hoc dicat, Cicero, Scotusque Joannes,
Innumerique alii càram qui perdere vitam,
Sforzati, aut ferro, aut sumpto periere veneno,
Quos non hic brevibus possem comprendere verbis
Multos quin etiam sapientes pono dabandam,
Qui persequuti à Dominis majoribus Orbis,
Post multos scornos, post multa ludibria amaram
Mortem sunt passi rigidi sub jure Tiranni,
Hinc multi pariter nostra hac aetate Magnates
Antiquum exemplum penitus seguitare volentes,
Disprezzant homines doctos, fugiuntque saputos
Et litteratos seu pestem semper abborrent,

O vos minchiones, ò terque quaterque balordi,
Qui veterum doctos auctorum voluere libros
Dicitis esse bonum, et multas apprendere litras
Laudatis studium durae seguitando Sophiae,
Namque bonium si esset tantas ediscere bajas,
Ipsi etiam Domini, qui urbes, et Regna governant,
Sicut saepe solent alienam tollere robbam
Deque suis rebus proprios spoliare patronos,
Sic de doctrinasfacerent, ob cujus aquistum
Nulla recusarent majoris damna fadighae,
Tentarentque omnem impresam, si forte guadagnum
Aut aliquem noscent ab ea sibi reddere fructum,
Isti qui Cimam rerum cercare bonarum,
Tempus in omne solent, ratasque inquirere cosas
Non sine doctrina soffrirent ducere vitam,
Si bona Doctrinae humanae essent et bona vitae.
Sed quia vergognam reputant has scire facendas.
Atque ignominiam sibi stimant essere doctos,
Indoctos retinent, goffosque libenter abbrazzant
Inde ignorantes (spretis virtutibus) alzant,
Ad dignitates, ac primi culmina gradus,
Istorum gaudent dictis, consilia laudant,
Arbitrio ipsorum populus, Aulamque gubernant:
His manifesta patent semper secreta patroni,
His datur, et fandi atque nefandi plena potestas;
His bene conveniunt Domini, quia semper eosdem
Sensus habent, quorum mens ignorantis abundat

Hinc ad bastanzam cognoscere possumus omnes.
Quod sit doctrina multum ignorantia major
Nobilitate vigens, et dignitate resurgens,
Quae omnes literarum Artes celeberrima vincit,
Quae de aliis toto virtutibus orbe triumphat.
Quae vera est hominum requies, et sola beatrix,
Quae genus humanum semper conservat alegrum
Quae pectus mentemque bonis caelestibus implet,
Hinc ad nos veniens aeterni a sede parentis.
Salvator, nostras propter sanare magnas,
Non sibi discipulos doctos elexit alhora,
Non homines magni ingenii, vel mentis acutae.
Sed grossolanos, et tantum prendere pisces
Instructos, animo fortes, et corde fideles,
Quos fecit doctos ipsa Ignorantia mater
Ad cujus studium fecerunt grande profittum,
Penna fuit remus, pro cartis vela fuerunt,
Scola fuit barchetta levis, et retia libri.
Hinc manifesta illis patuit sapientia vera,
Hinc potuere sibi veram retrovare salutem.
O nimium miseri, quibus Ignorantia nullum
Auxilium porgit, stentant nam semper in orbe
Perpetuisque tenent submersum pectus afannis,
Dum tabulam sporcant Artis discrimine rasam,
Quam bellam Natura prius concederat illis.
Hos etenim semper tribulatos esse videmus,
Aut animo afflicto, aut infirmo corpore languent

Nam maciem labor, et morbos, incomoda mille
Mille tirat secum giandussas, mille malannos,
Unde soleat ogniora sui stentare seguaces,
Consueti miseram nullo ordine degere vitam,
Sensibus astratti, rapida cum mente caminant,
Lunatici parent, nullum per strada salutant,
Semper habenti oculos maesta sub fronte cavatos,
Sunt tristes, magri, plenique humore maligno,
Sunt inopes cerebro, mendici prorsus et auro,
Omnia transcurrant, patriaeque in rebus agendis,
Nulla illis ratio, nulla est destrezza, vel ordo,
Sunt etenim extra libros, sicut cocus extra cusinam
Aut sicut piscis patria cavatus ab unda.

Ergo hujus mundi cum sit sapientia nobis,
Tanti causa mali, et tantos producat afannos,
Cur miseri seguitamus eam? cur sponte ruinas,
Et calamitates volumus ediscere tantas?
Heu cur non faciunt Reges, aliique Signores
Per totas mundi partes bandire Libraros
Atque omnes brusare libros, distruggere Stampas,
Lectores andare à spassum, et claudere scolas,
Doctores frustrare simul, castrare Poetas,
Scriptores picare omnes, brusare Pedantes,
Ne possent post hac pueris slazare braghessas
Nec tenerus virga illorum percutere nates,
Aurea sic ad nos tornarent secula tandem,
Sic felix mundus restaret liber ab illis,

Qui tam saepe solent illum travajare malannis.
Sed jam de miseris doctis non ultra loquamur,
Nam volo medajae pariter monstrare roversum.
O vos foelices nimium, nimiumque beati
Ignorantes, quibus ullas discere lettras
Numquam cura fuit, nec carum spendere tempus
Artibus in vanis, quae vitae commoda tollunt,
Humanas lacerant mentes, et corpora guastant,
Non vobis stranium debet parere sodales,
Si grossolanos jam vos Natura creavit,
Nullaque post natos docuit vos scola latinos,
Namque est foelicitas summa ignorantia vestra.
De qua debetis magnam sentire legrezzam,
Illud Augustini memorantes nobile verbum,
Indocti rapiunt coelum, sed tartara docti.
Praeterea, ò quanti furfantes ante fuerunt,
Qui committentes homicidia, furta, rapinas,
Seque ignorantes fingentes, inde gajoffi,
Atque simulantes sensus habere balordos
Securi justam fugierunt Judicis iram.
Sed si fecit eos Finta ignoratia salvos,
Quid fecisse putem pro illis si vera fuisset?
Vos quoque qui bellas juvenes vaghezzare morosas
Gaudetisque aliorum saepe cucare mojeras,
Quid facitis quando pro trastullare braghettam,
Alterius capiti vultis imponere cornas?
Nullum certe modum scitis retrovare majorem,

Quam vos de grosso lignamine fingere natos,
Nam grossas gustat Muliere trattare facendas,
Atque ignorantes ad se tirare morosos.
Naturae his etenim melius succurrit amori.
Sic et nos aliquam pariter retrovando puellam,
Non illam savium gaudemus habere talentum
Scaltritum ingenium, aut maturae mensis acumen
Quae doctoressam faciat, saviamque Sibillam
Sed potius grossam cervello, animoque melensam,
Atque bonam pastam, vel gnocam hanc esse bramamus,
Quae se ignoranter nostro conjungat amori,
Quae placida, et facilis sit, simplex, atque benigna,
Quae sine doctrina partes se vertat in omnes,
Quae sine contrasto faciat quaecumque monemus,
Quae nostras seguitet vojas, legesque secundet,
Gaudeat et nostris servire idiota comandis;
Dulcius hac etenim cordis mitigare brusorem
Possumus, et caros Veneris colligere fructus,
Quos conferre solet pleno ignorantia gustu.
  Ergo si quis amat vitam passare beatam,
Si quis post mortem . . . .
Si quis habere cupit raros in pectore sensus,
Si quis desiderat virtutem acquirere magnam
Magnum ignorantem per certum bunc esse bisognat,
Virtutes omnes namque Ignorantia passans
Jure vocanda est cunctorum Regina bonorum.
  O felix igitur nimium Ignorantia; per quam

Tot bona, tot gratiae veniunt mortalibus aegris,
Tu sola in nobis virtutum semina spargis,
Tu nobis semper fructus producis amatos,
Tu laetas noctes, tu giornos rendis alegros,
Dulcia tu nostrae concèdis tempora vitae.
Tu nostras nutris gajardo in pectore forzas,
Tu nostra accendis caelesti pectora amore,
Tu nostram scaldas divino flamine mentem,
Tu nostros stimulas ad proficientia sensus,
Tu nobis mostras per drittam currere stradam,
Tu sola ostendis coelorum scandere sedes,
Tu nos sola doces verum cognoscere Numen,
Tu nos humanos, humiles facis, atque modestos,
Boncompagnones jocundos, atque fideles,
Denique tu justos homines facis, atque beatos,
Allegros, grassos, rubicundos, atque gajardos,
Quid plus tanta tuae restat mihi copia laudis:
Quod nihil ad meritum me nunc dixisse videtur.
Sed quia lectorem video jam torcere nasum,
Meque Poetastrum penitus chiamare balordum,
Quod sibi longa nimis dent nostri taedia versus,
Hic tua bramatum capiant encomia portum
Nec plures faciat de te mea musa parolas.
Vive diu felix, vivant et carmina mecum
Æternum dilecta mihi IGNORANTIA vive
Vive nec indoctum spernas bene docta Poetam.

DE LAUDIBVS
PAZZIAE

Macharonea Quarta

Grossiloquo altisonas pazziae carmine laudes
Mens mea pazza novo nunc gonfiata furore
Notificare cupit. Sed quis mihi porgere ajutum?
Materiae uguales poterit quis praebere forzas?
Reginae ut valeam tantae describere honores?
Vos modo scribenti Pazzae pia numina gentis,
Bacche prior, Bacchique simul compagne Cupido,
Auxilium pueri puero concedite Vati?
Vos, quaeso vos ambo meum dirizzate viaggium,
Quo melius possim metam toccare bramatam,
Nam licet iste meas forzas subjectus avanzet;
Attamen est mihi subjectis tam carior altris,
Quam melior cunctis altris, quam pulcrior extat.
Sed patriam, vecchiosque volens memorare parentes,
Unde suam traxit stirpem pazzia priorem,
Nobilior nec ea toto, nec dignior orbe,
Orbis ab initio ad finem retrovabitur unquam.
Est regio à nostris multum lontana paesis,
Quae Paradisacas ex omni parte vaghezzas,
Delitiasque tenet, jussu fabricata Deorum,

Qui sensus, mentesque suas recreare volentes,
Atria lassantes coeli descendere ad istas
Saepe solent sedes, ubi dulcia gaudia quaeque
Elisiique omni retrovantur tempore gustus.
Hic nunquam verdis spoliatur frondibus herba,
Hic nunquam nigris tenebrantur nubibus aer,
Hinc nunquam sofiant strepitanti murmure venti,
Hic nunqnam freddus campos Invernus agiazzat,
Hic nunquam Solis chiappatur terrá calore,
Hic nunquam colles brusantur sidere Cancri.
Semper at hic generat flores Primavera galantos,
Fructibus hic variis Autunnus semper abondat.
Hic semper dulci cantat Rosignuolus in umbra,
Hic repetit vecchios semper Filomena lamentos,
Lasciva hic spirat Zefirus seguitatus ab aura,
Frondescunt plantae, verdeggiant prata dognoram,
Fructificant colles, florescunt gramina campis
Umbrificant vignae, praebentque volentibus uvas,
Non hic cordojos patitur non incola afannes,
Non hic vel tristis, vel malanconicus humor,
Non hic Paũpertas habitat, non turpis egestas,
Non hac parte fames gentem maladetta travajat,
Non labor hic hostis speranzam vendit inanem,
Non hic allegras turbant fastidia mentes.
Non faciat hic praetor poveram stentare canajam;
Non hic contrastos homines, nec praelia tractant,
Non vitam hic filant Parcae, nec stamina troncant,

Non hic albergat febris, nec Pestis alozat,
Non quatit hic turres, nec Mors inimica tabernas,
Sed Pax, sed requies semper, risusque, jocusque,
Et festa, et cantus semper jocundaque semper
Laetitia hic habitat, faelicia tempora semper
Hic homines passant, securaque gaudia semper
Tranquillos faciunt omnes hic vivere giornos,
Dulciaque aeternam transire per otia vitam.

Hac igitur regione suos Pazzia primieros
Natales traxit, pulchri quam mater Amoris
Protulit, alma Venus, juveni ingravidata Lieo,
Balia Juno fuit, quae natam lacte cibavit,
Ingentesque illi donavit deinde richezzas,

(Nam sine ricchezzis nulla Pazzia valeret)
Haec nascendo dies secum portavit alegros,
Gaudia senserunt homines quibus aurea alboram,
Tempestas rediit, redierunt vecchia parentis
Saecula Saturni, magnum Natura levamen
Sensit, et auriferam benedixit laeta fiolam,
Ipsi Caelicolae hos partus venerare volentes,
Banchettos varios, varios fecere bagordos,
Banditam et cortem multis tenuere diebus,
Sola Minerva sibi non dritto lumine cernens
Nescere rivalem festas sprezzavit, et inde
Æmula Pazziae permansit tempore in omni,
Sed plus ista valet, quam centum mille Minervae,
Nam coeli, et terrae partes dominatur in omnes

Omnibus incagans sapientibus, atque Magistris
Qui cum se teneant doctatos, atque saputos
Plus aliis grossos, et stultos esse videmus.
Nullus enim sub Sole potest deducere vitam,
Quem non sub placido teneat Pazzia governo;
Haec etenim pueros, juvenes, hominesque senesque
Faemineumque genus, poveros, riccosque potenti
Sub ditione tenet, dans cunctis provida leges,
Auxilioque suo populos conservat, et auget;
Nam sine Pazzia mundus mancaret, et omnis,
Mortalis species prestum destructa maneret.

Sunt etenim multi (nec tantum dico potentes
Divitiis, opibusque quibus moriendo bisognat
Heredes lassare suos, qui praedia, et aurum
Possideant, magnas pro conservare Casadas)
Sed poveri, atque inopes, qui toto tempore stentant.
Nec solo de pane queunt implere budellas,
Attamen uxores ducunt, capiuntque novizzas
Esseque laetantur, Pazzia duce, maritos:
Sunt multae pariter Viduae, quas sapae videmus
Pazziam seguitare viri post funera morti,
Namque iste vivendo diu cum conjuge primo
Mille malas pasquas habuerunt, mille malannos,
Partibus inque suis probaverunt mortis afannos,
Non tamen absque viro patiuntur ducere vitam,
Nam sine compagno possunt dormire negottam,
Atque viduali nequeunt requiescere leeto.

Quinimo peccatum sic solae vivere credunt,
Hinc ab eis conjux est primus apena sepultus;
Quod pensant alium sibi retrovare maritum,
Sic etenim Regina illis Pazzia comandat,
Cernimus hinc multos pueros, multasque putinas
Nascere et implentes villas, castellos, et urbes
Humani generis pro moltiplicare catervam
Solaque Pazziae sunt haec benefitia nostrae
Quae tali in guisa mundum servare laborat,
Cortesam cunctis haec se nascentibus ultro
Offert compagnam, totaque aetate fidelis,
Permanet et natis praestat bene pronta socorsum
Hinc dicunt pueri pazzas aliquando parolas,
Hinc pariter beltas faciunt aliquando pazias.
Per quas gaudentes ad risus saepe movemur,
Laetamurque vagas illorum audire bajadas,
Sed quas non faciunt isti crescendo pazzias?
Quando puer pazzum non se demostrat adultus.
Hic, etenim arditum cor habet mentemque legeram
Altaque dum facili, ac magnalia mente volutat
Stulta faciat, mostraque suas operando matezzas.
Omnes sunt Juvenes (experto-credite) matti.
Omnes committunt solemnes saepe pazias,
Unus in armorum pratica vult bravus haberi,
Spadinam portat semper galone tacatam,
Pro nihilo bravat, cridat, contendit, et audax
Non soffrire potest totam sentire parolam:

Alter formosae gaudet servire Morosae,
Hanc amat, hanc bramat, seguitat, comitatur, adorat
Quam propter spendit robbam, buttatque cechinos,
Quam propter sotios odit dtsprezzat amicos,
Nec stimat un figum pro figa ponere vitam.
Alter nec Veneris curans, nec Martis amores
Cum cartis, dadisque suae praesentia vitae
Tempora consumit, cosam nec pensat ad altram.
Quam giocando dies, ac longas ducere noctes.
Non habet in pretio robbam, non diligit aurum,
Non bona dilecti curat praecepta Magistri,
Non sequitur vecchi meliora exempla parentis;
Nec sentire potest veri consiglia amici,
Omnia dilapidans cari pro crimine ludi.
Alter sed rebus vivens lontanus ab istis,
Cum laetis gaudet compagnis intra tavernas,
Atque in banchettis allegram degere vitam
Hic cogitat semper grassos mangiare bocones,
Deque bonis vinis plenos vodare bocallos,
Omnia disprezzans praeter solatia gulae.
Alter abondonans patriam, carosque parentes
Ambitiosus abit Domino servire potenti.
Aut in Romana bramosus vivere Corte,
Illic Praelatum cercat retrovare patronum,
Cui libertatem vendit, propriamque salutem,
Arbitrique sui, et Naturae jura refudat.
Consumit vitam, robbam disperdit, et aurum,

Tandem post varios stentos, variasque fatigas,
Clariter agnoscens vanas nutrire speranzas.
Frustraque castellos fabricare in aere inanes,
Cum manibus plenis de moschis tornat a casam.
Sunt alii pariter Juvenes, qui cara juventae
In variis altris trappassant tempora rebus,
Diversis diversa volunt, seguitare talentum
Capriciumque suum juvenis est quisque coactus,
Antiquum est dictum. Sua tirat quemque voluptas,
Ipsaque conducens omnes Pazzia creatos
In tantas, variasqne vices faelicia rendit
Saecula, nam bellum facit haec variatio mundum.
Sed cum viriles Juvenis pervenit ad annos,
Qnando corallinos abscondit barba labellos,
Parpureasque coprit spinoso vellere guanzas,
Auxilio an ne tenet Pazziae forte bisognum?
Quid ni? quanto magis homines cargantur ab annis
Tanto magis caram debent seguitare Pazziam,
Illorum quae sola potest lenire travajos,
Atque benigna illis tranquillam tradere vitam,
Sin aliter faciunt, gratam linquendo sodalem,
Continuo stentant, gravibus torquentur afannis,
Nec miseri possunt veram retrovare quietem.
Clara proculdubio de istis exempla videntur,
Qui post primaevam aetatem crescentibus annis,
Fedus amicitiae rumpunt, dominamque refundant,
Sub qua felici gaudebant tempore avantum,

Nec propriam miseri noscunt seguitare ruinam
Dum lassant socios propter parere Paziam .
Hi namque insulsa quadam gravitate tumentes ,
Aut cupiunt titulos , aut magnos quaerere gradus ,
Aut laudis capti sed non virtutis , amore ,
Plus prece quam meritis poscunt comercia honorum ,
Aut indignantes viduales vivere giornos
Uxores prendunt propter generare fiolos ,
Ac sibi procurant vastas cumulare richezzas ,
Heredibusque suis magnum lassare tesorum .
Isti sed miseram coguntur ducere vitam ,
Cervellum perdunt , ammittunt mentis acumen ,
Per tortam volgunt stradam rationis habenas ,
Ac se , resque suas non dritta lege gubernant ,
Hos etenim regit Ambitio , fumosaque fastus
Gloria mortalis , vel amor sceleratus habendi ,
Hos auri maladetta fames , turpisque guadagni ,
Sollicitant curae , et robbae furiosa cupido ,
Cernimus hinc illos dejecto lumine vultum
Ferre malanconicum , mentemque dolore gravatam ,
Mille gerunt guajos , patiuntur mille malannos ,
Nunquam delitias animi , nec gaudia noscunt ,
Un horam nec habent pro reposare quietam ,
Sic purgant fallum , quem commisere balordi ,
Quando dilectam primum fugiere Pazziam ,
Tristia sic passant meschinae tempora vitae ,
Donec stentantes giungunt ad limina mortis .

*

Sed cum Vecchiezza ad annos mortalis arrivat,
In qua sunt tantae poenae, tantique dolores.
Tot mala, tot curae, tot morbi, totque magagnae,
Quot de Saturno scripsit pater ante Cocajus.
Quid sine Pazzia faceret meschinus alhoram?
Quomodo vitales posset deducere luces,
Si Pazzia suum misero non daret ajutum?
Illa sed ad solitum dulcis tutela suorum,
Non mancat placidum vecchis prestare levamen,
Illos namque facit totos scordare travajos,
Quasque tulere prius dimenticare fadigas,
Atque malanconicas curas mandare dabandam,
Hos iterum in pueros transformat, stringit et ipsos
Omne puerilibus tempus consumere ludis,
Hinc quamvis teneant mortem, fossamque propinquam
Attamen allegri semper juvenilia tractant,
Postizzam portant chiomam, dentesque remissos,
Leggiadram zazzaram pulcros in fronte ricettos,
Quotidie tingunt barbam, raduntque ganassas,
Trizatas portant scarpas fiocchisque dobatas,
Et profumatos guantos puzzore zibetti,
Gaudentes semper juvenes parere tilati,
Exultant narrare suos frequenter amores.
Scribere amorosas laetantur saepe bajanas,
Formosamque solent isti seguitare puellam
De teneris annis, cui possent esse bisavi,
Hanc sibi conducunt, ammissa dote, novizzam,

Atque matrimonium gaudent celebrare, sed illud
An post consumare queant, hoc nescio certe,
Sic gravibus studiant mentem spoliare travagis,
Tristia sic laeti curarum pondera scampant,
Sic sine fastidio nojosae tempora vitae
Inter allegrezzas, inter solatia passant,
Nullum stimantes vicinae mortis afannum.

Sunt mulae pariter vecchiazzae dentibus orbae,
Surdae calcagnis, oculorum lumine zoppae,
Quae, licet aspectum teneant, faciemque Gabrinae;
Plenaque de rughis, grincisque patentibus ora:
Attamen anticam studiant distendere pellem,
Atque pavonazzos minio smerdare labellos,
Nectentes biondos in blanco vertice crines,
Quos super assuescunt rubicundam ponere rosam,
Hoc modo nam sperant bellos cattare morosos,
Qui tam leggiadris cupiat servire putinis,
Solaque Pazziae sunt haec privilegia nostrae.
Quae solet in cunctis proprium mostrare valorem
Mirificasque suae virtutis promere forzas.

Alma parens, Natura fagax, quae cuncta creavit,
Cognoscens fecisse hominem pro rebus agendis,
Qui terrarum orbis deberet habere governum,
Qui cunctis daret leges animalibus altris,
Ut melius posset curas portare nojosas,
Ut non mancaret tantae sub pondere sommae,
Quid fecit? capitis parvo in cantone locavit

Cervelli angustum hospitium, sedemque rasonis,
Corporis ut reliqui, vista ratione, reliquit.
Sensibus Imperium, quos contra frustra laborat,
Atque suas perdit fiaccas Prudentia forzas.
  Praeterea mulierem homini retrovavit, ut illam
Duceret uxorem, pro fomentare Paziam,
Nam cum sit variis mulier dotata Paziis
Saepe sui de mente viri fastidia tollit,
Multotiesque illum matezando rendit alegrum
Cernimus hinc multos pro contentare mojeras,
Qui sibi post spallas negotia publica mittunt,
Ridiculasque gerunt cosas, humilesque facendas,
Ipse quidem propriis oculis saepissime vidi
Insignes dominos, Cavaleros, atque Signores,
Qui praetermissis patriae, curisque Senatus
Conjugis ad nutum faciebant mille pazias,
Suffrissentque instar guatari netiare Cusinam,
Atque unctas manibus propriis lavare pignattas,
Foemina nam semper stimulus solet esse Paziae,
Ut nos vecchia docent exempla, hinc propter eandem
Innumeri antiqua Heroes aetate fuerunt,
Qui nil stimantes vitam, propriumque decorem
Mille papolatas fecerunt mille cacatas,
Sic fecit Samson deceptus fraude Putanae,
Sic sapiens Salomon muliebri pazzus amore,
Sic bravus Alcides Nimfae subjectus iniquae,
Qui post occisos angues, hostesque domatos,

Post strangulatos Ursos, victosque Leones,
Post debellatos latrones atque Tirannos,
Post Hidram extinctam, frenatam Cerberis iram,
Post extirpatos Centauros, atque Dracones,,
Post expugnata horrendae palatia Ditis,
Post sostentatum spallis constantibus orbem,
Faemineo (veluti fantesca) indutus amictu,
Jolae servivit Dominae, Lanamque filavit.
O quanti Alcides hoc nostro tempore vivunt,
O quanti sine cervello, et sine mente matura:
O quante Joles, quantae hac aetate Dalidae,
Quae portare solent, sprezzato conjuge, bragas,
Quae non uxores, sed gaudent esse patronae,
Quae querere volunt se sensus habere viriles,
Quae cogitant mattae savias aequare Sibillas.
Quae credunt pazzae vecchios superare Catones,
Quaeque volunt humiles sibi servos esse maritos,
Quaeque tremare illos faciunt bravando bricones,
Quaeque student illos semper strapazzare bicornes.

Sed quid? num meritae bastant haec carmina laudi
Excelsam digne propter celebrare Paziam?
Quin video partem de illa dixisse minorem,
Nec mihi jam restant tanto pro munere vires,
Tu tamen, ò dulcis, nimiumque gradita Pazia.
Accipe, quod natum est ardenti e mente desium,
Accipe, quod missum est devotò è pectore carmen,
Quamvis non bastat magnas tibi promere laudes,

Quamvis non possit meritas tibi reddere grates.
Quamvis non valeat dignos tibi solvere honores.
Nullus homo largo coeli sub tegmine vivit,
Qui non magnificae inflammetur laudis amore,
Qui non altisonam sforzet se acquirere famam,
Qui non tangatur veri dulcedine honoris,
Ad quem mortales accendit gloria mentes.
Hinc legimus quondam multos vixisse Barones,
Invictosque Duces, horrendi fulmina belli,
Qui disprezzantes vitam, caramque salutem,
Per varios casus, per tanta pericula mundi,
Perque faticosas guerras, per tela, per ignes
Immortale sibi voluerunt quaerere nomen:
Hic ergo, cum possent securam degere vitam,
Ac sine travajo dulci indulgere quieti,
Cur se praecipites posuerunt mortis arisgum?
Quisve illos fecit tantos cercare malannos?
Nempe Pazia fuit caros quae scorgit alumnos?
Atque ad difficiles impresas esse gajardos.
Spingit ut aeternum faciant cum morte guadagnum,
Hinc voluit quondam grandem mostrare bravuram
Magnus Alexander, magnas faciendo pazias.
Hinc Caesar calamo bravus Dictator, et ense,
Hinc magnus Pompejus ei cognatus, et hostis,
Insanias quorum non unquam scribere possem,
Hinc Barchine tuas claras bellando prodezzas,
Et palesare tuas potuisti in pace pazias,

Hinc stetit incontra Toscanam Horatius omnem,
Nil curans panzam pro conservare figaros,
Hinc rostire suam soffrivit Scevola dextram,
Nec brusando tamen tunc dixit Mutius hoimè,
Hinc ferus arditum montatus supra cavallum
Curtius in fossam mortis saltabit apertam ·
Hinc Decii fecere suo de corpore votum,
Hostibus à propriis gaudentes esse scanatos:
Hinc quidam pazzus (nomen non recte recordor)
Æternam mundo bramans acquirere famam,
Effesiae est ausus templum brusare Dianae,
Hinc alii multi, quos non numerare valerem
Nomine pro vano voluerunt perdere vitam,
Reginam pronto seguitantes corde Paziam.
Sed quae sub coelo major pazia videtur,
Quam studiando diu magnas perferre fadigas?
Quam vario voltando libros sibirumpere testam?
Est Pazzia quidem, Pazzia grandior omni,
Est vanitas vanitatum in tantis vivere afannis,
Quos secum condure solet prudentia fallax,
Quos nobis confert quaedam Sapientia stulta;
Haec, etenim longas noctes veggiare comandat,
Haec homines suadet cunctis stentare diebus,
Haec gravibus replet mortalia pectora curis,
Haec tirat humanas per inanìa semita mentes,
Haec sibi subjectos nunquam requiescere lassat,
Haec nobis lacrimas tantum, et suspiria porgit,

Quando mondanas stringit remiscere nojas,
Que memorare facit tribulatae incomoda vitae,
Haec demum ante diem variis pro stentibus omnes
Extremam savios spessum conducit ad horam.
O quanto est melius, rigidam linquendo Minervam,
Abbrazzare piam costanti corde Paziam,
Haec etenim nostros omnes portare travajos,
Fortiter insegnat, mundique in pace disastros
Ferre docet, mitigatque graves cortesa dolores,
Haecque malanconicas scazzat de pectore curas,
Sublevat oppressos, afflictos rendit alegros,
Haec non comportat mortales vivere maestos,
Sed gaudere jubet tristes superando malannos,
Haecpro venturis praesentia perdere non vult,
Speranzam secum portat, scazzatque timorem,
Eximios homini haec praebet soventer honores,
Aquistatque suo magnum cum nomine nomen
Inter mortales bravus namque ille tenetur,
Quem dicunt ramum vivacis habere paziae,
Quem reputant dritta mentis ratione carere,
Quem penitus gentes cognoscunt esse bizarum,
Quemque solent busam cervello dicere testam,
Sic respectatos, damni formidine, pazzos,
Ac plusquam saviis stimatos esse videmus,
Nullus enim secum vult contrastare, nec unquam
Est qui contra illos ardiscat carpere gattam:
Sed quid ego tantam nunc pro celebrare Signoram

Facta minora sequor? meritum nec recte paleso,
De quo majores cosae mihi dicere restant?
De nobis non solum habet ipsa Pazia governum
Nec solum leges haec dat mortalibus aegris,
Sed superos inter magnam tenet illa possanzam,
Et terrae, coeli, et pelagi simul omnia scorgit
Numina quae variis forzis materzare coercet.
Praeterea tantas quas commisere Pazias
Baccus, et alma Venus, Veneris, Bacchique fiolus,
Nam sunt hi genitor, genitrix, fraterque Paziae,
Unde meravigliam nobis non esse videtur,
Si propter Martem toties, et propter Adonem
Ipsa olim tantas fecit Citherea pazias.
Nec si caecus Amor pazzesco more caminat.
Nudus, et absque braga atque in binda stropat ocellos,
Noctes atque dies committens mille marones.
Nec nos debemus troppum stupire videntes
Gonfiatum vino Baccum, mattumque spazzatum
De ramis vignae viridem gestare coronam,
Dumque imbriagus ridet, bottamque cavalcat
Agmina pazzorum secum conducere gaudet,
Circum circa girans multa comitante canaja
Baccantum magna quae clamant voce patronum,
Et cantant evoe, evoe, vacuantque botazzos
Nolo Mercurii mancum numerare pazias,
Aut frascarias, per quas piat ille solazzum,
Nec per hora suas volo discoprire magagnes,

Unde gerit spessum, Tabachini more, polastros;
Unde favet ladros, trufatores, atque ribaldos,
Unde solet cantando bonam trapolare brigadam.

Hic quoque dacantum matezzas pono Dianae,
Quae in cunctis rebus pazza est liganda catenis,
Mobilis, inconstans, bizzarra, colerica, cruda,
Pauper Atheon erit testis, si dico bosiam,
Testis, et Orion quondam trucidatus ab illa.
Sed quid nunc possum scribendo dicere de te,
Eole, qui tantas sublimi è monte pazias
Tempus in omne facis quot serras carcere ventos
Nam tibi cum saltat ghiribizzum magna spalancas
Atria ventorum unde exit furiosa canaja,
Quae tantum horrendas mollat de ventre corezas,
Quod mundum obscurat, mare turbat, castra fracassat
Cunctaque sub coelo statim sottosopra roversat:
Tuque gajoffe soles de tanto ridere damno,
Et nullam curans aliorum stulte malorum.
Ostendis qualem teneat tua testa paziam,

Hic etiam alcunas saltem palesare matezzas
Exopto, Neptune, tuas quibus esse damancum
Non aliis suffers, toto nam tempore pazzus
Exerces larga stultum ditione tridentem,
Nullo consilio, nulla ratione gubernas
Imperium pelagi atque andarum nobile regnum,
Quod factum est per te varium et mutabile monstrum,
Nunc placidns vulu pacata per aequora curris,

Nunc solio appares colera gonfiatus iniqua ,
Nunc calare facis , nunc undas surgere in altum .
Nunquam firma manet tua mens stultissima , namque
Haec seguitat mattae semper capriccia Lunae ,
Quae te per nasum Bufali de more strasinat .
Non puto quod multum mihi sit fatigare bisognum
Belligeri Martis propter mostrare paziam .
Pazziam dico potius quin dicere possum
Mille paziazzas , nec erit mea lingua bosarda ,
Omne etenim quodcumque facit , quodcumque comandat
Expressam insaniam cognoscitur esse daverum
Illa sed ex tantis mihi paret pulcrior altris ,
Quando meretriculae Veneris guidatus amore ,
Ejusdem in gremio dum trastullare putabat ,
Se in quadam ferri vilupatum rete retrovat ,
Nam Vulcanus eos bramans trapolare morosos
Retia composuit quibus ambus inde piavit
Caelicolisque aliis captos mostravit Amantes ,
Ad quorum vistam fundentes mille cachinos ,
A pazzo et pazzos burlatos esse videntes ,
Parebant super risi mangiasse menestram :
Hic alias ommitto , quas facit ille pazias ,
Praecipue bianchis quando se cingit in armis ,
Et scorozzatus quinta descendit ab arce ,
Bella ciens , guerrasque movens , portansque batajas .
Humanoque bramans de sanguine tingere spadas ,
Magnates pariter secum impazzire coercet ,

Hi namque ob vanos titulos, causamque legeram
Instituunt pugnas, horrendaque praelia miscent,
Insanumque feri Martis seguitando furorem,
Consilii expertes committuut mille pazias.
Tu quoque, cui semper mens est matelica Juno,
Insanias memorare tuas me stringis adessum,
Illas praesertim, cum te zelosia Tonantis
Impazzire facit graviter tua corda travajans,
Namque hac de causa furiis agitaris iniquis,
Saepeque lascivum cuperes castrare maritum,
Ut non estereas posset guzzare Muchiachias.
Sed quoniam tibi non conceditur ista potestas
In variis guisis coleram sfogare laboras:
Arcadiae Regis sic bellam contra fiolam
Fecisti extirpans biondos à fronte capillos,
Ac vultum in faciem nitidum mutando ferinam.
Zampigeram brutti formasti corporis Ursam,
Sed tua fecit ei magnum pazzia favorem.
Tuque nocere putans rivalem matta juvasti,
Namque in formosam stellam conversa remansit.
Quae inter splendores coeli simul Ursa vocatur,
Innumeras altras taceo, quas ante pazias
Fecisti, et quando faciam mentita similem
Vulpina miseram Semelem cum fraude gabasti,
Et quando insontem privasti lumine frontis
Tiresiam, quod contra tuam inditia mentem
Protulit, atque Jovis firmavit dicta parentis,

Et quando ipse tibi tribuit pro munere Vaccam,
Jupiter (illa etenim te fecit Vacca zelosam)
Inde timens furtum guardandam hanc Argo dedisti,
Ne robbata tui praecepto conjugis esset,
Sed pocum valuere illi tunc lumina centum,
Namque ea Mercurius per semper lumina plausit,
Teque sua ad solitum beffatam fraude reliquit,
Sic sine profictu semper tu matta fuisti
Sic tua nunquam habuit finem pazzia bramatum.
  Sed jam quas Fortuna facit sine lege pazzias
Carmine non longo alquantum cignare bisognat,
Cernere quamvis eas non semper possumus omnes,
Illa manigoldos tantum favet, atque ribaldos.
Numquam sueta hominum meritum guardare bonorum
Exaltat furbos, parasitos, atque gajoffos,
Poltrones, ladros, mariolos atque bricones.
Putanas, stregas, rufianas, atque bagassas,
Inalzat buffalos, et doctos cazzat abassum,
Adjuvat indignos, sed dignos ladra travajat,
Illa malos numquam à probis distinguere novit,
Dispensat magnos orbesco more tesoros.
Non merito ac vitiis spessum concedit honores,
Pazzaque de pazzis semper tenet illa governum.
Stultitias multas pariter jam fecit Apollo,
Nunc propter coleram mattus, nunc propter Amorem
Quas nolo in parvo per adessum scribere libro.
Maxima lectori namque essent tedia nostro,

Sed partem tantum referam de milibus unam,
Et quis non illum fatuum, mattumque chiamabit,
Qui vult per forzam bellam violare Putinam
Atque illam seguitans in laurum mutat amaram
Qui jocat ad ballam deposto lumine, et arco,
Atque suum amazzat, demens giocando morosum,
Qui carrum lucis puero committit inepto,
Maxima quo bassum brusant incendia mundum,
Qui fugit à superis claro banditus olimpo,
Et factus Pastor vaccas custodit Ameti?
Qui pulsat cìtharam, cantat funebria verba.
Et mortos plangit teneri de more putini?
Qui secreta solet fratrum spionare Deorum,
Qui modo se pennis scoprit, modo pelle Leonis,
Qui fuit in nigrum jam trasformatus oselum,
Et quì proposito numquam stat firmus in uno,
Et qui semper habet stranos in mente furores,
Et qui semper amat magnas operare pazias.

Sed de Saturnó quid me nunc dicere oportet,
Ille prior cum sit dominus Ductorque Paziae?
Innumeras lassare volo, quas ille matezzas,
Atque frenesias commisit tempore in omni,
Scire satis fuerit tali de numine pro nunc,
In quemdam mattum se trasformasse Cavallum,
Unde suam melius posset scoprire paziam,
Quae tam magna fuit quod vecchium spinsit ineptum
Ore famescenti proprios mangiare fiolos,

Quos (Jove detracto) devoravit more Lupino ,
Hinc sicut superis est cunctis vecchior altris ,
Sic mente est levior , cerebroque insanior altris .
Denique post illum mihi restat dicere de te
Jupiter , in partemque tuas scoprire pazias ,
In partem dico , nam si omnes scribere vellem
Inchiostri foret , atque ingens destructio cartae ,
Illas nec parvo comprendere versu ,
Omnibus atque esset notas narrare novellas .
Et quis matezzas nuquam contare valeret .
Quas jam fecisti magnum scordatus olimpum ?
Dico modo non ne tibi grandis pazzia videtur
Longaevum manibus propriis castrasse parentem ,
Testiculosque suos pelago donasse voraci ?
Praeterea , ò quantas lascivum propter amorem
Fecisti insanias quoties mattus ante fuisti ,
Dicere te bastat propriam cuccasse sorellam ,
Atque alias tantas olim stuprasse puellas .
Nunc faciem prendens Cigni , nunc corpora Tauri ,
Nunc bruttum Satiri aspectum , nunc ora Dianae ,
Nunc veniens flavum mutatus ab aethere in aurum ,
Nunc in Pastorem , nunc convertitus in Agnum ,
Nunc in serpentem , nunc trasformatus in ignem ,
His gaudens formis bellas oselare Madamas ,
Sed non in totum mattus tunc ipse fuisti ,
Quando Ganimedem , nimia prurigine tactus ,
Montibus Idalis ; Aquila luctante , robasti ,

Aurea qui dulci ferret tibi pocula musti,
Qui sdegnata pio placat tua pectora sguardo
Tot posset mitigare illas aliquando pazzias.
Quas tu committis, dum mittis ab aethere fulmen,
Cum quo terrificas homines, mundumque spaventas,
Saepe bonos perdens, lassans sguazzare ribaldos,
Imperiumque tuum pazzesca lege gubernans,
Ostendis, quod habet cerebri tua testa negottam,
Clariter hinc igitur cognoscere possumus omnes
Non solum mortale genus venerare Paziam.
Numina sed coeli prompte seguitare medesmam,
Omnibus inque suis illam interponere rebus,
Quin sine stultitia res nulla peracta videtur
Ipsis à superis, qui omnes matti ante fuerunt,
O felix igitur nimium, nimiumque gajarda,
O celebranda mihi totum Pazzia per orbem,
Laudibus, ò semper aeternis digna tropheis,
Est cui sub coelo atque super tam magna potestas,
Et cui sunt omnes subjecti hominesque Deique.
O vos faelices, ò terque, quaterque beati,
Sors quibus hanc magnam concessit habere Patronam
Laetamini, ò Pazzis vestris gaudete triumphis,
Vobis namque datur solis, sub lumine Solis
Tempus habere bonum, et mundum sguazzare per omnem
Vos semper vultum, atque animum servatis alegrum,
Non tristes albergant in vestro pectore curae,
Non dant impazzum placidae fastidia menti,

Non amor, non odium à vobis cognoscitur ullum,
Non vos vanus honor, nec vos vergogna molestat,
Non vos ambitio, non unquam gloria turbat.
Vos in dipórtis, in laetis vivere festis,
In spassis, ballis, burlis versare jocosis,
Vos claros giornos, noctes passare quietas
Semper gaudetis, non vos adversa spaventant,
Nec mancum mundi troppum vos prospera gonfiant
Maxime de vobis prendunt solatia gentes,
Omnes laetantur vestras audire matezzas.
Plurima Magnates concedunt munera vobis,
De vestro quae solent comitatu prendere gustum,
Namque pares paribus jungi proverbia dicunt.
Vobiscum pariter cupiunt praticare Matronae,
Quae faciunt vobis burlando mille favores.
Sic etenim pazzae cum pazzis recte morantur,
Sic similis similem semper sibi stringere gaudet.
Sed qui? forte aliquis pazzus mihi dicet adessum,
An ego, qui tantas aliorum scribo pazzias
Sim sanus cerebro, aut sensu prudentior altris?
Ipse quidem (nolo quaerenti dicere falsum)
Me pazzum fateor prima hac florente juventa
Cumque mihi venient majoris temporis anni
Majorem spero tunc acquistare paziam
Quae mihi sola potest contentam prebere vitam,
Æternumque meum post mortem reddere nomen,
Sed jam finis adest scribendi, nolo merendam

Perdere, millonem portavit pulcher Amintas,
Ambrosiaque mihi pienum de nectare fiascum
Jamque meus sentit pressuti nasus odorem.
Dextra satis scripsit, dentes mangiare comandant,
Agrezzatque fames jejuno in ventre budellas
Alma PAZZIA vale, pazzique valete sodales,
Brindes faciam vobis, et vos mihi dicite bon pro.

DE LAUDIBVS

B O S I Æ.

Macharonea Quinta

Bizzària mihi nuper bizzarica venit
Carmine subtilem grosso celebrare BOSIAM.
Cujus virtutes mundi bona cuncta trapassaut.
Tu mea Togna fave, tu nunc precor accipe pivam,
Namque tuo hacc veniens dulci gonfiata labello
Subjectum valeam tantum paregiare canendo,
Canevam penetrare sacram, qua dulcia Bacchi
Vina reservantur, nostrum quibus imple botazzum,
Trinc trinc nam faciens fluet ad mendacia carmen
Alta quidem fateor, nostris, et forcibus impar
Materia ad laudes sforzat mea corda Bosiae.
Quae foret altisoni pletro celebranda Cocai.

Ipsa tamen quantum bastat, mea Togna, fidelis
Pronta mihi, teneraeque meae nunc suggere menti,
Almancum ut valeam partem scoprire suorum,
De tot, quos porto scriptos in mente, bonorum,
Ars miranda quidem cunctis, et dignior altris
Est, quae digna homini monstrat praecepta Bosiae,
Nosque docet spessum pro vero ostendere falsum,
Ars miranda inquam, totum quae continet orbis
Et decus, et columen, nec lumine cedit olimpo:
Haec etenim dritto patefacit semite stradam.
Quae solet ad vitam quemcumque guidare beatam,
Qua sine nemo potest culmen conscendere honoris,
Qua sine non possunt homines acquirere robbam,
Qua sine quin possent dilectam perdere vitam.
Sint mihi veridici testes pia turba, poetae,
Nec tantum veteres seu Graeci, sive Latini,
Sed mage qui scribunt hac tempestate moderni.
Omnes formosas quondam finxere chimeras,
Omnes ad garam magnas dixere bosias,
Omnes nunc pariter mandant mendacia cartis,
Omnes de falsis librazzos versibus implent.
Omnes ad provam mentita poemata cantant.
Nunc oculos saxis, nunc praestant fontibus aures,
Nunc flores coelo, nunc praebent sidera pratis.
Nunc homines dicunt ammisso vivere corde.
Nunc faciunt nobis mortos parlare sepultos.
Saepe decus coeli mortali in corpore adorant.

Saepe Deos homines mendaci carmiue clamant,
Hinc alios inter divinum nomen acquistant,
Hinc Cignos inter Cornacchias esse videntur
Hinc tracanasse parent totas Aganipidis undas,
Hinc celebres volucri scandunt super aethera fama,
Quid Mecenates, aut Augusti ante fuissent,
Quid tot Romani, Graeci, Teucrique Barones,
Si non cantassent illorum gesta bosardis
Carminibus Vates? quos, Carolus nomine Magnus
Cumque Paladinis Orlandus, sive Rinalduus
De tot Paganis potuissent ferre triumphos,
Si non menzognas; dixissent mille Poetae?
Si quis habet vojam doctam seguitare poesim,
Si quis desiderat Parnasi Cignus haberi,
Atque Poetazzi famosum acquirere gridum
Non de veridicis tantummodo scribere rebus
Non libertatem verae seguitare Camaenae,
Alta bosiarum sed cum sulcare bisognat
Æquora committens ventis sua vela gajardis,
Praecipue magnos si vult laudare Signores,
Bravososque Duces ad coelum tollere dictis:
Isti namque solent ad falsas currere laudes,
Currit ut ad sonitum pivae villanica turba,
Ut currunt pingues ad dulcia vina Todeschi,
Nec sentire volunt Vates, qui vera canentes
Illorum vitam cum libertate reprendunt
Qui male acquistatos damat pro facuore census

Qui sine respectu Domini scelerata palesant
Crimina, qui luxum biasmant, rabiemque Tiranni:
Princeps ille igitur qui conseguire favorem
Ejusdemque bramat dirum scampare furorem
Indulgens studeat verum coprire canendo,
Atque idem sapiens lingua vitare loquendo
Ut solet accortus scopulos vitare nochierus,
Ne se poeniteat tandem scripsisse, quod illi
Plusquam biastemam fuerat de jure tacendum.
Si sunt veridici (ut dicunt proverbia) matti
Mattus erit certe gaudet qui dicere verum.
Petrus Aretinus quondam, qui vera loquendo
Occultas hominum voluit scoprire magagnas;
Quam fecit grossum errorem lassando Bosiam?
Cognovit tandem sua cum stropiata vidisset
Membra, suasque simul (qualis calamita) ganassas
Ad se taglientes ferri traxisse pugnales.
Post illum pariter quidam venere balordi,
Qui volvere Petri stilum seguitare canendo,
Libera scribentes veraci carmina penna;
Sed veritatis veras in praemia poenas
Tunc habuere, diu nec abandonata remansit
Ipsa Bosia, suos quae praestum tradidit hostes
Aut in perpetuum ad scurum presone tenendos,
Aut belle caldi ad forcam per colla picandos.

Vera exempla juvant Foelix quicumque dolore
Alterius scampare suum dediscit acortus.

Ipse alios moneo : sed jam veniamus ad altros
Effectus celebres , divina ac laude colendos ,
Quos veneranda solet secum portare Bosia .
Quomodo tot facerent uxores contra maritos
Quando secretas , quas portant vertice cornas ,
Discoprire volunt , tectasque trovare magagnas ?
Quomodo sestessas , inquam , defendere possent ,
Ipse bosiarum si non succurreret usus ?
Innumeras quondam quas laberintus Amoris
Perdidit , et crudae carnis ria gula tiravit ,
Qui salvavit eas nisi virtus sola Bosiae ?
O quantae in simili studio perfecta tenentes
Praecepta , audaci vultu miracula promunt ?
O quot valentes falso sub tegmine verum ,
Consortes faciunt pro blanco cernere nigrum .
O quot menzognae vviunt sub veste copertae
Quas nos Penelopae pensamus texere telam ,
Et passant noctes caro sub Amante beatas .
Mille quidem illustres , claro de sanguine natae
Nunc sine honore forent , indignae fabula plebis :
Si propria hoc velo cautae non facta coprirent
Si largum menzogna illis non daret ajutum .
Ipse alias inter coelesti hac dote peritas
Unam cognosco , uxorem quam duxit Amintas
(Hujus sed taceo verum nunc nomen Amintae)
Qui licet in foro sit doctoratus utroque ,
Non tamen in foro mulieris ponere legem

Legibus is potuit . Non curat foemina leges ,
Haec etenim multas etiam praesente marito
Scit tramas ordire , suis quibus inde morosis
Gaudeat , atque suum fingit sic callida factum .
Quod cum Doctorem tortis de fusibus ornat ,
Ille putat sanctas illam perficere cosas ,
Tantum in mortali possunt mendacia corde ,
Tantum pulcra valet nos incantare Bosia .
Faemina quaeque sapit grossas plantare carottas
Garruloque portans tot semper in ore bosias ,
Quot portare solet juvenili in vertice crines :
Faemina fingendi perfectam possidet artem .
Ac veluti lucem Phaebus flammaeque calorem ,
Munera sic fraudis conservat , et illa dolosae ,
Hanc etenim imprimis fecit natura bosardam ,
Ipsa deinde bramans proprium exercere talentum ,
Ingeniosa suas discit polire bosias ,
Quas te non mancum constringit credere , quam si
Essent veridici Vangelia Sancta Joannis .
Ipsa tamen Virtus quae nos mentire comandat ,
Ut cunctis prodest , sic necessaria cunctis
Extitit , hanc omnes pronti seguitare tenemur ,
Haec etenim nobis est semper scorta fidelis ,
Haec nostros pariter primaeva aetate parentes
Plurima conduxit tranquillae ad commoda vitae ,
Haec sua ab initio traxit principia mundi ,
Esseque per cursus Solis non desinet unquam ,

Haec similes facit Prophetis esse Poetas,
Illi de rebus dixerunt vera futuris
Hi de praeteritis semper mendacia dicunt,
Haec ad mortales coelo processit ab alto,
Illam et in orbe Dei primum coluere vetusti,
Primior in Delfo populis vendivit Apollo
Dilectam grossis grossa mercede bosiam,
Jupiter atque alii sunt illam deinde secuti.
Dum sub diversa mutantes corpora forma
Fraudabant bellas mentita fronte puellas,
Hinc eat, quod si aliquam volumus tirare morosam,
Ad nostros gustus, simili cum mille bosiis
Utimur exemplo vecchiamque tenemus usanzam,
Illi spondentes argenti munera, et auri,
Aut robam, aut zojas, aut magni praedia campi,
Donec ea ad nostram consentit laeta richiestam,
Solaque fit talis dilecti causa bosia
Quod nunquam nobis concederet ipsa puella,
Si voluissemus tunc illi dicere verum.

Hac igitur doctrina animi probantur et arte,
Hac speculativi cordis vis noscitur arte,
Hac hominis virtute diu sapientis acutum
Cernitur ingenium, cauta dum mente revolens
Secum aliquis pensat rasam invenire galantam,
Qua castronatus restans compagnus ab illo,
Neglettum jacet verum superante bosia:
Sic hodie cunctis in bandis utitur orbis,

Omnes sunt gentes hac nostra aetate bosardae,
Qui scit veridicas tantum proferre parolas,
Qui libertatem sequitur nunc vera loquendi
Hic stolidus, mattus, vilis, minchionus, ineptus,
Poltronus, nequam, goffus, balordus habetur,
Sed qui panzanas sapit inventare gajardas,
Qui menzognarum noscit gonfiare vesigas,
Hic sapiens, doctus, prudens, maturus, acortus,
Nobilis, Illustris, gentilis ubique videtur,

Prima bosiarum tenuit gimnasia quondam
Graecia, quae multos genuit studiosa Magistros,
Hi scribendo diu docuerunt optima quaeque
Hujus doctrinae propriis praecepta paesis,
Quae quoque diversas mundi diffusa per oras
Implevere suis totum virtutibus orbem:
Sed si cum linguis, scriptisque parentibus istud
Nobilis artis opus cunctis regionibus olim
Floruit, hoc nostro crescivit tempore tantum.
Quod parit ingentes omni sub sidere fructus.

O quantum doleo, quod non mihi fata dederunt
Nascendo patriam, quae me docuisset adultum
Mendaci argutas labro formare bosias:
Sed numquam genuit natos mea terra bosardos,
Nescit PONZANUS vanas formare bajardas
Ignorat celebres PONZANUS fingere frappas
Contra menzognam gens Ponzanesca rebellis
Vivit, et à vero non se discostat amico.

Hinc Ponzanenses nullam acquistare richezzam
Ad nullos cernis mundi conscendere honores,
Pauperiem seguitant viventes more vetusto,
Incumbunt studio, sacros voltare quadernos
Gaudent, et Preti tandem, Fratesque deventant,
Et quamvis varios soleant cercare paesos,
Bramosi ex aliis propriis succurrere rebus,
Non ideo faciunt ullum stentando guadagnum
Egregium, quod opus fraudis non discere norunt,
Quod doctas nunquam sapiunt plantare bosias.
Ipse etiam Ponzani habui, qui nomen ab Ursis,
Quem Macaronaeae Vatem dixere Stopinum,
Hac celebri virtute carens, expersque bosiae,
Paupertatis onus spero deponere nunquam,
Non mihi divitias concedit vera canenti.
Non mihi Romana ullos praebet curia honores.
Ergo alias inter terras lassare dabandam
Lunigianensis Ponzani castra bisognat,
Praeter Ponzani parvis in moenibus ortos,
Plusquam perfectos homines, retrovamus ubique
Qui veri ignavas gaudent contemnere leges,
Qui menzognarum constanter castra sequuntur,
Qui semper docto retinent in corde bosiam,
Nec proferre illam ardita cum fronte pavescunt.

Attemen insignem qui vult cognoscere gentem.
Quae populos omnes vincit praeclara straneros,
Quae omnes doctrinas humani sensus avanzat,

Quae menzognarūm meritat portare coronam,
Quae tulit extremam tali pro munere palmam,
Anticam veniat . . . .,
Audiat hic magna, hic stupidus miranda videbit.
Haec etenim tellus flores, fructusque Bosiae,
Tempus in omne parit, qui ex omni parte probati
Caetera cum propriis meritis mendacia passant.
Hic ubi tot quondam Heroes, bravique Barones,
Bellantesque Duces horrendi fulmina Martis,
Clara triumphali cinxerunt tempora lauro,
Nunc in pace sedens celebri redimita corona,
Purpureique nitens scarlati veste dobatà
Laeta Bosia suo populo plaudente triumphat.
Hic omnes homines, quantumvis mente gazani
Aut naturaliter grosso lignamine facti,
Prestiter aguzzant cerebrum, faciuntque saputum
Ingenium, istam discentes subtiliter artem.
Hic Lombardiae gens grossolana bosiis
Romanizando suis plusquam perfecta deventat.
Hic Bergamaschi, quos fert montagna bricones
Toscanizando simul prestum mendacia discunt,
Nec tantum hic narrat plebs Cortesana bosias:
Ast aria, et tellus parlantes ignis, et unda
Magnanimas largo raccontant ore bosias.
Hic ipsi muri, narrant hic saxa bosias,
Hic poverum, hic riccum sentis parlare bosias,
Omne tenet pectus, tenet omnis lingua bosias,

Quisque suas alii studiat contare bosias ,
Quisque bramat cauta socium trapolare bosia ,
Existis etenim sperat lucrare bosiis ,
Proventus veros , et verae praemia fraudis .
 Est ideo tantum virtus laudanda Bosiae ,
Quantum larga suis Naturae maxima vincit
Munera muneribus . Si quis bene guardat utrasque ,
Nos nudos Natura creat sine tegmine vestis ,
Ut produrre solet pegoras , asinosque , bovesque ,
Non nobis panem , non praebet provida vinum
Non ulli robbam , non ulli porgit ajutum ,
Ut sine travajo valeat deffendere vitam :
Cuncta sed haec donat mortalibus alma Bosia ,
Haec et enim cortesa suis succurrit amicis .
Haec menzogneris veracem porgit ajutum ,
Haec illis raros semper concedit honores ,
Haec pueros ditare solet , riccosque tueri ,
Haec juvenes , vecchiosque simul conservat alegros ,
Haec gaudere facit pueros , gaudere puellas
Haec facit aetheream mortales ducere vitam .
Haec implet totum divinis dotibus orbem ,
Haec splendet cunctis in bandis aemula Solis ,
Haec summa est virtutis perfectio summa bonorum ,
Inclita , magnanima , illustris , discreta , fidelis ,
Sublimis , matura , humilis , generosa , diserta .
 Sed quia dum laudes tento numerare Bosiae
Tentator verus tentat mea lumina somnus .

Altaque nunc horam quartam campana sonavit,
(tia, Togna, meo calamo concede bosardo,
Otia dormiendi plusquam mendacia prosunt.

DE LAUDIBUS

AMBITIONIS.

Macaronea Sesta.

Parce precor, Merline pater, si nostra refundant
Carmina quod quondam colere te copia carmen,
Scribere sforzavit, carmen, quo contra rasonem,
Nobilis Ambitio troppum biasmata remansit
Quis furor, aut quae cruda tuam tunc rabbia mentem,
Impulit ? in docto potuit tam pectore sdegnus ?
Excusare tamen voluisti deinde maronem
Ipse tuum, proprio confessans ore Cominam
Tunc nimis à dritto tecum traviasse viaggio,
Ventornm furiosa cohors nam perdere stradam
Fecerat, atque illam in callem cascare sinistrum,
Ast ego nunc cupiens ipsius dicere quales
Sint laudes, et quantos Ambitionis honores,
Versibus unde meis validum sperabo soccorsum:
Quis mea gonfiabit ventis nunc vela gajardis,
Ut dulcis intrare queat mea gundula portus?
Ipsa Comina meis tu nunc precor annue caeptis,
Ipsa meae laetum finem concede fadighae

Si tuus ante furor, coleram seguitando Cocai,
Quod laudaturum fuerat biasmavit à tortum
Ambitionis opus, nunc mecum vera loquendo
Ipsa potes veram cantando palinodiam,
Omittens falsum vecchium corrigere fallum;

Omne, quod hic bellum, carumque catatur in orbe,
Omne, quod hoc nobis dignum stupore videtur,
Omne, quod hic mundum claris splendoribus ornat,
Sola quidem inventrix mirabilis atque Magistra
Ambitio, magna perfecit alacriter arte.
Haec caput est, rendunt cui mundi membra tributum,
Haec virtus cunctis, quae dat virtutibus almam,
Haec dos, quae reliquis concedit dotibus aurum,
Haec ars quae claras alias supereminet artes,
Haec in gentili, grosso haec in pectore alozat,
Haec riccos, poveros grandes, bassosque governat,
Haec non mortales tantum, sed numina coeli
Omnes, et guidat dulcis compagua Planetos,
Si ridet coelum, si fulget splendidus aether,
Si Sol auratos radios sparpagnat in orbem,
Si brillant stellae, si porgit Luna lusorem,
Hoc facit Ambitio cujus gonfiamine coelum,
Omniaque illius borioso lumine splendent,
Si venus, aut genitor faciunt mortalibus ullum
Servitium, quemquam spectantes ore benigno
Porgentesve illi, dum venit in orbe, favorem
Ambitionis ad hoc aura spinguntur amica,

Nam sedes propriae virtutis flammine gonfiant,
Et gaudent mundo, quos gignunt cernere partus,
Si mare quacchiatum placidis spectatur in undis
Æquora vicinis monstrans tranquilla Nochieris,
Admonet, atque illos tutum carpire viaggium;
Hoc ad opus solum propria ambitione movetur,
Namque godit nautis talem praestare bonazzam,
Quo magis ipsius timeant aliquando borascam.

Aspice cum radiis phoebi scaldata virescit
Tellus, et ad nostros tornat Primavera paesos;
Ambitionis opes tunc mundus cernit alegras,
Ambitio jubilans omni tunc parte triumphat,
Ambitione tumet mollis dum ventilat aura,
Ambitione novos ostendunt arva colores,
Ambitione suos distendunt prata tapetos,
Ambitione vaghi spuntant de cespite flores,
Ambitione rubet spinosis rosa rubetis,
Ambitione novis se vestit frondibus arbos,
Ambitione altis rident in collibus herbae,
Ambitione fluunt claris de fontibus undae,
Ambitione canit dulcis Rosignolus in umbra,
Ambitione pias repetit Philomena querelas,
Ambitione foras saltant per septa lusertae,
Ambitione Deus sua spicula caecus aventat,
Amaitione suum cantat Toniola morosum,
Ambitione godit Zanam seguitare Tonellus,
Nec tantum placido dominatur tempore Veris

Ambitio , sed ei concessit summa potestas
Æternum imperium cunctis de mensibus Anni ,
Sola nec una dies , nec sola hic praeterit hora ,
Quod non insignes aquirat ubique triumphos .
  Natura , arsque simul magna ambitione tumescunt
Quam propter gaudent semper gareggiare vicissim ,
Quae grandiores faciat studiosa fiolos .
Hinc si leggiadram facie , bellamque putinam
Cernimus , angelicas imitantem fronte figuras
Quae ninfas alias cum pulchritudine avanzat ,
Aut si formosum juvenem quandoque videmus ,
Qui vagas habeat guanzas , vultumque galantum ,
Narziso , aut Cephalo similis , pulcrove Hiacinto ,
Qui quoque sub tenero nascondat pectore claros
Ingenii sensus , maturae et mentis acumen ,
Natura hoc certum formatos esse dicemus,
Ambitionis ope stimulisque agitantibus illis ,
Ipsa quibus facilis semper Natura guidatur ,
Caetera dum format cunctis animalia bandis .
  Æmula rivalem cupiens sic vincere vechiam
Ars , Admirabiles exponit gravida partus ,
Quam stigat Ambitio cupide , forzasque ministrat .
Hinc vario splendet celebris spectanda colore
Pictura , exultans facies imitare loquentes ,
Hinc scultura novas fingens celeberrima formas
Scarpellando mutat varias in saxa figuras .
  Nullus praeterea seguitaret Apollinis artes ,

Nullus voltaret docta ad gimnasia mentem,
Nullus calcaret veterum vestigia Patrum,
Nullus doctorum legeret volumina Vatum,
Nullus montaret famosi culmina Pindi,
Nullus cantaret generosi facta Gradassi,
Ambitio ni fortis ad hoc per corda tiraret,
Qnis tot Aristotelem docuit componere libros?
Quis tanta antico dictavit scripta Platoni?
Quis tantos fecit Scotistas atque Thomistas?
Ambitio hos omnes solum svegiavit, et omnes,
Ambitio docuit sensus formare profundos.
Et quis me grossas fecit seguitare Camaenas,
Unde novis volui implere macaronibus orbem?
Ambitio hoc potuit, potuit quae cuncta, potestque
Illa mihi multos (quamvis sine pondere) versus
Dictavit, multasque mihi nunc dictat Amanti:
Octavas rimas, Canzones, atque Sonettos,
Terzettos varios, Madrigales, atque Balatas,
Dulcis amorosas, quas ducit Epistola, rimas,
Multaque de cerebro cavavit Idilia nostro,
Unde suas sentire potest mea Cintia laudes,
Unde meas audivit spessum Morosina pregheras,
Unde gradire meos consuevit Gallia cantus,
Unde meum mitigare solet Lucilla brusorem,
Unde meas gaudere cupit Galatea, carezzas,
Unde mihi spessum donat sua basia Fillis,
Unde suos nostris congiungit Cloris amores,

Unde mecum toto jam nomen in orbe caminat,
Unde super coelos exaltat Fama Stopinum,
Precipue postquam ducens me in monte Cucagnae
Ambitio, propria me fecit sponte poetam,
Hinc ego formosam potui cantare Morinam,
Hinc claros celebrare Ladros, biasmare putanas,
Hinc admirabilis dotes laudare Bosiae,
Hinc mala Gottosi describere crimina morbi,
Hinc plorare meae tam carae funera Gattae,
Hinc meritas celebris laudes narrare Paziae,
Hinc raros scoprire meae Ambitionis honores,
Hinc Ignorantis naturae dicere dotes
Hinc (si fata dabunt) PANIGONI praelia Regis,
Bravuramque Ducis referam, quo florida tandem
Subdere colla jugo potuerunt regna Cucagnae,
Omnes Grammatici, Logici, Rethoresque diserti
Omnes, qui medica sanant virtute malatos,
Omnes, qui ferri curant saldare piagas.
Omnes, qui sacras studiant dediscere leges,
Omnes, qui populis cercant formare statutos,
Omnes, qui coeli cupiunt cognoscere cursus,
Omnes, qui cartas sacris concertibus implent,
Omnes, qui gentis mulcent concentibus aures,
Omnes horrendas cantant qui carmine guerras.
Omnes, qui varios gaudent componere versos,
Nativum genium, ac propriam seguitare Minervam
Omnibus in rebus clara Ambitione tirantur,

Quicquid mente agitant, vel quicquid voce comandant
Grandia magnanimi quid guardant regna Signores
Ambitionis ad hoc stimulo spronantur acuto,
Hinc alii naves fabricant, armantque galeras,
Quarum fulgiferis tremolant sub remige fluctus,
Assoldant equitum turmas, peditumque catervas,
Impresas varias tentant, variasque batajas,
In ferrum, flammasque ruunt stimando negottam
Spendere, quem possent in pace tenere, tesorum,
Hoc modo sperantes aeternum acquirere nomen,
  Ast alii, quorum mentem tirat ipsa voluntas
Ingentes mundo laetantur condere moles,
Piramidas ergunt, statuas, casamenta, colossos,
Atria, fontanas, hortos, monumenta, capellas,
Ædificant pontes, fortezzas, templa, palazzos,
Excelsos arcus, turres, et maenia, et Urbes,
  Sunt alii vitam cupientes ducere alegram,
Qui faciunt spesam buffonibus atque rufianis,
Qui nutrire solent parasitos, atque spiones,
Adulatores, scanfardos, atque cinedos,
Sunt quidam pariter Magnates (sed tamen istos
Cum naso numerare queam) qui saepe Camaenis,
Laetantur, doctosque solent spesare Poetas,
Illorum ut cantent metro bene gesta gajardo,
Vel magis illorum ut taceant male facta silendo;
Sic diversa genus mundi per semita scorgit.
Ambitio mortale. Trahit sua quemque voluptas,

Et propriae sequitur naturae soemina quisquis.
Aspice dein tantas, quae disperguntur ubique
Insegnas varias, armas, variasque divisas,
Impresas, scudos, stendardos, mille facendas,
Aspice marmoreas aquilas, colubresque superbos,
Zampigeros Ursos, Tauros, pictosque Leones,
Cornutas Lunas, flammas, tondasque Borellas,
Frondentes plantas, spadas, Stellasque lusentes,
Montanas Capras, Vitulos, Taurosque bicornes
Sperones, lanzas, Hiacintos, Lilia, Rosas,
Innumeras vario retrovatas ordine Cruces,
Innumeras hominum, quae monstrant gesta, Coronas
Multaque praeterea, quae non comprendere versu,.
Nec numerare meo, longo nisi tempore, possem,
Omnia quae Ambitio cunctis monstravit, et auxit.
Postea si fiunt danzae, si giostra paratur,
Ad ballum si festa dies invitat Amantes,
Si banchettatur, fiuntque bragalia Baccho,
Ambitio ipsa docet pretiosas condere vestes,
Ipsa bragas, cappas, collettos, atque zipones,
Ipsa penacchiones fabricat, plantatque cimeros;
Ipsa docet bravos Barones correre campum,
Ipsa Ducum aurata circundat membra corazza,
Ipsa facit laetos equites agitare bagordos,
Ipsa facit pulchros fortesque trovare Cavallos,
Ipsa docet ballos, varias formare coreas,
Ipsa docet Dominae pulchraeque placere puellae,

Ipsa simul pinguis monstrat praecepta Cusinae,
Ipsa Jovis dignas componit docta vivandas,
Ambrosiae ipsa facit dulcis trovare bevandas,
Ambitio demum tot habet celeberrima dotes,
Quot coelum stellas bibulas, quot littus arenas,
Quot Neptunus aquas, quot mutos aequora pisces,
Quot frondes, floresque vagus, dum tornat, Aprilis,
Ast alias inter mortales, quas docet, artes,
Haec liberales, largos facit, atque benignos.
Omnes, illius qui gaudent esse seguaces.
Ambitiosus enim grassa vult vivere mensa
Spendit honorifice, robbam sparagnando negottam,
Ille tenet borsam semper cortesus apertam,
Nec stimat un figum fulvum quod possidet aurum,
Ambitiosus alit generosas pectore curas,
Ambitiosus amat magnos aquirere honores,
Ambitiosus habet mentem, sensusque viriles:
Ambitiosus agit tantum, quod gloria monstrat,
Ambitiosus emit claras per vulnera laudes,
Ambitiosus adest ubi floret maxima virtus.
Ambitiosus adest ubi tractat turpia vulgus,
Ambitiosus obest vitio, scelerique malorum.
Sed quid ego laudes tantas trovare laboro?
Ambitiosus homo, nec homo, sed regia proles
Non homo, sed patriae prudens est arbiter urbis,
Non homo, sed magni sapiens est Jupiter orbis,
Magnanimus, largus, clemens, virtutis amicus,

Nobilis, excelsus, praeclarus, fortis, honestus,
Maturus, placidus, lenis, gentilis, acortus,
Inclitus, ingenuus, generosus, splendidus, audax.
Sed video pelagum, me nunc tentasse profundum
Ambitionis adhuc nec laudis tangere portum,
Jam mihi crassiloquo concedunt carmine forzae:
Ne pigeat scopulo fermare Comina viaggium,
Donec nostra novo gonfietur vela levanto.

GATTAM ROSAM
A MILITE
INTERFECTAM DEPLORAT.

Macharonea Septima.

Huc precor, huc propera, excelsam Pedrala Cucagnam.
Altaque per pocum Bacchi casamenta relinqens
Ad caldas pueri Vatis descende pregheras,
Tu lacrimis nostram, tu maesto carmine mecum
(Proh dolor) extinctam crudeli funere Gattam.
Nunc sequere ipse quidem tristes. (ni porgis ajutum)
Non possum quos corde gero scoprire malannos,
Tu mihi sola potes flebiles dictare parolas,
Tu versus drizzare meos, quibus ipse travajum,
Mentis, et afflictae valeam sborrare dolores.

Heu quid ego exoptem sine cara vivere Gatta ?
Quod possum sperare bonum ? quod dulce ? quod heu
Solamen retrovare queam ? quo nostra recessit (heu
Dulcis amica quies ? solazzum , vita , tesorus ?
Crudelis nimium Lachesis , crudelia fata ,
Crudeles stellae , sed tù crudelior illis
Miles , non miles potius , sed barbarus hostis
Non miles , sed latro rapax , siccarius atrox .
Non miles , sed Fera furens , sed perfidus Anguis ,
Non miles , nec homo , Inferni sed trenta Diavol ,
Qui tam leggiadram voluisti offendere Gattam ,
Qui tam formosam potuisti sternere Rosam ,
Qui mea cum misera solatia morte tulisti ,
Quis furor , aut quae cura tuam tam barbara mentem
Intravit ? quae stizza manum furibunda guidavit
Quando meam morti voluisti tradere Gattam ?
Quam speras famam ? quem quaeris et inde guadagnum ?
Non vergognasti quando hanc scelerate feristi ?
O bellam provam , dignos , ò laude triumphos ,
Vulnere mortali teneram trucidare Gatinam ,
Flore juventutis quae dum formosa godebat ,
Narciso similis , ac Rosa simillima rosae
Sola meae giornos vitae rendebat alegros .
Heu quid agam infelix sine te , mea Rosa ? quod ultra
Non potero laetum sine te sperare solazzum ?
Quid faciendum longa dies mihi tedia praebet ?
Quis mecum socius postquam disnavero laudet ?

Quae mihi noctae pedes dulcis scaldabit amica ?
Dum mea dintornum gemebundus lumina volgo
Nec revidere meam possum , velut ante , Gatinam .
Tanta meum brancat tunc desperatio pectus .
Quod nullam valeo mentis retrovare quietem .

Sole dies caruit , caruit nox frigida stellis ,
Quando tuae clausit frontis Mors improba stellas ,
Quarum sidera lustrabas lampade casam ,
Quae nunc tota dolens mecum tenebrosa remansit .
Ergo tuum posthac gratiosum cernere vultum
Nec dabitur : sentire illud dulcissime gnao , gnao ,
Ad cujus sonitum crudas mulcescere Tigres ,
Et poteras Libici mollescere corda Leonis ,
Nec tamen angelicae potuerunt organa vocis ,
Corda diabolici , et mentem placare Neronis ,
Qui tua taglienti transfixit pectora spada ,
Perpetuisque meum colmavit pectus afannis ,

Tu meus ardor eras , mea lux , mea sola cotala ,
Compagnia dico , qua nunquam carior altra ?
Noctes , atque dies mecum benefida manebas ,
Tu quando ad mensam me pro disnare ponebam ,
Tu quando ad coenam me Franceschina vocabat ,
Praesens semper eras , faciens mihi mille carezzas ,
Blanda domandabas tunc sgnaolando vivandas ,
Quando per hanc salam me passegiare videbas ,
Tu pariter mecum leggiadris passibus ibas ,
Si me pensosum cernebas supra cadregam ,

Fronte malanconico nec non prostrata jacebas,
Si legere interdum, aut gaudebam scribere versus.
Tu quoque apud studium faciebas laeta dimoram,
Quin ego saepe videns doctos te volvere libros,
Atque sottosopram voltare volumina Vatum,
Sperabam te posse etiam dediscere lettras,
Inque Poetessae formam transire galantam,
Saepe subit mentem cum tu vezzosa solebas
In nostros saltare sinus, pedibusque legeris
Tota humilis, levisque meas ascendere spallas,
Sive meam pulcro frontem basare bochino,
Sive meas dulci lingua leccare ganassas,
Sive meas grato orecchias implere susuro,
Sive meam leviter morsu perstringere dextram,
Sive tuam drizzare covam, qua laeta frequenter
Dulce mihi fidei signum praestare solebas.
Saepe meum guardans amoroso lumine vultum,
Illud suave gnaum replicabas ore sonoro,
Quo me credo tuum dominum sermone volebas
Dicere, promittens aeterni pignus amoris.
Quid memorem ingenium mentis, consilia cordis?
  Destrezzam cursusque pedum, vel corporis artus
Virtutes celebrare tuas quo carmine possem?
Bravuram, forzasque tuas, qua scribere penna?
Prodezzas, artesque tuas quo promere stilo?
Impresas, palmasque tuas qua dicere lingua?
O quoties Toppos communes fortiter hostes

Vicisti, ò quoties illorum sanguine terram
Bagnasti, ò quoties quantumque furentibus ungis
Fecisti ex illis, et acuto dente, macellum!
Ipsa quidem cauta haud mancum quam fortis, eorum
Servabas fraudes, noscebas pratica passus,
Destra novos vecchiosque dolos scoprire sciebas,
Hinc punire bramans ea robbamenta latronum,
Affrontabas eos generosa fronte gajoffos.
Qui forzabantur rationem reddere furti,
Atque tabernario post coenam solvere scotum,
Deque tuis manibus nunquam scampare valentes,
Pro meritis poenam propria cum morte pagabant,
Longe igitur stabant plusquam cinquanta miaros,
Non stanzas habitare meas, non rumpere somnos,
Non in dispensa lardi rosegare mezenum,
Non libros guastare meos, non tellere biavam,
Nec nostram audebant parvam nasare cusinam,
Nam troppum invietae metuebant vulnera Rosae,
Quae dente, atque ungis spinam portare solebat,
Quae innumeras squadras Topporum misit ad orcum,
Unde triumphali testam redimita corona,
Gattorum meruit mundo Regina vocari.
Sed nunc quis nostram robbam salvabit ab illis?
Illorum insidias quis discoprire valebit:
Quis punire vigil poterit latrocinia custos?
Quis faciet post hac studio, guardamque granaro?
(Me miserum) jam fama tuae praenuncia mortis,

Nescio quo messo, illorum pervenit orecchis,
Qui petiere domum gaudentes illico nostram,
Hic ballant, saltant, squaquarant, faciuntque bagordum:
Hic laeti danzando tua de morte triumphant,
Hic parent buttare zosum de nocte solarum,
Allegras celebrant festas, sbusantque credenzam,
Entrant in studium, quae scribo cuncta spegazzant,
Strappazzant pennas, in calamaria pissant,
Sfazzati immundo bruttant de stercore libros,
Quasque illis tendo trapolas stimando nientum
Omnem procurant ad saccum mittere casam,
Hi mihi coeperunt jam rosegare stivalos,
Candelasque duas jam mangiavere ribaldi,
Nec facit hic illos aliquis cagare stupinos.
O cur praesentem non me mea fata dederunt
Esse, tibi quando mortem dedit improbus hostis,
Forte aliquem miserae potuissem porgere ajutum,
Sive humiles spargens demisso fronte pregheras
Impia soldati placassem corda Tiranni,
Sive meis contra spietatum viribus usus
In tua conversum violenti pectora dextra
Sollicitus currens rapuissem fortiter ensem,
Unde scapare necem potuisses forte propinquam.
Si te immatura sors perdere morte volebat,
Talis, et astrorum fuerat bene firma voluntas,
Extremum vitae saltem sborrare fiatum
In proprio lecto clemens tibi Parca dedisset:

Et sempiternis tollendum ad sidera gridis,
Hinc mage crudelis lacerat mea pectora afannus
Nec valeo pazzum cordis mitigare dolorem,
Nam mihi nil superest misero quam plangere acerbum,
Atque tuae semper giornum maledicere mortis,
Qui quoque me faceret dilectam perdere vitam,
Ni me vindictae vivum speranza teneret.
Certe aliquis aderit perversi criminis ultor,
Qui percussorem valeat punire gajoffum,
Impia mortali trappassans pectora ferro,
Ac mangianda Lupis scelerata cadavera linquens.
Ipse sed in tantum dira pro cuspide spadae
Prontus apparecchio pennam, calamare, papirum,
Unde manigoldo aeternam cum carmine guerram,
Moliar atque illum, nunquam piagare rafinam.
Et prius obscuras portabit Apollo tenebras,
Et prius usatum non porget Luna lusorem,
Et prius ab alto cascabunt sidera coelo,
Et prius a terra scandent animalia coelum,
Et prius undisoni brusabunt aequoris undae,
Quam cessare queam talem vilipendere furbum,
Quam bastare queam talem biasmare codardum,
Quam mancare queam talem strapazzare beconem
Quam restare queam talem suspendere ladrum
Quam tardare queam talem maledicere bojam,
Tanta meam caepit contra hunc sdegnatio mentem
Quod buttare viam calamum mihi rabbia fecit:
Siste Pedrala pedem, faciasque hoc carmine punctum.

LAMENTATIO

DE

PODAGRA, ET CHIRAGRA.

Macaronea Ottava.

Ille ego dulcisonis solitus cantare Camaenis
Leggiadros versus, canzones, atque Sonettos.
Octavasque rimas laudes celebrando Morinae,
Bellezzasque, meae nunc me tormenta Podagrae
Tempore continuo miserum struggentia canto,
Non tamen usatum posco tibi Phoebe socorsum,
Nec te Clio, sacrum jubeo descendere montem.
Ut mea pierio tunc bagnes labra brodetto.
Nam sicut lauri non meritat testa coronam,
Sic mea castaliam disprezzat bocca bevandam.
Parce precor nostris erroribus optime Lector,
Nec burlare novum macaronia in arte Poetam,
Dum breviter tristem meditor sfogare dolorem.
Quod multi veteres jam non potuere Poetae
Hujus malvagio depressi crimine morbi,
Quinimo post spallas dulces mittendo Camaenas
Vinta fuit rigidis horum patientia poenis,
Unde tot ad coelum vanas sparsere querelas,

Perdentes propriam savia cum mente rasonem,
Nam magis haec homines, quam Martis guerra travajat,
De quo verus ego nunc testimonius adsum;
Ipse quidem multos juvenili in corpore morbos
Ante tuli, varias febres, discrimina multa,
In quibus ipsa meum semper patientia pectus
Armavit, fortemque simul constantia fecit:
Nam fore me prestum fuerat speranza guaritum
Vel prestum (si talis erat sors) denique mortum?
  Sed mea me postquam crudelia fata tulerunt
His cruciare malis, crudasque patire podagras
Longe quidem morbos leviores esse probavi,
Hoc omnes, dulcem zucarum: nil quisque putare
Giandussas alias morbis cum talibus aequans,
Hic superat crudas quas fert Hircania Tigres,
Hic rabidos vincit Libiae feritate Leones,
Hic homines struggit, snervat, consumit, ammazzat
Inferni gravior poenis, tam crudus, et asper,
Ipsa quod invictas illi tolerantia spallas
Inchinat, tantamque nequit soffrire ruinam.
Si pestem sentisset . . . . . .
Virtutem impatiens nunquam perficeret ullam.
Et te, qua tutus fuerat patientia, Jobus
Mitteret ad stuffam, mundum renegaret, et ipsum
Nec simul cum pace malum perferre valeret,
Nam corpus, mentemque, trahit, sforzatque talhoram
. . . .

More furiantis strigos chiamare Diablos,
Misuram servat nullam, crudelis in omni
Tempore, non medium, nec habent martiria finem.
Cum nox atra diem tenebris scussare comenzat,
Phoebus et ad nostrum voltat calcanea mundum
Omnis homo placidam carpit per membra quietem
Omnis alhora suo requiescit bestia lecto,
Hic habitat silvas, alterque retornat à casam,
Ut dormire queat donec formosa reportet,
Alba diem, curasque suas dimenticat omnes,
Sed magis incipiunt dojae tunc fortiter artus
Dilaniare meos, totosque ferire zenocchios,
Cruraque cum pedibus lacerant, spallasque fracassant
Et manus a brazzis miserae spiccare videntur,
Sic mihi dormendi meschino nulla facultas
Praestatur, vel straccum pro tunc dare sapori
Corpus, et alquantum grato indulgere reposo.
O quoties sensus coenans rebibendo provavi
Inebriare meos, multos vacuando bichieros,
Hac rigidos forza sperans sepelire dolores,
Namque solet Bacchus spessum mortalibus aegris,
Afflictisque sua dulcedine ferre quietem,
Sed fuit hoc solum lignas adjungere flammis.
Inter utrumque malum nullus mihi somnus in occhis,
Pax mihi nulla datur, noctem sed guerra per omnem,
Post tenebras lucem video, passataque noctis,
Tempora cerno diem, redeunt vaga lumina Solis.

Cujus in adventu tellus, et pontus, et aer
Laetantur, gaudentque suis animalia boschis,
Et volucres dulci Solem cum voce salutant,
Non tamen ulla meam subit allegrezza coradam,
Non ferus ipse meis discedit ab ossibus ignis.
Membra fracassatum nec possunt reggere corpus,
Hinc mihi luctus atrox; lacrimae buttantur inanes,
Tantaque stizzatum commovit rabbia pectus,
Ipse quod insana mihimet sum mente ribellus,
Nec trepidum valeo colerae moderare furorem.

Non me cum libris troppum studiare bisognat
Ut movimenta queam coeli vel tempora Lunae,
Virtutesque simul stellarum discere cunctas,
Namque mihi mandare solent variando novellam
Et Strologum faciunt me deventare nolendo.
O quoties ad me Mortem semmimortus apello,
Crudelemque voco, sed maestas illa pregheras
Ascoltare negat, facit et mercantis orecchias,
Nam videt hinc magrum se posse cavare guadagnum
Languida, fatali truncans mea corpora falce.
Forsitan et (quamvis nullam novit illa pauram
Invictam aequali vibrans cum vulnere dextram)
Horrescit spavefacta meam spectando figuram,
Languoresque timet nostrae, dojasque Chiragrae.
O utinam possem me illi accostare parumper,
Paenarum et partem furtim attaccare mearum,
Certe superba minus, mancumque severa fuisset,

Nec tantos rigida mortales falce necaret,
Nec tanta audaci trapolaret corpora dextra,
Nec pede gajardo poveras pulsare tabernas,
Nec posset celebres riccorum battere turres.
Si manibus, pedibusque suis stropiata maneret.
Sed quid ego indarnum vana nunc dico pazias,
Cum mea continuis vexentur membra magagnis?
O dulcis nimium Sanitas, dulcissima cordis
Spesque, salusque mei, licet illi incognita, qui te
Possidet in duris tantum bene nota travais.
O dulcis sanitas, quam propter quisque tenetur
Divitias, nummos, ac omnem splendere robbam,
Sanus enim melius mondanos portat affannos;
Sanus habet contra fortunam obsistere forzas,
Si licet ille miser, duramque patire coactus
Pauperiem, exercens cerebrum pro pane lucrando;
Quisquis amat robbam, ricchezzas, atque tesoros,
Munera disprezzat vitae; propriamque salutem
Ad forcam fugiat, non est hic vivere dignus,
Nam plus vita valet, quam centum mille tesori.

Pharmaca multa bibi, solutivos mille siropos,
Mille unctos, mille impiastros, et mille lavandas.
Milleque cerottos provavi, et mille facendas
Ut sanare meas possem medicando magagnas.
Si novus infernis Medicus venisset ab oris,
Portassetque novas medicinas atque recettas,
Est mihi sanandi miserello tanta voluntas,

Mille quod una dies annos mihi sola videtur,
Ut videam si tale juvat medicamen, an aegros
Offendat potius, cunctas sed perdo fatigas,
Et caput, ut dicunt, Asini proverbia lavo.
O vos qui tantos libros, tantosqne recordos
Scripsisti, Medici, varios medicando malannos,
Vestra podagrosis nec dant medicamina ajutum,
Ad forcam properate precor, Vos dico priores
Hippocrates magnus, Vicenas, atque Galenus,
Ite ad bordellum, vel quo sapientia vestra
Mittitur ad stampam cera sigillata culina.
Scilicet in solis consistit gloria rebus
Famaque quae mage sunt difficiliora medendi.
Asperam quid memorem nostri jejunia ventris?
Quid referam tantas, quas fecit bocca dietas?
Ipse quidem mollesque cibos, lautasque vivandas,
Quae stomachum, aut nostram possent offendere testam
O vivi, exigua contentus vivere mensa,
Non tamen ulla juvat, quamvis servetur ad unguem
Regula, sobrietas nullum mihi portat ajutum.
Irasco colera mecum gonfiatus iniqua,
Saepeque voja venit sanctum renegare Stopinum
Inveniens aliquos me confortare volentes,
Consilium praestant (ò quam jocunda malato
Dare sapiat Medicus misero consilia sanus)
Hi retrovant prontas me consultando parolas
Hic ait hec prodest, audivi saepe bonopram,

Ille simul proutos subjungit talia prosunt,
Alter at hos, inquit, vincet patientia casus.
Qua levius patimur quicquid corrigere durum,
Ipse alios vidi majori peste gravotos,
Quos sanos tandem fecit patientia multa.
Non mancat pariter, nostrum pro crescere sdegnum,
Qui, quid amant, referunt stulti sua vulnera amando
Vulneribus graviora meis, dojasque Chiragae
Febre Cupidinea leniores esse fatentur?
O utinam his possem languores prebere nostros,
Ut magis, ad provam possent cognoscere verum,
Dent sua mille mihi martiria dura Morosi,
Spenzat et in nostro bastardus corde sagittas,
Torqueat igne mea, quantum vult ipse, coradam,
Ossibus accendat flammas, brusando medullas.
Si non sufficiunt frezze, tormenta, dolores,
Balzones, laquei, flammae, brusamenta, catenae,
Det mihi Diablos, cum Diablis mille Megeras
Dummodo me rendat tali languore solutum,
Sum contentus ego Veneris intrare presonem,
Atque laberintum, qui mattos pedit amantes.
Hic etenim prestum possim sbalzare deforam,
Millibus atque modis accesas spegnere flammas,
Legibus obediens Veneris servire paratus,
Omnibus in rebus constans, Dominaeque fidelis,
Multum in amore fides, multum constantia prodest
Sic practicus scripsit quondam praeceptor amoris,

Saevus Amor Precibus, molesinis saepe parolis
Placatur, lacrimisque potest aliquando moveri.
Haec si non bastant nummus adjunge pregheris,
Qui spezzare valent duras in amore catenas,
Qui placant grandes animos, mentesque retrosas,
Qui rumpunt rigidae diamantis corda Puellae,
Mollificant scolios, quos duro in pectore gestant,
Omnia per talem mezum sunt denique facta,
Facta, infecta simul possem neque dicere falsa.
Mille vias retrovant, medicinas mille Morosi,
Unde Cupidineas possunt saldare feritas
Quae quoque sponte sua longo post tempore passant,
Nulla sed (heu) nostro prosunt medicamina morbo
Solvere nodosam nescit medicina podagram,
Non tua borsa tibi, quamvis sit plena juvabit,
Nullus habet forzam Ruffianus ferre salutem,
Et longum tempus miseris non portat ajutum,
Quamvis cunctorum medicus solet esse malorum,
Quin magis in nobis crescit crescentibus annis
Iste dolor, tremulam solitus lacerare vecchiezzam
Sed si pro meritis mundani luctus, et aegri
Corporis ipse Deus nobis deventat amicus:
Si quos hic cruciat Poenis, tormentat affannis
Faelices tandem in coelis facit, atque beatos,
Jam mihi jam video sedem super astra futuram,
Et pro quem patior rigidi tormenta doloris,
Per tot languores, per tot discrimina vitae,

Digna mihi bellos inter jam stanza paratur,
Claviger ipse mihi jam jam nunc stretta recludit
Ostia, pauperibus nunquam serrata tapinis
Dummodo sit mecum solitis patientia poenis,
Qua possunt homines certam lucrare salutem.
O pater omnipotens hanc tu precor optime praesta,
Qui peccatores crudeli perdere morte
Non cupis, at potius conversos vivere gaudes.
Ipse (vides) laqueos tendit mihi dira Plutonis
Turba, nec ipsa meam linquit tentatio mentem,
Non sine te valeo tales perferre travajos,
Sive meae placidam barchae trovare bonazzam,
Ideo sit de me semper tua facta voluntas,
Spes mea namque tuis in spallis tota repossat:

CONTENTIO TRIUM
POETARUM
NIZZUS, BERTOLDUS,
ET DRIAS.

Niz. Si quis habet vojam famosum audire Poetam,
Ad cantus Bertolde tuos distendat orecchias.
Te passim cantante stupent Animalia quaeque,

Muti diventat Grilli, mutaeque Cicalae,
Cornacchiaeque tacent, servantque silentia Corvi,
Atque tuos gaudeat versus sentire Pojanae.

Bert. Desine Nizze tuis me bertezzare parolis,
Atque tibi pocum jam nunc prodesse memento
Vocibus indignis dignum burlare Poetam;
Nam merito talem mundus me totus apellat,
Tuque poetando debes mihi cedere palmam,
Majorique tuo dovutos reddere honores.

Niz. O sine cervello, ò pazzis mens plena chimeris
Tu ne tuos audes nostris praeponere versus?
Et mecum presumis amens contendere cantu?

Bert. Non ego te solum pazzum, mattumque chiamabo,
Sed potius dominum dicam, Regemque paziae,
Majorem de me si dixeris te esse Poetam,
Ipse etenim lirico multas post carmine Rimas
Ad stampam missas, canzones, atque sonettos,
Magnum opus aggrediens cantavi nobile bellum
Martis, et horrendas scripsit mea penna batajas.
Propter quod lauri meritat mea testa coronam,

Niz. Plus tostum es dignus de carta ferre coronam,
Esseque frustatus meritas de more latronis,
Atque super schenam tantas accipere bottas
Quanta Crenomoni robbasti carmina quondam.

Bert. Ipse Crenomoni robbavi carmina nunquam,
Perque gulam mentis te monstrans esse bosardum,
Dum me innocentem falso pro crimine damnas.

Niz. Non tibi mentitaeque tuae respondere dignor ,
Nam quod ego dixi bene scis non esse bosiam ,
Atque omnes troppum te noscunt essere mattum ,
Unde mihi vergogna foret contendere tecum ,
Cujus balordam tenet ignorantia mentem .
Bert. Sic ne gajoffe bonum sprezzas virtutis alumnum
Sicne vilanezzas Phoebi manigolde ministrum ?
Sicne Poesiae beffas sciagurate magistrum ?
Niz. Pazziae melius dixisses esse magistrum ,
O sine zucca sale , hortorum custodis imago
Quid tibi cum musis ? Phoebo quid stulte ministras ?
Vade ad bordellum , nec plus mihi rumpere testam .
Bert. Forte tibi possem tracagno rumpere schenam ,
Atque tua hac guisa rognae grattare brusorem
Nec tibi , sed tantum respectum porto capuzzo ,
Sub quo mille tenes sordes , et mille magagnas ,
Attamen ipsa meam fraenat patientia mentem ,
Corrigit et justum in me continentia sdegnum ,
Unde illas pocum mordaces stimo parolas ,
Quas mihi nunc omnem dixisti contra rasonem .
Niz. Quiuimo pur troppum cortesum me esse provasti
Dum me tentasti vanis confundere verbis ;
Majorem de me te vantas esse Poetam .
Qui poetizando quacumque in carminis arte ,
Non es sufficiens mihi discalzare stivallos
Bert. Non ad nos toccat propriam decidere causam ,
Difficile est propriis in rebus noscere verum ,

Sed venit ecce Drias famosum carminis auctor,
Qui bene praeclaras cognoscit Apollinis artes:
Hic poterit certum contrastos solvere nostros,
Jnditiumque dabit nostris de versibus ipse,
Illius dum vis te nunc submittere dictis.

Niz. Nunc ego non hominem primum vidisse recordor
Est ne hic forte tuus venerabilis ille Poeta,
Qui tibi quotidie Domino celebranda ministrat.

Bert. Est et qui semper scribens magnalia pangit,
Qui cunctos alios nimia dulcedine avanzat:
Sicut ab ipsius poteris sentire loquella.

Drias. Ille ego Parnasi Cignus, Phaebique sacerdos.
Carmine qui Tognam cecini, Gobbumque Rialti
Ille ego sum calor spargit qui ad sidera cantus,
Ille ego sum, cujus concedunt versibus omnes
Antiqui Vates laudem, palmamque moderni,
Ille ego sum, cujus notum super aethere nomen
Portat ad estremos sublimis fama poesis.

Niz. Ipse quidem Mamaluche, tuam jam crescere famam
Audivi, adque meas canctas pervenit orecchias,
Cum quo saepe soles ranas aequare palustres,
Omnes atque movens ad risum carmine gentes.
Dum te grandiloquum pretendis esse poetam,
Omnibus insulso te pro buffone palesas.

Drias. O pecus Arcadicum, ò demens, ò rustica proles
Me ne tuis bricone potes lacerare parolis?
Me, qui leggiadra ornavi novitate Poesim,

Me, qui sum clarus totum mansurus in aevum
Me, qui sum cunctis scribendo dignior altris
Arguere indignis tu nunc sermonibus audes?
Ipse tuos certum errores corrigere possem,
Sed non dignior ego tecum contendere, vade
Vade ergo ad forçam, nec nos plus ultra nojabis.
Niz. Si mihi cum doctis contentio nata fuisset,
Doctus ego ad doctos docte respondere scirem
Sed vos qui pecudes, estis porcina canaja
Non meritatis adhuc doctorem audire loquentem.
Bert. Hinc fuge, nec nostros post ac plus aspice vultus.
Teque tuasque bajas ad stampam manda culinae
Nam tua merdosa sunt carmina digna latrina.
Niz. Vos, Vos ite viam vos hinc sgombrate boazzi,
Indignae nostrum notolae conspicere solem,
Ignorantones, et stultae fabula plebis.
Drias. O quam bellus humor dignus bastone repelli,
Sed nos indarnum hic quid plus tardamus? eamus.
Bert. Nizze vale, valeatque tuae stultitia mentis.
Drias. Hic maneas, maneant et tecum mille malanni.
Niz. Ite asini, ite boves ad pascua, jugiter ambo,
Mille Diavolazzi vos nigra ad tartara portent.

EPIGRAMATA

EJUSDEM.

Quomodo sit factus Poeta.

Non mihi famosi montagnam scandere Pindi,
  Nec mihi lasusum bibere Musa dedit.
Non mihi grossiloquos versus dictavit Apollo,
  Nec docuit voces altisonare meas.
Tu me, tu solus fecisti, Bacche, Poetam,
  Divinus Pivae tu furoresque meae.
Dum mea nactareo baguabis labra liquore
  Tu mihi Calliope, tu mihi Phoebus eris.

De Fritella latrone.

Robarat grassum, grossumque Fritella Vitellum
  Quem peperit domino vacca morina suo.
Dumque super spallas illum portabat à casam,
  Sub tanto sudans pondere straccus, ait.
Quis me nunc panem propriis lucrare fadighis,
  De sudore meo vivere meque negat?

In quandam bruttam.

Est tam brutta tibi facies, tam sporca bocazza,
  Tamque nefanda tibi lumina fronte patent,
Quod cum te video tremebundam corde pauram
  Sentio, tum grandis me cagarola piat.

Tu cave ne propriam videas in fonte figuram,
  Ne in te Narcisi fatta roversa cadant.
Ille sui mortem suffrivit propter amorem,
  Ex odio posses tuque morire tui.

De mulierum cauda.

Quis diavol hanc mundo bellam cattavit usanzam,
  Gaudeat ut mulier ferre superba codam?
Faemina quaeque suam vult caudam more Pavonis
  Quae sua sub longo tegmine crura tegat,
Nullus adhuc vestem, nullus facit, Albe gonellam,
  Quae non sit caudae condecorata suae.
Diligit an tantum pomposa faemina caudam,
  Illam quod secum semper habere bramet?
Quid ni? non patitur mulier sine vivere cauda,
  Hanc ante, hanc retro nocte dieque, gerit.

In bonum medicum.

Orlandus clipeo, lanza, praecintus, et ense
  Guerreggiando dedit corpora multa neci.
Innumeros tu in pace viros imbellis amazzas.
  Orlando major nonne vocandus eris.

Ad B. Joannem Poetam.

Quis doctum esse negat, te Barbagianne, Poetam,
  Quisve tuos versus non celebrare queat.
Doctus es, et docta componis arte sonettos,
  Qui faciunt animum strabiliare meum.
Dum tua scripta lego cunctis incago Poetis,
  Orphaeique stimo plectra sonora nihil.

Ille liram pulsans animalia cuncta tirabat,
Dum canis arripiunt haec sbigotita fugam.

Ad Eundem.

Jure quidem multi te Barbagianne, vocandum
Esse Poetazzum Martis in urbe putant:
Vincis Arionem cantando, vincis Homerum,
Tam dulcem gratas alter Apollo liram.
Ipse Arion surdos placabat in aequore fluctus,
Dum cantas subito nigra procella furit.
Caecus Homerus erat, sed frontis lumine tantum,
Tuque vides mentis lumine talpa nihil.

Ad Aurum rubatum.

Desine jam tristes cordis palesare travajos,
Desine crespatas imbre bagnare genas.
Si tibi latrones carum robavere tesorum,
Si tibi ricchezzas surripuere tuas.
Non habes hinc magnam pro te tristare casonem,
Hinc etenim nulla est perdita facta tibi.
Salvabas nummos, sunt illi nunc quoque salvi,
Spendebas nullum, nunc quoque fies idem.

In quendam

Sanguine plebejo, et bassa de stirpe creatus.
Quid clarum Aureli, quaeris in orbe genus.
An quia ricchezzis plenus, vestitus et auro,
An quia spagnolas fert tua borsa doblas.
Toto erras coelo, claros quoque dicere stronzos
Ad Solis radios hac ratione queam.

Ad Lidiam.

Si latet ars prodest dicunt praecepta Nasonis,
Affert vergognam si manifesto patet.
Haec nimium scoperta tuis stat, Lidia guanzis
Ostenditque manus sbelletamenta tuae,
Naturae abscondit quam pingis mascara stampam,
Hinc minii, et sbiachae panditur omne nefas,
Nè mirere igitur faciem si sprezzo copertam,
Mascherata mihi nulla putana placet.

In Astrologum.

Si Veneris cursus, si Solis, Maure viaggios,
Stelliferi noscis si movimenta poli,
Si coitus fredae, si noscis cornua Lunae,
Famosus Vates, Astrologusque bravus,
Cur propriae nescis frontis cognoscere cornas,
Uxoris coitus et strologare tuae.

Tumulus Todeschi.

Non ego per medias lanzas, per tela, per hostes
Cercavi aeternum nomen in orbe mihi,
Non ego Turcarum tinctum de sanguine brandum
Portavi, et patriae parta trophaea meae.
Tranquillam vixi Bacchi sub numine vitam,
Dedita Lieo mens mea tota fuit.
Gloria sola mihi multos vacuasse bocalos.
Laus mihi sola bonum jam tracanasse merum.

De Lena Ruffiana.

Quae nunc ad bellas guidat Ruffiana Putanas
Bertones, quondam Lena putana fuit,

Omnia tempus habent, unam jam exercuit artem,
 Invecchiata novo fungitur officio.
Sic bona cusinat nobis pignatta menestram,
 Quae spezzata aliam deinde coprire solet.

De Menegina. et Tognazzo.

Stigabat vecchium juvenis Meneghina Tognazzum,
 Conjugii ut fructum redderet ille sibi.
Hic frustra cercabat ei montatus adossum
 Uxoris rognam velle grattare suae.
Sed sua perdiderat solidum braghetta drizagnum,
 Spendebat dopias, et sua borsa fiapas.
Tunc Meneghina videns, quod erat hoc perdere tempus.
 Nullaque juvabant basia, verba, manus.
Disposuit foggiam tunc invenire novellam,
 Qua posset sommam discarigare suam.
Praestiter, ac tardum saltando supra maritum
 Illius voluit tunc retinere locum.
Hanc tamen aspiciens guisam prodesse nientum,
 Ipse senex ridens talia verba dedit.
Currere si nequeo stradam, quae scendit abassum,
 Qnomodo me in susum currere posse putas.

De Leonardo.

Saepe solent multi nostrum biasmare Leonardum,
 Uxorem quod habet, et male trattat eam.
Illum etenim dicunt alias seguitare mojeras,
 Solam lassando nocte cubare suam.
Ipse sed audacter causam defendit acortus,

Quodque facit valida cum ratione probat.
Est mihi cara nimis nimium dilectaque conjux;
Quam toto ille inquit pectore semper amo,
Sinque alias spessum soleo calcare mojeras,
Hoc solum facio pro sparagnare meam.

De Castitate Giuliae.

Jure quidem castam se vivere Giulia cantant,
Nec . . . .
Nam bruttezza sui cum sit nimis horrida vultus
Securam ab omni crimine rendit eam.

In Marcum sdentatum.

Cascavere tibi multi de gutture dentes,
Nec tua Marce, potest pane ganassa frui,
Tuque doles, nescisque dolens reperire casonem,
Quae dentes valido traxit ab ore tuos.
Ipse tibi unde venit talis disgrazia dicam,
Ut poenam agnoscas criminis esse tui.
Tam grandes parlat semper tua bocca bosias,
Tam magnasque solet dicere saepe bajas,
Quod vergognantes tali se claudere in ore
Avulsi dentes hinc sugiere viam.

In Caecum maritatum.

Perdere cervellum quae te disgratia fecit.
Uxorem cum sis caecus, habere volens.
Cornibus illa tuam si cercat cingere testam?
Quo tua damna modo posse videre putas.
An pensas guardare tuam sine lumine vaccam,

Centum oculis, Argus quod facere haud potuit?

De Minardo.

Ad cartas solitus semper giocare Minardus,
Omne patrimonium perdidit ille suum.
Nunc procurator factus defenderc causas,
Cercat, et hoo sperat vivere posse modo,
Perdendi ille tamen primam non perdit usanzam,
Omnes nunc causas perdere namque solet.

De Duplici Unctione.

Ungere stridentem rotam solet ipse Boarus,
Ne faciat strepitum, sed quetus axis eat,
Ungit saepe manus pariter Doctoris avaras,
Sic pensat litem vincere posse, Cliens,
Unus sed sonzam, ducatos alter adoprat,
Nè gridet ille optans, isteque ne taceat,

De Baldo.

Lontanus steterat dilecta à conjuge Baldus,
Bisognis cupiens remediare suis.
Post anni spatium propriam tornavit à casam
Bramosus Tognam tunc revidere suam.
Hanc ideo in lecto trovavit parturientem,
Cornua namque suo fecerat ille viro.
Meraviliatus cercabat Baldus, an esset,
Post his sex menses, filius ille suus.
Quid dubitas, respondit ei Comara gazano,
An proles haec sit semine nata tuo?
Si suescunt Asinae un annum portare poledros,

Cur facere istessum foemina non poterit.

Resolvit quaesitum.

Cur Lepus indretum se voltat, Marce, dimandas,
  Quando solent illum perseguitare Canes.
Ipse oculos credo in cursum voltare retrosum,
  Quod tunc in culo lumina nulla tenet.

Ad Album Concubinarium.

Jurre quidem te, Berta tuum vocat, Albe fiolum,
  Quamvis non illi filius es, sed Amans.
Dicere filiolos est nobis semper usanza,
  Quos gerit ad menses foemina ventre novem,
Ergo per illa novem cum te portaverit annos,
  Cur te non poterit Berta chiamare suum?

Audaces fortuna juvat.

Sors levat arditos, poltrones spingit abassum,
  Docta sic antiqui Musa Maronis ait.
Scire cupis tali de sancto Marce, casonem?
  Dicam, nec dicens ipse bosardus ero.
Foemina fortuna est, donnescam servat usanzam,
  Talis nec sexum fallit usanza suum.
Foemina namque homines solita es odiare codardos,
  Haec sed sfazzados semper amare solet.

Ad Paulum Mostrum.

Jure quidem Natura tibi jam nomina Mostri
  Paule dedit, semper nam bruta mostra facis:
Si pensas aliquid, tua sunt penseria Mostrum,
  Si quid agis, Mostrum sunt tua facta simul.

Si scribis nescis magnum nisi scribere mostrum,
Si parlas,, mostrum sunt tua verba novum.
Non miranda tamen debet res ista videri
Nam Mostrum semper gignere Mostra solet.

De Cornelio.

Me digitis monstrant homines dum passo per urbem,
Poltronusque ajunt, eccine Beccus adest;
Sic de peccatis, quae occulte Gellia fecit
Publice, qua causa nescio plector ego:
O sine cervelo vulgus, quae cornua ab altris
Facta fuere prius, quomodo nostra vocas?

In Verbosum.

Quod tua lingua loquax semper fit plena novellis
Quod semper gaudes dicere mille bajas.
Quod socios inter numquam chiachiarare rafinas
Quod stuffas omnes garrulitate tua.
Non mihi quae cunctis haec res miranda videtur]
Dum bene considero teque tuumque genus.
Nam tibi tam largam tribuit natura bocozzam,
Jure quod in verbis semper aperta manet.

In Petrum

Si Villanus homo est, qui nescit habere creanzam,
Arcivillanum quis negat esse Petrum?
Hic alios tantum superat male namque creatos
Quantum Elephans parvam magnus avanzat ocham
Illi omnes igitur tali pro crimine cedunt:
Quantum Asino cedit grandilitate Pulex.

De Onardo qui Asinum laudaverat :

Famosas Asini laudes descripsit Onardus
  Cervellum cupiens sic palesare bravum .
Mirantur multi cercantes scire casonem ,
  Cur talem voluit sumere materiam ,
Sed non miror ego mentem scoprire Poetae ,
  Alfinem potui nam penetrare suum ,
Ille suas laudes proprias , propriasque prodezzas
  Naturam , ac mores notificare volens ,
Magnificas Asini laudes cantavit , et artes ;
  Sunt etenim similes ille , Asinusque simul .
Sic quicumque legit laudem , quae laudat Asellum ,
  Auctoris laudem laudis et ipse legit .

De Mauro gajardo .

Maurus ait Tauri portare in pectore forzas ,
Adde quod et Tauri cornua fronte gerit .

Au Aurelium .

Nulla tuam (Aureli) capiat meravilia mentem ,
  Si mea jam troppum muta Camaena tacet ,
Noscere vis causam ? nostros vis scire travajos ,
  Est penitus nummis voda crumena mihi .
Atque sine argento noster mutescit Apollo ,
  Nec mea Musa canit , ni mea borsa sonat .

Ad barilotum Albulum

Es procurator doctus , doctorque Palazzi ,
  Es scriba , Notarius , Causidicusque simul .
Esque Pedagogus pueri , ruffianus ejusdem ,

Perfectus Medicus, Astrologusque sagax,
Es cortiggianus, sapiens, mercator acortus
Artibus in cunctis es Barilote bonus.
Ipsa tamen nullam portat tua tasca monetam,
Rabiosamque sofris tempus in omne famem.
Res miranda patet sed cunctis ista daverum,
Albule, cuncta sapis, nil tamen inde capis.

In Hyeronimum Bonum.

Octuaginta Bonus passat Hieronymus annos,
Bavosus, tremulus, decrepitusque senex.
Ille tamen gaudet bellas seguitare morosas,
Vultque puellares semper adire giocos,
Saepe caput, barbamque pelat, fregatque ganassa
Nec sinit in speculo se vaghezare suo,
Trinzatas portat bragas, portatque pennacchium
Suspiransque focum narrat ubique suum.
Magna quidem debet dici tua flamma Cupido,
Quae quoque sub terram corda sepulta brunat.

De Giulia Superba.

Blasphemat, falsaque chiamat te voce superbam,
Julia, vulgus iners nec tua facta capit,
Ipse humilem potius vero te nomine dicam,
Cum tua jam virtus sit bene nota mihi.
Nam tibi non bastat . . . .
Ipsa, quod, et servis semper . . . . .

In quendam.

Omnes cervellum tibi dicunt esse legerum,

Stultitia plenum, ac nobilitate tua,
Sed mihi provatur non haec opinio plebis,
Quin falsa omnino talia dicta puto,
Non quod cognoscam vulgus proferre bosiam,
Aut sine, qua debet, discretione loqui,
Sed nullum penitus retinens tua testa cerebrum,
Hoc leve, vel pazzum quomodo habere potest?

De Zoanina, et famulo.

Pregabat vecchietta suum Zoanina ragazzum
Porgeret ut Dominae basia cara suae.
Sed Puer, ipse tuam nolo basare bocchinam,
Nam timeo dixit mordeat illa meam.
Cur timeas morsus? mulier respondit ad illum
Non ullos dentes jam mea bocca tenet.

Bravus franzosatus.

Armipotens, bravus pugnis, atque ense tremendus,
Non minor Orlando, nec Rodomonte fui.
Nam testas, spallas, gambas, et brachia truncans
Innumeros misi ad tartara nigra viros,
Squartatique artus, svenataque corpora ferro
Fecerunt clarum nomen in orbe meum.
Terribilem, infelix, potuit sed vincere tandem
Bravuram franzae pestis iniqua meam.

Ad Rosinam.

Est tam tincta putri tua frons, Rosina belletto,
Tamque cerusinò lissa colore gena,
Quod te Naturae manibus non esse creatam,

Bellum picture credo sed artis opus.
Ascontasque tuos labros proferre parolas,
O miraculum, inquam (parlat imago) novum.

De Giorgio.

Perdiderat natos, natasque Giorgius omnes.
Vivebat vedovus qui sine prole senex,
Hic lassare suo bramans de sanguine eredem,
Formosae voluit se maridare Petrae.
Sed fuit infelix prestum passare coactus
De lecto ad luctum, de talamo ad tumulum
Magna bachiocheries hominum, qui mente balordi
Ut faciant alios se sepelire volunt.

De Virgilio Vitello.

Virgilium quicumque audit parlare Vitellum,
Dum sua gonfiatus carmina vantat ovans,
Nunc modo non Vitulum potius putat esse Maronem.
Nomina qui pariter clara Maronis habet,
Illius at carmen propriis qui ascoltat orecchis
Hunc modo non Vitulum, sed trovat esse bovem.

In Julium Zoppum, et calvum.

Desine Fortunam semper chiamare ribaldam,
Quod tibi soccorsum denegat illa suum.
Non equidem grandis est haec meraviglia, Juli,
Si bene eam tecum paragonare velis.
Tu poltronus homo es, fortuna est foemina fortis
Tu gravis, et zoppus, currit illa levis,
Illa gerit longos galanta in fronte capillos,

Tu sporcum portas, et sine crine caput.

De Zanina, et Marito.

In die Dominico gambis dum staret apertis
  Supra sedens portam bella Zanina suam;
Eja, superveniens vir dixit, claude botegam,
  Haec est nam festo clausa tenenda die.
Illa sed, hic error respondit pronta marito
  Est tuus, et solus tu puniendus eris.
Namque tibi nostram toccat serrare bottegam,
  Qui clavem portas tempus in omne suam.

In quendam ad Marcum.

Monstrum horrendum ingens veneta passeggiat in urbe
  Vulcanum pedibus quod somniare solet.
Gonfiatum portat pectus quasi Eolus alter,
  Ventorum seguitat quem furiosa cohors,
Si guanzas, vultumque miras baccum esse fateris
  Si guardas testam Pan reris esse Deum (candum
Monstrum horrendum, ingens non est hoc Marce vo-
  Corpore qui in uno Nomina tanta gerit.

Senex Maritatus.

Cingara jam cupiens quaedam mihi dicere sortem,
  Sub qua vita fuit, mortis et hora meae;
Te in fossam, dixit, cascando rumpere collum,
  Corpus ibique tuum fata perire volunt.
Cingaricas nosco nunc veras esse parolas.

. . . .

In Maledicum.

Ossibus ipsa caret, sed multis rumpere schenam,
(Sic spessum audivi dicere,) lingua facit.
Tu, qui non cessas alios biasmare sodales.
Et gaudes verbis cuncta frapare tuis,
Guarda precor, ne vera tibi proverbia fiant
Pro lingua, et paenam schena punita gerat.

Ad Damianum.

Quid Damiane meam non cessas rumpere testam
Dum sine aqua laetus grandia vina bibo?
Si rosegat vestes, si dissipat unda capellum,
Quid faciet capiti? quid faciet stomaco?

Ad Marcum.

Quid tantis vexas cervellum, Marce, fadighis
Quid stratias mentem nocte, dieque tuam?
Cernis ut ab unda leviter bagnata virescit
Herba, sed à nimia putrida marcet aqua.
Pectora continuae sic spezzant nostra fadighae,
Has moderare igitur, si tibi vita placet:

Medici Tremuli.

Tumulus.

Hoc jacet in tumulo Tremulus de gente Borella
Qui fuit in mundo medica tam bravus in arte,
Vincere quod posset vecchium medicando Galenum.
Mille impune homines nigrum mandavit ad orcum,
Non patiens longum tempus stentare malatos,
Tollere cum morbis infirmos namque solebat.

Tandem post multos quos amazzavit amicos,
Mors inimica illum voluit mazzare gajoffum
Ipsa sed huic manum fecit Mors improba tortum.
Nam salvare suum potius quam perdere amicum
Debuerat; per quem tantos tulit illa triumphos.

Ad Fastum.

Uxorem multi, multique tenere putanam,
Hoc equidem nostro tempore, Fauste solent,
Sed paucos castam retrovamus degere vitam,
Et raro sancta virginitate frui.
Scire cupis causam? largam lascivia stradam,
Virginitas strettam sed tenet ipsa viam.
Hinc est, quod multi campagnam currere largam
Semita sed pauci currere stretta volunt.

Nemo contentus.

Nullus adhuc mundo vivit contentus in isto,
Nemo valet laetus vivere sorte sua.
Pauper habet pocum, nec sovegnire bisognis
Bastat cum pauco, bramat ut ille suis.
Riccus habet troppum, vitium quod dicitur esse,
Nec sapit hic vojas acquietare suas.
Corpore sic unus, sic alter mente travajat,
Sic pocum, et troppum non satis esse potest.

IGNORANTIA COMENDATUR.

Apage Minerva, Pallas apage.

Procul hinc procul este scientiae cultores,
melancholici, cachectici.
Ivete ignorantiae Primipili salvete.
Scientiam contemnite,
nam
Si scire velitis, sciatis, curiosi estis.
sì
Ut sciamini, Vani,
sì
Ut scientiam vendatis, turpis lucricupidi
Quid liber, nisi labor?
Quid magnus liber, nisi magnum malum?
Quid mirum ergo,
sì.
Alexandriae librorum quadrigenta millia.
Pulcherrimum Regiae opulentia monumentum,
Vulcano data fuerunt.
Quid calamus, nisi calamitas?
Quid attramentum, nisi res atra?
Mihi credite
Sapere est non nimium sapere.
Nero,

Si litteras nescisset speculum fuisset pietatis,
Postquam scivit,
Exemplum nefarium extitit crudelitatis;
Juliano.
Magis obfuit eruditio, quam profuit
Permansit enim universalis execranda pestis.
Scientia
Quid perfuit ipsi Patriae, et eloquentiae Patri?
Quid Pitagorae, totque aliis,
Quos
Longum esset recensere;
Avete igitur ignorantiae Primipili, avete,
Scientiam contemnite,
Ignorantiam colite
Scatet erroribus profana scientia.
Ludabat B. Sabbatius I. C. Pisaurensis.

ELEGIARUM LIBER

DE CARMINIBUS

ET AMORIBUS SUIS.

Qui modo doctiloquas inter cantare Sorellas
  Optabam, et sacro labra bagnare lacu.
Qui tibi jam toties, quaesivi, Phebae, socorsum,
  Cingeret ut testam laurea serta meam;
Nunc petezando tuas scribendi carminis artes
  Prontus abandono, teque tuosque choros.
Nil mihi cum Musis, Pindi jam sacra valete,
  Sit modo Parnassus bella Cucagna meus.
Leggiadros hortos, dulcis cum flumina Bacchi
  Veridicas Musas hic retrovare queam.
Hic mihi Togna suum cantauti porget ajutum,
  Dictabis versus tuque Pedralla meos.
Parce precor nostras, lector, biasmare Camaenas
  Parce macaronicam nunc strapazzare liram.
Grossiloquo Vati grossiloqua verba bisognant,

Apta mage est grossis larga camisa viris.
Tu postquam doctos percurreris arte Poetas
Seu Nasonis opus, sive Maronis opes
Pacifica ad nostrum convertens lumina librum
Gaudebis bajas inde videre meas.
Interdum, et gravibus studios miscendo jocosos
Tunc tibi de cerebro tristis abibit humor.
Sic lautos inter banchettos saepe videmus
Castagnas molles, mixtaque poma poni,
Grandia purpurei consueti ad munera Reges
Non sprezzant poveri rustica dona viri.
Si tamen ista tuis oculis indigna videntur,
Offenditque aures nostra Comina tuas.
Siste gradum, nec plura legens, hoc pone dabandam
In quo confiteor, nil guadagnabis, opus.
Haec mihi (ni fallor) dum me meliora governant
Tempora conveniunt, dum novus annus adest.
Nullus adhuc tristis, turbat mea pectora afannus,
Solus Amor miserum me travajare solet.
Ille meam dardis trapassat saepe coradam.
Ille meum gaudet saepe brusare latus,
Ille etiam grossos sforzat me scribere versus,
Nostraque cum bassis edere verba modis.
Sed quocumque sonat nostrum modulamine carmen,
Gratum est auctori, conveniensque suo.
Forsitan his studiis Bacchus, Bacchique sorellae
Æternum facient nomen in orbe meum.

Cum fera grandisono PANIGONIS praelia versu
  Cum referam grandis grandia facta ducis;
Nomine qui magno magnum passavit Achillem,
  Trojanum vicit qui pietate virum.
Qui potuit bellam bello liberare Cucagnam,
  Atque tiranniam, STENTA frenare tuam.
Bacche veni, fer opem, tuque ò dilecta canenti
  Auxilium quaeso porrige, Togna tuum.
Mellifluam puero venam concede, Poetae,
  Qua meus haud zòppo cum pede versus eat.
Cantanti plenum moscati porge botazzum,
  Quo vox bagnato dulcior ore fluat,
Inde macharonibus ghirlandam texe galantam.
  Haec est nam capiti digna corona meo.

DE PUELLÆ
CRUDELITATE

Qualis boscorum frisolans Rosignolus in umbris
  Dulcisono dojas temperat ore suas.
Qualis piscator leviat piscando fadigam
  Dum cantat laudes, bella Catina tuas:
Talis ego ardentem pro nunc mitigare brusorem,
  Cum quo nostra puer pectora avampat amor,
Saepe canendo meos soleo scoprire malannos,
  Saepe Morinellae damna referre meae.
Illa meos primum sensus ladretta robavit,
  Et mea mortali corda ferivit acu.
Corda ferivit acu, cordis nec ulla feritam

Heu sanare potest jam medicina mei.
Omnis habet tandem certam malatia medellam
Solus Amor medicum non retrovare sapit,
Cuncta guarire potes herbarum vulnera virtus
Herba tuas plagas nulla Cupido juvat.
Illa manus miserum quae snembolavit Amantem
Illa potest plagae claudere sola viam.
Sed mea per caldas fundo quas ore, pregheras.
Vulnera languisono semper aperta manent,
Surda Morina meis stat semper namque lamentis,
Meque Tapinellum nulla querela juvat.
Hanc amo crudelem, ingratam, sed nolo vilanam
Dicere, et ardorem sprezzat ogn' hora meum.
Meque, meosqūe diu bertezans ladra dolores
Gaudet cum suardis me saetare suis.
Illam equidem stradas soleo seguitare per omnes,
Sive per arva vadit, littora sive petit.
Illam saepe meo, quam possum, carmine laudo,
Ut lacrimis tandem sit molesina meis.
Spendere sed passus mulieris propter amorem,
Est laqueis ventos velle ligare leves.
Bellezzas cantare suas, laudare fatezzas,
Carmine costumos grandificare suos,
Est tamquam (ut dicunt) boschis predicare desertis,
Atque Asini in claro fonte lavare caput.
Carmina schiumantis gonfiatas aequoris undas,
Infernique nigros jam placavere Deos,

Nec placare valent tenerinae corda puellae,
Quae diamantinum ferrea pectus habet.

AD AMOREM.

Tu, qui saepe soles teneras brusare medullas,
Nostraque cum stralis corda ferire tuis.
Tu qui nunc istos, nunc illos vincere tentas,
Millibus et cercas atrapolare modis.
Cur mea, caece Puer, tot brusas pectora flammis
Quare meum quaeris stralificare latus?
Quid merui, assiduos quod me soffrire malannos,
Et pateris tantis me cruciare malis,
Ipse tui nunquam sprezzavi numinis iras,
Nec mancum forzas, quas tuus arcus habet,
Ipse tuae nunquam biasmavi regna parentis,
De vobis dixit nec mea lingua malum.
Quin flammas, lazzosque tuos frezzasque potentes
Alzavi ad coelum laudibus ante meis,
Teque mea, matremque tuam cum mente devotus
Semper honoravi, pertimuique simul,
Et vestras seguitans leges, praecepta, statutos
Amborum vixi subditus imperio.
Sed mihi quid prodest vostros cantasse triumphos,
Atque alios inter vos honorasse Deos?
Nulla mei pietas, nec te compassio tangit,
(Heus) tibi sic miserum me tribulare placet?

Quem facies tandem nostra de morte guadagnem
  Quam tibi grandezzam nostra ruina dabit?
Languida non ullum perdunt mea membra riposum
  Lassa capit somni lumina nulla quies,
Munera non Cereris, dulcis non pocula Bacchi
  Restorat sensus nulla vivanda meos.
Quinimo dum mangio, videor mangiare Dragones,
  Suntque venena labris dum bibo vina meis,
Indeffesa meam feriunt tua tela coradam,
  Flamma brusat pectus nocte dieque meum,
Heu si rara tuam toccat clementia mentem,
  Pieganțur lacrimis si tua corda piis,
Praestiter altorium puero concede poetae,
  Vojaque jam mortis cesset iniqua meae.
Nec tibi rincrescat longum post tempus amentis
  Cervellum menti reddere, meque mihi,
Jam remove ardentes nostro de corde facellas
  Nec pigeat tenerum refrigerare latus.
Et si nostra tuum debent soffrire brusorem,
  Pectora, meschino nec manet ulla salus.
Fac saltem mecum paribus scaldata favillis
  Sentiat ut flammas bella Morina tuas.
Illa tuos nunquam bolzones sentit, et ignem
  Fredda solet semper despresiare tuum.
Illa meum nunquam vult ascoltare travajum,
  Bertezat guajos ac traditora meos.
Illa tuas forzas schernit, tua regua calefat,
  Impia, deque mea morte triumphat ovans,

Tu si justus eris, vel me jam redde solutum,
Illa vel in laqueis sit quoque presa tuis.

AD AMOREM.

Quid prodest lacrimis semper bagnare ganassas
Si ridet ad lacrimas cruda Morina meas.
Quid sborrare juvat misero sospiria corde.
Si dum suspiro ladra Morina godit?
Quid valet assiduas illi mandare pregheras
Si manet ad nostras surda Morina preces?
Quid seguitare illam, vel quid laudare ribaldam,
Si dum laudo volat, dum sequor illa fugit?
Caece Puer, crudelis Amor, bastarde Cupido.
Haec rendis famulo praemia digna tuo?
Haec est dulcedo? sunt haec tua dona? favores
Sic tibi subjectos remunerare soles?
Non mihi da primam tales colligere fructus
Spondebas, nec me tanta sofrire mala.
Ipse tuas forti fortes jam corde saettas
Sprezzabam, et regni maxima jura tui:
Salvus et à lazzis quos spessum tendis Amanti,
Burlabam laetus teque tuosque dolos.
Sed tu quid dubitas dixisti, perdere nostro,
Subditus imperio, vel quid amare times?
Non ne timere potes tenerinae corda puellae
Quae tibi legrezzam tempus in omne dabit?
Aspice leggiadros oculos, vultumque lusentem
Hinc molesina suo pectore corda latent.

Sic tu vulpina miserum me fraude gabasti,
  Sic tibi porta meae mentis aperta fuit.
Hic ego principians bellam seguitare Morinam
  Cervellum potui perdere sponte meum.
Hinc mihi mille mali veniunt hinc mille malanni,
  Hinc stratia, hinc poenas cogor habere graves
Hinc vado per stradam veluti lunaticus errans,
  Atque malanconico lumine guardo solum.
Hinc mortem bramo, carumque sborare fiatum,
  Ut valeam tantis me solevaste malis,
Tuque mei solus causa es scelere doloris,
  Ista mihi per te tota ruina venit.
Nam sicut est altris formosior ipsa Morina,
  Sic mihi dixisti quod foret ipsa pia,
Facta tamen troppum invenio contraria dictis,
  Promissam seguitat magna bosia tuam.
Illa meis precibus faciens mercantis orecchias
  Est tamquam scolium, quod ferit unda maris
Non fermare pedes, non ascoltare pochetum
  Vult quos sopportant pectora nostra guajos
Sed tibi toccat, Amor, mentem abbassare superbam
  Rumpere quaeque illud marmora pectus habet,
Ipse patentiam (quamquis me regula fratrum
  Aspera non teneat fortiter) ante tuli.
At mihi si prestum misero non porgis ajutum
  Strazzare in totum denique cogar eam.

AD MORINAM.

Me sforzat crudelis amor tibi scribere versus
  Ut narrem dojas, bella Morina, meas.
Non quod nostra tuam valeant lamenta durezzam
  Mollificare, mihi reddere teque piam,
Sed cum perdiderim mentem, propriamque coradam
  Quid pariter ventis nunc dare verba nocet?
Nulla mihi speranza tui jam restat amoris,
  Attamen in nostro pectore vivit Amor.
In me vivit Amor pro te quam semper amabo,
  Quamvis crudelem, quamvis amore privam.
Hic video nostrae quae sit conditio sortis,
  Et quantum votis fata roversa meis,
Me stessum soleo propriamque odiare salutem
  Bellezzam stultus propter amare tuam,
Sic vitam fugio, sic mortem laetus abrazzo,
  A me vita fugit, mors mihi certa manet.
Sola meam salvare queunt tua lumina vitam,
  In sguardis tantum stat mea vita tuis.
Sed tu cruda fugis, sed tu sdegnosa refudas,
  Stopinum semper velle videre tuum.
Abscondisque vagos oculos, frontemque galantam,
  (Heu mortem gaudes accelerare meam.
Sed si te pietas miseri non tangit Amantis,
  Almaucum vitae tu miserere tuae.
Namque ego si morior, tu quoqne cruda moribis

Si perdo vitam, tu quoque fies idem:
Nam sicut ipse tuo prendo de lumine vitam,
Sic tibi de nostro vita dolore venit.
Ipse tuo aspectu privus non vivere possum,
Tormentisque cades tu simul absque meis.
Ergo benignam tuum debes salvare Stopinum.
Ni propriam vitam perdere forte cupis.

AD MORINAM.

Cum primo placuit laeto tibi lumine sguardos
Drizzare in faciem, bella Morina, meam,
Cum mihi mellifluas datum est audire parolas,
Verbaque quae dulci dulciter ore fluunt,
Ingressa est nostram grandis meravilia mentem,
Scaldavitque animum parva favilla meum,
Parva favilla quidem, sed grandes corde favillas
Sentio, et ardentem nunc peperisse focum,
Hic mihi non ullo concedit tempore pacem,
Hic me crudeliter nocte dieque brusat,
Taliaque indarnum smorzare incendia tento,
Nec multum tali vivere in igne queam,
Sola quidem, tu sola meas extinguere flammas;
Semiarsumque potes refrigerare latus.
Tu prius in nostro jaculata es corde calorem,
Illum tu pariter sola levare potes
Sed misero traditora negas praestare socorsum
Laeta novis tantum me lacerare malis.

Quid prodest sdegnosa tuum travajare Stopinum,
  Quid facies hosti, si tibi sprezat Amans,
Si talvolta furens accedit flamma caminum,
  Ipsius brusat culmina celsa domus,
Visinanza ruit, gens omnis porgit ajutum,
  Utque focum smorzet, undique portat aquam,
Ipsa sed ardori quoties succurrere nostro
  Te inzenocchionem, cara Morina, precor.
Non pietatis aquam, sed nostris ignibus ignes
  Adjungens flammam crescere ladra facis.
Ardentem maesto fornacem in pectore porto,
  Maximaque ex oculis flumina spargo meis
Non ignis smorzatur aqua, nec unda per ignem
  Fit minor, et forzam serbat uterque suam,
Unde suas capiat vires, qui me ignis abrusat,
  Nec video lacrimae quo mihi fonte fluant.
Omnipotens tu solus Amor, licet orbus, et infans
  Inter mortales vivida tela geris.
(Heu) quid amor dico? sola es tu sola Morina,
  Quae sguardaturis digna stupore facis,
Ergo meas tu sola potes mitigare favillas,
  Atque humida largo fonte sugare genas,
Sic tu deinde mihi toto cantaberis orbe,
  Sic pietatis opus dicar et ipse tuae.

AD MUSAM.

I precor ad forcam: veniant et carmina tecum:
  Ipse tibi incago, carminibusque tuis,

Quando mihi nullum praestas, mea musa socorsum
  Quando in amore nihil me tua forza juvat,
Si tibi non animum bastat placare morosam,
  Nec verbis unquam sdurificare meam,
Si tua non virtus misero mihi porgit ajutum,
  Nec valet angossas diminuire meas,
Quid faciam de te? cur blandimenta, tuosque
  Fallaces vezzos nocte dieque sequar?
Ergo ego tam mattus fuero, tantumque balordus
  Indarnum ut semper me cruciare velim?
Ergo ego cercabo famam aquistare Morinae
  Illa meos cercat dum breviare dies?
Ergo fatigabo dotes cantare Puellae,
  Dum sprezzat laudes illa superba meas,
Quin volo plus tostum ad forcam mandare camaenas,
  Atque omnes versus mittere in igne meos.
Longe igitur grossae vos hinc scampate sorellae,
  Vobiscum posthac non praticare volo.
Vosque meas flammas, quae jam scoprire bramastis.
  Brusanda in flammis carmina projiciam,
Aspiciat vestras nunc cruda Morina favillas
  Quae nunquam voluit caeca videre meas.
Sed quid parlo miser? quales nunc dico parolas?
  Quae mentem intravit vana pazzia meam?
Ipse queam dulces abandonare Camaenas,
  Et trombas fidei dispresiare meae?
Aut potero (infelix) perfecti pignora amoris.
  Mittere crudeli dilaceranda foco?

Devoveam flammis dilectae nomina Ninfae
  Caelestes superat quae sine labe Deas ?
Quin potius vivat, vivant et carmina secum,
  Et vivat Dominae nomen in orbe meae.
Intactae maneant, quas scripsi carmine cartas
  Cumque illis maneas cara Morina simul,
Ipse brusabor, ego nunc solus propter amorem
  In cinere ab eam solus amore tui
Unum bastabit me crudis urere flammis,
  Unum pro cunctis igne perire sat est.

DE BONI VINI

EFFECTIBUS.

Dum bona Vino bibo surgit tibi voja canendi.
  Allegrum gonfiat pectus, et ipsa meum.
Dum bona Vina bibo doctis incago Camaenis,
  Nec stimo un figum Bello rofontis aquas.
Dum bona Vino bibo veniunt spontanier ultro
  Carmina, quae dictat impetus ipse meri.
Dum bona Vina bibo, bellam cantando Morinam
  In risus lacrimas saepe revolgo meas.
Dum bona Vina bibo nullus mihi rumpere testam
  Maestus humor, tristis cura nec ulla potest.
Dum bona Vina bibo steriles, ceu fumus in auras
  Quicquid nostra modo corda travajat, abit.
Dum bona Vina bibo totum me Baccus alegrum
  Tunc reudit, dulces impulit inque jocos

Dum bona Vina bibo, suavis me somnus achiapans
Restaurat lenis languida membra quies.
Dum bona Vina bibo nullam me dira pauram
Somnia ferre solent, meros, et omnis abest.
Dum bona Vina bibo, juvenilis chioma videtur
Ornarique caput flore virente meum.
Dum bona Vina bibo, felicis tempora vitae
Et passo auratos absque timore dies.
Dum bona Vina bibo, gratos perfusos odore
Adveneris properans guardia, laetus amo.
Dum bona vina bibo, bellus, blandusque Cupo,
Me chiamat ad giostras nocte, dieque suas
Dum bona Vina bibo, fugiunt de pectore affanni,
Et straccat sensus nulla fadiga meos.
Dum bona vina bibo, forzas mea corda recentes,
Accipiunt cyato facta gajarda meo.
Dum bona Vina bibo, nil me Mors cruda spaventat
Nec timeo falzam Parca superba tuam.
Dum bona vina bibam, felix mihi vita manebit,
Sed moriar manchent si bona vina mihi.
Ergo bibam, rebibamque diu, si saepe bibendo
Hic vivens tantis perfruor ipse bonis.

DE MORTE
AVARI.

Dum grassum Dominus Porcum amazzare comandat,
Autumni quoniam praeteriere dies.

Per casam cernis totam treppare brigatam .
  Haec etenim cunctis mors properata placet .
Unus aquam portat , svegiat alter mantice flammas
  Misam , cortellos hic gerit , ille molat .
Expectant omnes aliquid gaudere debottum
  Ex illis morsus quae bona Porcus habet . .
Hic pensat molles lardi salvare mezenos ,
  Praessutos magros ille salare cupit .
Unus boldones dulci de sanguine plenos ,
  Ast alius grassam sperat habere gulam .
Hic bramat adrostum caldas mangiare brasolas
  Ille aures teneras , sive zelare pedes .
Vessigam pueri vacuam gonfiare parecchiant ,
  Deque figatellis exaturare famem .
Omnia sed simili fiunt quae in funere Porci
  Exornant pariter funus Avare tuum .
Hinc nam descendens , calzasque tirare laborans .
  Hac tua morte capit gaudia summa domus .
Ad garam currunt nati , curruntque nepotes ,
  Et currunt famuli turba proterva tui .
Hic auro sperat borsam castrare pesantem ,
  Secretas cassas ille aperire cupit :
Alter frumento pensat vodare granarum .
  Alter de canova tollere vina studet ,
Fine tuo gaudent poveri , Fratesque , Pretique ,
  Cantantes requiem , qui Lazarumque tibi ,
Candellam , offertamque tua pro morte guadagnant ,
  Et pacem morto tunc veniamque tegnat .

Sic tu quod vivens indarnum solus habebas,
  Partibus in multis, te moriente cadit;
Sic porco similis nulli das vivus ajutum,
  Quem mortus multis sordide Paule, dabis.

AD EUSTACHIUM RUDIUM
MEDICUM EQUITEM.

Consilium fecere suum, quo perdere possent
  Cum Domino servum Mors fera, parca minax.
Disposuere simul gajoffos ordine acordos,
  Ut nostros possent abbreviare dies.
En primo assaltant longaevum aetate Patronum,
  Cui solitas forzas tarda vechiezza negat,
Hunc febre continua graviter travajare comenzant
  Assiduaque brusant interiora face.
Heu, quaenam fuerit nostra haec disgratia, dixi,
  Nam vult nos miseros nunc ruinare Deus,
Ast ubi pro Domino devotas fundo pregheras,
  Ecce ferit pectus febris, et ipsa meum
Me terzana piat, lacerat mea pectora afannus
  Ut solet in pegoras incrudelire Lupus.
Parca fusarolum, et roccam firmaverit ipsam,
  Nescia quem nostrum sit feritura prius.
Mors quoque stendebas, propter nos prendere dextram
  Solicita atque volens indusiare nihil
Sed nostram Eustachi cupiens medicare magagnam,
  Prestus adest prestans quod que bisonat opus:

Et subito Dominum cura graviore gubernas .
  Ac famulo tutam porgis amicus opem .
Hinc troncare viam , ne posset crescere morbus ,
  Et purgare paras , quae nociturna times ,
Sic novus Alcides gajardis ictibus Idram
  Occidit, in nobis nam febris Idra fuit .
Optima provisio Rudi , prudentia , virtus
  Nos tandem sanos reddit , et absque malo .
Maxima tunc tenuit Mortis meravilia mentem ,
  Cum palmu minasi se remanere videns .
Parca simul stupuit se noscens esse gabatam ,
  Et plenam muschis cernit habere manum ,
Ergo nos talem vergogna ferre bisognat .
  Scornis , et hic dicunt sic patiendus erit ?
Quindi ? sic vobis Rudii praecepta comandant
  De vobis Rudius , cedite , victor adest .
Quas ergo Eustachi sancto pro munera laudes
  Aut grates referat nunc mea togna tibi
O ego si possem nunc deventare Poetam .
  Aut boccam Aonio fonte bagnare meam .
Surgit ubi Titan , ubi straccus cascat in undis ,
  Viveret Eustacchi nomen honosque mei .
Dulcius ad te nam poterit cantare Pedralla ,
  Compagnus noster si modo Baccus erit .
Compagnia quidem Bacchi solet esse Poetis .
  Grata , canunt gratos , te duce Bacche sonos .
Non valet tigum sine Bacco , credite versus ,
  Hoc dempto possum versificare nihil .

Ergo ego cum potero generosi pocula Bacchi
  Sumere, plura tibi dulcius ore canam.

AD FRANCISCUM
CORRIEDANUM.

Nostra prius nullum de me tibi scripsit avisum
  Musa macaronicis assuefacta modis,
Nolo tamen penses me deventasse dapocum,
  Aut quantum teneor non meminisse tui.
Nec mancum timeas, postquam me laeta recepit
  Brixia, Spagnuola succubuisse manu.
Praelia nam Bressae Spagnuoli magna minazzant
  Ingannisque putant hanc trapolare suis
Sed nos Marchescum portantes corde Leonem
  Stimamus Spagnae bella parata nadam.
Hac igitur causa venerabilis ille Senatus,
  Quo pendet Venetum gloria magna Patrum.
Praetorem Memum subito dilexit, et urbem
  Bressanam Dominum jussit adire meum.
Ipse quoque hunc sumpsi, sed mesto corde, caminum
  Istaque perforzam ductus ad arva veni,
Nam mea corripuit Veneta partitus ab urbe
  Nescio quis trepido corda pavore timor,
Compagnia mihi nullum praestabat ajutum:
  Fronte malancouicus, menteque semper eram.
Saepe fra me stessum, quaenam disgratia dixi,
  Haec erit, aut dotae quae mala causa meae;

Non pensandò tamen potui retrovare casonem,
Per quam tot patior nocte, dieque mala.
Sed nunc (ah) troppum video, quod maesta petebat,
Quae fuit in timido pectore cura prius.
Scire cupis forsan quae me fortuna travajat?
Aut lacerat sensus quae codesęla meos?
Scire cupis? dicam quamvis non spero sucursum
Nullaque pro morbo sit mediciua meo.
Heu, quia nemo potest caram mihi ferre salutem,
Nemo potest nostris remediare malis
Caecus Amor crudelis Amor mea pectora torquet,
Continuaque brusat languida corda face.
Non tot schioporum resonant hic tif taf ad auras,
Quot mihi bolzones improbus ille tirat,
Non tot habet spadas cunctis, Francisce, boteghis
Brixia, quot spadas corde ficavit Amor.
Nec fusina quidem tantum Gardonis avampat,
Quae facit in ferrum vertere ab igne pętram.
Quantum nostra foco crematur milza recenti,
Quod durante brevi tempore pulvis ero.
Haec fortasse tibi grandis pazzia videtur,
Judicio et damnas crimina nostra tuo.
Est pazzia quidem, pazzia grandior omni
Quae solet in pegoras saepe mudare viros,
Sed quinam posset proprium non perdere sennum
Bastardus dardos cum tirat ille suos?
Quis savajam posset mentis retinere rasonem,
Quando coradellam flamma amorosa brusat.
Nullus habet forzam subitas reparare saęttas

Nemo potest caldas, (heu) scapolare faces?
Nolo per hora tibi bellam laudare Morinam,
Per quam cervellum perdere facit Amor,
Nec celebrare suas stillo meliore canendas
Virtutes, frontem, lumina, verba, manus.
Nam foret inchiostri, et grandis destructio cartas
Bellezzas vellem si numerare suas,
Scusabis igitur nostrum tu quaeso travajum,
Quod tibi nulla Prius littera missa fuit.
Nam supplire quidem postac promitto, sed olla,
Me vocat ad caenam caetera turba, Vale:

AD MARCUM

BONCOMPAGNUM.

Leggiadros si forte cupis componere versus,
Si cupis altisonam, Marce, sonare liram.
Si breviter bramas doctam seguitando Poesim
Carmina carminibus vincere cuncta tuis,
Securam Bacchi scortam cercare bisognat,
Te dulcem Bacchi quaerere oportet opem:
Baccus amat vates, Baccus facit ipse Poetas:
Cantandi verum mostrat et ille modum.
Ille Deum tacita superat virtute canorum,
Vincit Appollineas ille furore Deas.
Si quis Tribianum dulcem, Corsumve racentem
Sumpserit, ore novem pocula plena bibens.
Si quis Chiarelli, vel Grechi quinque fojettas
Suxerit, et madido gutture corda bagnans.

Huic laetam accendet pangenda ad carmina mentem
  Divinus porperans impetus , atque furor .
Non posset grassas unquam producere biavas
  Si brusata humidis terra careret aquis
Sic bagnata bouo fuerint ni pectora vino
  Cantando possum promere dulce nihil .
Sic versus quondam vecchi fecere Poetae ,
  Funius , Orpheus , Pindarus , Anacreon ,
Virgilius , Nason , Gallus , Lucanus , Homerus
  A Bacco trombas obtinuere suas .
Insipidum scripti carmen potator aquarum ,
  Fredda facit freddae carmina potus aquae ,
Hunc venias igitur plenum portando botazzum
  De moscatello quem tua vigna facit .
Ipse parecchiabo salsa de carne brasolam ,
  Quo melior nostro surgat in ore sitis .
Hic laeti ad garam plenis trincando bichieris
  Evove clamemus , candide numen ades .
Hic postquam totum sugabimus ambo fiascum
  Cantabit numeris carmen uterque novis .
Ipse aderit Bacchus noster , divinus Apollo .
  Dictabit nostros prontus et ipse metros .
Ipse meam facili gonfiabit flamine pivam .
  Ipse tuam faciet dulcisonare liram .
Quid nos Parnassi culmen montare bisognat ?
  Quid nostra Aonio labra bagnare lacu ?
Quam stulti cercamus aquam ? quem scandere montem
  Quaerimus , aut Pindi , Castaliique jugum ?
Omnia vana quidem sunt pazzae somnia mentis ;

Praeter quam Bacchus porgit amicus opem.
Hic aperire solet verae dulcedinis undas,
Hic valet in placido fonte levare sitim.
Hic grossolanae cervellum gentis aguzzat,
Hic facit altisonos fundere ab ore sonos.
Hic veram insegnat scribendi carminis artem
Hic clarum sparget nomen in orbe tuum:
Hunc igitur et cura tibi seguitare Magistrum
Quo duce cantando discere magna potes.
Brindes tibi fratantum facio, fac Marce, rasonem,
Nec manches ad me deinde venire, Vale.

APPENDIX

De Zelotipia Anglica, Gallica, Italica.

Cur Itali longe gravius quam Gallus, et Anglus
Uxorum luxus, oscula, furta ferunt;
Bestia pejor ave est, cui nupsit adultera conjux
Italus est * quadrupes, Gallus, et Anglus Aves.
Gallus et Anglus aves quadrupes est Italus ergo
Ex tribus his solus cornua ferit Italus.
Becco cornuto, hircus. † Uu Cocu, Gallo
Angle A Cachodd. Cocu culus.

In Calvum.

Certa tuae frontis fuerat mensura, priusquam
Nescio quae frondes abstulit aura tuas.
Ex quo decussi tibi sunt de vertice crines,
Perpetuae frontis jam caput instar habes,
Quanta tibi nunc sit frons dicere non potes; ergo

Fronti nulla fides est adhibenda tuae.

In eundem.

Calve, meos nunquam potui numerare capillos
Nec tu (nam nulli sunt) numerare tuos.

In eundem.

Ecce tibi nulli superant in vertice crines.
Nullus in insidia stat tibi fronte pillus.
Omnibus amissis à tergo et fronte capillis,
Quid tibi jam restat perdere Calve? caput.

Aenigma.

Dic quibus hoc animal terrae nascatur in oris
Masculus est mater cui, Mulierque pater.

Aliud ad Ponticum.

Esse duos oculos miror tibi, Pontice: cujus
Un ocula est mater, unoculusque pater.

De cornibus problema.

Si quando sacra juratori violaverit uxor,
Cur gerit immeritus cornua vir? Caput est

Cornutus.

Conjugis ob furtiva negotia cur ego plector?
Corniger à populo praetereunte vocor?
Et digitis moustror? Nam avae non facimus ipsi
(Arvos, nescio qui.) vix ea nostra voco.

In eundem.

Si natura daret tibi cornua, tollere posses?
Quod tibi nupta dedit, tollere nemo potest.

De Remedio Ameris.

Subtrahe ab igne procul lignum (jejunia servans:)
A muliere sede (siccus ab igne) procul

Si tuus istorum neutro consumitur ardor,
Uxor ducenda est, Haec erit instar aquae.

Insana Sanitas.

Quo tibi potarum plus est in ventre Salutum,
Hoc minus epotis hisce salutis habes
Contingant utinam tales tibi mille salutes
Non equidem invideo: mi satis una salus
Una salus sanis nullam potare Salutem
Non est in pota vera salute salus.

In Historicos hujus saeculi.

Mendacem historico non esse satis fuit olim,
Mendacem contra nunc satis esse sat est.
Hic negat, alter ait: credet miserabilis utri
Proxima posteritas: hic ait: ille negat.
Scinditur historicum studia in contraria vulgus
Vixque minor constat cui sit habenda fides.

Historia hujus temporis.

Historias versando peritus, id absque periclo,
Quod docti damnis experiuntur, habes.
Nec tam multa gravis rerum experientia longo
Tempore, quam parvo te docet Historia.

Crescite et multiplicamini.

Primus homo fuerat primum res unica? postquam
Facta fuit mulier prima, fit ipse duo.
Divisum postquam Deus Evae junxit Adamum:
Ante velut fuerat, non duo, at unus ades
Multiplicavit eum primo Deus ordine certo:
Gentes, ut posset multiplicare magis.

Somnus, Venus.

Vos consanguineas laethi dicam ne sorores.

Somne quies hominum, deliciaeque Venus?
Indulgere juvat Veneri somnoque jacentes;
Sternitur et dulci lectus utrique malo.
Odit somnus iners, odit Venus improba, lucem
Est animi somnus mors, animaeque Venus.

De arte amandi.

Judice me rudis ast artem qui tradit amandi
Naturae scopus est, non opus artis, amor.

Creatio mulieris.

Paulus Evangelium populo dum praedicat omni
Alloquitur * nostrum non muliebre genus.
Orate o fratres (at non Orate sorores,)
Presbyter in missa, dnm sacra mussat, ait.
Temporibus divisa suis dum singula strictim,
Explicat artificis Numine facta Dei,
Qui bonus est, frustraque nihil, nec inutile fecit
Vidit, ait Moises, hoc Deus esse bonum;
Additur haec operi solemni clausula semper,
Excepto postquam foemina facta fuit

* Viri, patres, et fratres.

Honoris Venalis.

Arma aurumque, et honor Fortunae sunt bona fortis
Quidquid et humano pendet ab arbitrio.
Forma, valetudo, vires, bona corporis almi,
Non possunt precio, nec bona mentis emi,
mpietas animam; est insania vendere corpus,
Fortunam fas est vendere; fas emere.

Amor caecus male audit.

Non videt uxoris delicta maritus amator,

Nullos amat vere vir, nisi caecus amat.
Nil oculo contra dominum, nil creditur auri?
Est igitur claudus, non modo caecus, Amor.

Aenigma Penelopei ad Procum.

Est * quiddam quod pene nefas mihi dicere versu,
Hoc tibi vis totum Pontiliane, dari.
Syllaba prima me debetur tota marito;
Sume tibi reliquas non ero dura duas.

* Oculum . . . . . .

In Vino veritas. Proverb.

Qui vadit voltando Libros pro quaerere Verum,
Ingannatus erit, si retrovare putat.
Fallitur ò quantum, hac si quis spe ruminat omnes.
Nasonis fiabas, Virgiliique bajas.
Non stat in Inghiostro verum (mihi credite) non stat
In Charta, Culo serviat illa meo.
Qui verum cattare bramas, eja utere nostro
Consejo, Bacchum consule, Vina bibe.
Quot magis ipse bibes, fies veracior: hinc est
In Vino verum quod latitare ferant,
Ergo bibas donec multi potatio vini
Efficiat verum te vomitare foras.

Aliud ad idem.

Inventor veri vinum est: bibitote Studentes,
Quando volet verum quis retrovare bibat:
Corruptor veri Liber est? Liber exulet omnis,
Quem Budellorum fluxa medulla notet.

F I N I S.